

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Kriminal avtoritet
"AF Hotel" də
qətl
törətdi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 avqust 2014-cü il Çərşənbə axşamı № 207 (5916) Qiyməti 40 qəpik

Gündəm

Bakıda amerikalıların ikinci "Arqo" əməliyyatı - Qaçırılan kimdir?

NATO-nun Bakı İnstitutunun rəhbəri nəyə işarə edirdi; Emin Hüseynov barədə 10 il sonra film çəkiləcəkmi?; Amerika kəşfiyyatının ən uğurlu proseslərindən birinin hekayəsi...

yazısı səh.9-də

Həbsdəki hüquq müdafiəçilərinin Müdafiə Komitəsi elan edildi

yazısı səh.3-də

Hakimiyyət müxalifətə adamlar yerləşdirmək istəyir?

yazısı səh.4-də

"Hafka"ya cinayət işi açılması xəbəri yayıldı

yazısı səh.2-də

Isgəndər Həmidov:

"200 nəfər versinlər, Kəlbəcəri azad edim..."

yazısı səh.6-də

Naxçıvanda Qarabağ müzakirəsi...

yazısı səh.2-də

Siyasi məhbuslardan xəbər var

yazısı səh.5-də

Əhməd Oruc AXCP funksionerinin ittihamlarına sərt cavab verdi

yazısı səh.6-də

Almaniya kəşfiyyatı 5 ildir Türkiyə iqtidarını niyə dinləyirmiş...

yazısı səh.9-də

102 erməni öldürən amasiyalı unudulmuş qəhrəman

yazısı səh.10-də

Bakıda ana və qızın intiharında ailə başçısı suçlanır

yazısı səh.12-də

Azərbaycanda su fəlakəti yaşanır

yazısı səh.15-də

Nüfuzlu şirkət dörd hərflik sözün güdazına getdi

"COCA-COLA" NIN NİDASI QOYULDU!

Azərbaycanda Amerikanın məşhur firmasının içkilərinin satışı qadağan edilir; Bakıdakı iri marketlərin vitrinlərindən "Coca-Cola", "Fanta", "Sprite" yığıdırılır, onların əvəzinə "Pepsi" məhsulları satılır; prosesin arxasında "NIDA"nın olduğu iddia edilir

yazısı səh.11-də

Kəbirə Məmmədovanın erməni şərikinin olması haqda müdhiş məlumat

"Binə"nin sahibi barədə şok xəbər; türk iş adamları ticarət mərkəzinin rəhbərinin Dato adlı ortağının Moskvada oturduğunu deyirlər...

yazısı səh.5-də

Anar Məmmədovun "Yeni Musavat"la 4 min manat davası

yazısı səh.4-də

Rəşid Hacı: "Media Hüququ İnstitutu donorlarını itirib"

yazısı səh.8-də

İqbal Ağazadə: "Siz marginalsınız..."

yazısı səh.7-də

19 avqust 2014

Prezident Nabran yoluna 1,7 milyon ayırdı

Prezident İlham Əliyev Xaçmaz rayonu ərazisində Dalğalı-Nabran-Tel avtomobil yolunun tikintisinin maliyyələşdirilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, sərəncama əsasən üç min iki yüz nəfər əhəlinin yaşadığı 3 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Dalğalı-Nabran-Tel avtomobil yolunun tikintisi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2014-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Xaçmaz Rayon İcra Hakimiyyətinə 1,7 milyon (bir milyon yeddi yüz min) manat ayrılması nəzərdə tutulub.

Maliyyə Nazirliyinə maliyyələşməni bu sərəncamın 1-ci hissəsində müəyyən olunmuş qaydada təmin etmək tapşırılıb.

Ukraynada qaçqın karvanı Qrad raketlərlə vuruldu

"BBC"-nin xəbərində deyilir ki, Luqanskdan maşınlarla gələn qaçqın karvanı Qrad raketləri və minomyotlar vasitəsi ilə intensiv atəşə tutulub. Bu barədə "BBC" radiosu Ukraynanın hərbi mənbələrindən məlumat əldə edib.

Ukrayna bu insidentə görə separatçıları ittiham etsə də, onlar Novosvitilka kəndi yaxınlığında baş verən bu hücumdan xəbərsiz olduqlarını bildirirlər. Separatistlərin xəbər portalı bildirib ki, həmin ərazidə onlarla Ukrayna hərbiçiləri arasında qarşılıqlı və ağır artilleriya atışması olub.

Ukrayna hərbiçiləri üsyançıların əlində olan Luqanska doğru hərəkət etməkdədir. Əsas bazaları orada yerləşən üsyançıların ərzaq və silah ehtiyatları tükənmək üzrədir.

Ukrayna hərbiçiləri deyiblər ki, uşaqlar və qadınlar da daxil olmaqla çox sayda adam öldürülüb. Digər hərbiçisi isə bildirib ki, maşın karvanında olanların çoxu raket atəşindən sonra diri-diri yanıb.

Üsyançıların sözcüsü isə bildirib ki, Ukrayna hərbiçiləri Qrad raketlərindən və qırıcılardan istifadə edirlər. Onlar özləri bu kimi hücumlar zamanı daha çox mülki insanların ölümünə səbəb olurlar.

"BBC" bildirir ki, Ukrayna qoşunları Luqanska yaxınlaşdıqca şəhəri qoyub qaçanların sayı sürətlə artır.

Bazar günü dövlət rəsmiləri bildiriblər ki, Luqanskın polis idarəsinin üzərində Ukrayna bayrağı asılıb. May ayından bəri ilk dəfədir ki, separatçıların əlində olmuş ərazidə belə bir fakt qeydə alınır.

Polis rəisinin oğlu maşınla adam vurdu

Avqustun 16-sı gecə saatlarında DİN Mühafizə Baş İdarəsinin Şabran bölməsinin əməkdaşı, polis serjantı Vahab Əlibəy oğlu Eynalov içkili vəziyyətdə yol qəzası törədib.

Axar.az-ın yerli mənbədən əldə etdiyi məlumata görə, hadisə nəticəsində bir nəfər ölüb, biri yaralanıb. Ölən şəxs rayonun Sincanboyad kənd sakinidir.

Məlumatda deyilir ki, polis əməkdaşı artıq həbs edilərək istintaqa təhvil verilib. Onun Şabran Rayon İcra Hakimiyyətində mühafizə polisi işlədiyi qeyd edilir. V.Eynalovun artıq işindən azad edildiyi də qeyd olunur...

Polis serjantının atası Əlibəy Eynalov uzun müddət polis rəisi vəzifəsində çalışıb, hazırda isə Nəqliyyatda Polis Baş İdarəsinin Xudat demiryol stansiyasında polis rəisidir.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən faktı təsdiqləyərək bildirdilər ki, hazırda araşdırma aparılır.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz,

biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

«QAYA MƏTBUAT YAYIMI» MMC!
 İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:

- Əgər siz qəzet və jurnalları rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tiraajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası gündəlik
«Yeni Musavat» qəzetinə—0,40 man
 və bundan əlavə 2000 adda yerli və xarici nəşrlər.

■ Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil, Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:
 Bakı şəh. 564-63-45 598-35-22
 Respublikanın digər böyük şəhərlərində də abunə qəbul olunur:
 mobil: (050)-235-23-41

"Hafka"ya cinayət işi açılması xəbəri yayıldı

"İş adamı Hafiz Məmmədov barəsində cinayət işi açılıb. Məşhur biznesmen korruptsiya və dələduzluqda ittiham olunur".

Axar.az-ın əldə etdiyi məlumatda o da bildirilir ki, uzun zamandır iş adamının fəaliyyəti araşdırılır. Bu araşdırma gizli saxlanılsa da, ciddi faktların ortaya çıxdığı və buna görə də Baş Prokuror yanında Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin radikal addım atdığı iddia olunur.

İddiada həmçinin Hafiz Məmmədova aid olan bütün biznes obyektlərində yoxlamalar aparıldığı və işçilərin şifahi şəkildə dindirildiyi qeyd olunur: "İş adamına aid "Bakı" Futbol Klubunun futbolçuları Əfran İsmayilov və Elvin Əliyevin klub prezidentləri Hafiz Məmmədova məxsus "Bank of Azerbaijan"da de-

pozit kimi qoyduqları 750 min ABŞ dolları əmanətin bankda yoxa çıxması da araşdırılan məsələlər arasındadır".

Onu da deyək ki, adı çəkilən futbolçulardan Əfran İsmayilov faktı təsdiq edərək, 400 min ABŞ dolları dəyərində pulunun bankda yoxa çıxmasının Hafiz Məmmədovun düşdüyü çətin durumla əlaqəli olduğunu deyib:

"Doğrudur, belə bir şey var. Biz pulumuzu bankdan götürə bilmirik. Öz addımdan danışıqam, daha yaxşı olar. Banka müraciət etmişəm. Bilirik ki, Hafiz Məmmədovun maliyyə məsələləri ilə bağlı problemləri var. Bu problem bankdan da yan keçməyib. Gözləməyi məsləhət görüblər. İstənilən halda pulumu alacağam".

Respublika Baş Prokurorlu-

Hafiz Məmmədov

ğunun mətbuat xidmətinin rəhbəri Eldar Sultanov Axar.az-a danışaraq, qeyd edilən məsələ ilə bağlı onlarda heç bir məlumatın olmadığını bildirib.

Məsələni gündəmdə saxlayacağıq.

Naxçıvanda Qarabağ müzakirəsi...

Avqustun 18-də Azərbaycan Respublikasının Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov ölkəmizə rəsmi səfərə gələn Gürcüstanın Müdafiə naziri cənab İrakli Alasaniyanı qəbul edib.

İ. Alasaniyanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin Naxçıvanda yerləşən Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun Qərargahı qarşısında rəsmi qarşılanma mərasimi keçirilib.

Hər iki ölkənin dövlət bayrağının dalğalandığı meydanda Gürcüstan Müdafiə nazirinin səfərinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Fəxri qarovulun rəisi raport verdikdən sonra Gürcüstanın və Azərbaycanın dövlət himnləri səsləndirilib.

Nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə keçirilən görüşdə Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov qonaqları Azərbaycanın qədim diyarı Naxçıvanda salamlayaraq, Gürcüstanla aparılan danışıqların və keçirilən görüşlərin strateji əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb, hərbi əməkdaşlığın yüksək tempə inkişaf etdiyini və bu əlaqələrin daimi olacağını qeyd edib.

Öz növbəsində qonaq Naxçıvan şəhərinə ilk dəfə səfər etdiyindən məmnun olduğunu bildirib və yüksək qonaqpərvərliyə görə təşəkkürünü ifadə edib.

Sonra tərəflər regiondakı hərbi-siyasi vəziyyət və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

Türkiyə səfirliyinə hücum edən erməninin görüntüləri yayıldı

Avqustun 18-də səhər saatlarında Ermənistan vətəndaşı Mirzoyan Türkiyənin Moskvada yerləşən səfirliyinin binasına MSI ov tüfəngi ilə iki atəş açılıb.

Hadisə nəticəsində yaralanan olmayıb.

Bir neçə saat sonra səfirliyə hücum edən şəxsin kimliyi bəlli olub.

Axar.az xəbər verir ki, hücum edən şəxs Ermənistan vətəndaşı Artur Mirzoyandır.

Araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, Mirzoyan "Dobry Les" şirkətinin baş direktoru vəzifəsində çalışır.

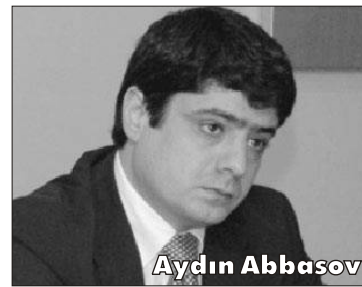
Onu da bildirdik ki, Mirzoyanın hücumu səbəbi də məlum olub. Moskva Milli Təhlükəsizlik idarəsinin əməkdaşının "İTAR-TASS"-a verdiyi məlumata görə, hücumu səbəb bir müddət öncə Qarabağda yaşanan gərginlik olub.

Aydın Abbasov silahlı mühafizəçilərindən danışdı

Baş nazirin keçmiş birinci müavini Abbas Abbasovun oğlu, deputat Aydın Abbasov nəvəsinin yas mərasiminə silahlı mühafizəçilərlə gəlməsi haqda mətbuatda yer alan xəbərlərə aydınlıq gətirib.

Millət vəkili AzVisi-on.az-a açıqlamasında bildirib ki, bu məlumatlardan xəbərsizdir və onlar həqiqətə uyğun deyil: "Mən müxalifət saytlarını oxumuram, bilmirəm onlar nə yazır. Onların yazdıqlarına da inanmıram".

Qeyd edək ki, mətbuatda yayılan məlumatlara görə, A. Abbasov nəvəsinin Gəncə şəhərində keçirilən yas mərasiminə silahlı qəçən mühafizəçiləri ilə qatılıb.

Aydın Abbasov

İran sərhəd qoşunlarının komandanı Bakıya gəlib

Avqustun 16-da İran Sərhəd Qoşunlarının komandanı general-mayor Qasım Rzai Azərbaycana iki günlük səfər edib. Səfər Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi general-polkovnik Elçin Quliyevin dəvəti ilə baş tutub. İranlı qonaq Bakıda Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin yaranmasının 95-ci ildönümünə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə iştirak edəcək. Bazar günü Bakıda Dövlət Sərhəd Xidmətinin Aparatında general-mayor Qasım Rzainin təntənəli qarşılanma mərasimi keçirilib. Rəsmi protokola uyğun olaraq, İran İslam Respublikası Sərhəd Qoşunlarının Komandanı şərəf kitabına ürək sözlərini yazıb.

Hər iki ölkənin sərhəd xidmətləri nümayəndə heyətləri arasında geniş tərkibdə keçirilmiş görüşdə Azərbaycan-İran dövlət sərhədində və sərhəd keçid məntəqələrindəki vəziyyətlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb, hər iki qurum arasında əməkdaşlığın mövcud durumu və perspektivləri müzakirə olunub.

Daxili işlər naziri, general-polkovnik Ramil Usubov avqustun 18-də ölkəmizdə səfərə olan İran İslam Respublikasının Sərhəd Qoşunlarının komandanı, general-mayor Qasım Rezaşinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

DİN-in mətbuat xidmətinin məlumatına görə, R.Usubov belə görüşlərin transmilli müştəşkil cinayətkarlıq və beynəlxalq terrorizmlə mübarizədə səylərimizin birləşdirilməsi üçün geniş imkanlar yaratdığını, qlobal xarakter almış transmilli müştəşkil cinayətkarlığın təhlükəli növlərinə, xüsusən narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə və qaçaqmalçılıqına qarşı mübarizədə əməkdaşlığın böyük potensiala malik olduğunu, yeni istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsinin zəruriliyini qeyd edib.

Prezident İlham Əliyevin İran İslam Respublikasına müxtəlif vaxtlarda etdiyi rəsmi səfərlərin əlaqələrin keyfiyyətcə yeni səviyyəyə yüksəlməyə imkan verdiyini nəzərə çatdıran general-polkovnik əməkdaşlığın genişləndirilməsində rəhbərlik etdiyi qurumun da maraqlı olduğunu vurğulayıb.

Daha sonra qonaqlara Azərbaycandakı mövcud ictimai-siyasi və krimonogen vəziyyət haqqında qısa məlumat verilib.

Görüşdə tərəfləri maraqlandıran bir sıra digər məsələlər də müzakirə edilib.

□ KƏNAN

Başsağlığı

Müsavat Partiyasının başkanı İsa Qəmbər və partiyanın Divanı Nəsimi rayon təşkilatının Şura üzvü Rasim Zeynalova anası Ağca xanımın vəfatından kərdərləndiyini bildirir, dərin hüznə başsağlığı verir.

**Yazarımız
Tofiq
Yaqubluya
Azadlıq!**

Avqustun 18-də Ziyahlar Birliyinin qərargahında partiya sədrlərinin, funksionerlərinin, ictimaiyyət nümayəndələrinin və gənc fəalları iştirakı ilə həbs olunan hüquq müdafiəçilərinin Müdafiə Komitəsinin toplantısı keçirilib. Tədbir həbsdə olan hüquq müdafiəçilərinin müdafiəsi istiqamətində görüləcək işlərin müzakirəsinə həsr olunub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Cəmil Həsəni həbs olunan ictimai xadimlərin hüquqlarını müdafiə etməyi hər kəs üçün vicdan borcu adlandırdı: "Biz bu qədər təmiz, dürüst adamların saxta ittihamlarla həbs olunması cəmiyyət üçün gözəlməz oldu. Məqsədimiz onları müdafiə etməkdən ibarətdir. Leyla xanım başda olmaqla biz siyahıda olan bütün məhbusları müdafiə edirik. Ancaq Leyla xanıma xüsusi diqqət ayırmağımızın səbəbi odur ki, həbs kişilər üçün normal qəbul olunsada qadının həbsi ictimai rəydə qəbul edilmir. Leyla xanımın müdafiəsinə həm də ona görə üstünlük veririk ki, o, sıradan bir qadın deyil. O, mübariz bir qadındır, 30 ildən çoxdur ki, insan haqları uğrunda, siyasi məhbus problemi ilə bağlı mübarizə aparır. Bu cəmiyyətin Leyla xanımın qarşısında bir vicdan borcu var və biz bütün siyasi mənsubiyyətlərimizi bir kənara qoyub bu cəmiyyətin bir üzvü kimi vicdan borcumuzu yerinə yetirməliyik. Azərbaycan xalqı ilə də işləməliyik. Həmçinin mətbuatla və beynəlxalq hüquq müdafiə təşkilatları ilə də iş aparmalıyıq".

Jurnalist Şahvələd Çobanoğlu burada səslənən təklifləri həyata keçirməyə hazır olduğunu bildirdi: "Kim arzu etsə işçi qrupuna daxil ola bilər. Siyahı hamı tərəfindən qəbul olunub. Sonradan bu siyahıya hazırlayanların özü də o siyahıya salındı. Hazırda vahid siyahı ilə bağlı yekun rəy var".

Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri Mirmahmud Mirəlioğlu qeyd etdi ki, Azərbaycan hökumətinin gördüyü iş ötən əsrin 30-cu illərində aparılan repressiya siyasətinin eynidir: "Azərbaycan hökuməti hüquq və haqq anlamır. Bu hökumət maarifləndirmə nədir bilmir. Bəs belə bir hakimiyyətlə mübarizə aparan bizlər necəyik? Biz özümüz bir-birimizin hüquqlarını qəbul edirikmi, haqqını qoruyuruqmu? Bu münasibətlər dəyişməyə qədər biz bu hakimiyyəti dəyişə bilməyəcəyik. Biz hamımız Azərbaycan adlı bir həbsxanadayıq. Bir-bizimə olan ayrı-seçkiliyi və inamsızlığı aradan qaldırmağıq və bu istiqamətdə birgə iş görməliyik".

Müsavat Partiyasının Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Arif Hacıli çıxışında qeyd etdi ki, bu həbslərin səbəbi Azərbaycan hakimiyyətinin avtoritar xarakteri və normal cəmiyyət qurmaq istəməməsidir: "Hökumət Azərbaycanda hər hansı bir demokratik institutun olmamasını və burda da Türkmənistan tipli avtoritar bir cəmiyyətin qurulması xəttini götürüb. Hesab edirəm ki,

Həbsdəki hüquq müdafiəçilərinin Müdafiə Komitəsi elan edildi

Cəmil Həsəni və Vidadi Mirkamal qurumun həmsədri seçildilər

Azərbaycan hökuməti demokratik siyasətin imitasiyası siyasətindən əl çəkib və aşkar şəkildə avtoritar bir rejim yaratmaq istiqamətində addımlar atır. Siyasi məhbusların sayına görə, Azərbaycanın dünyada lider dövlətə çevrilməsi də hökumətin apardığı bu siyasətin nəticəsidir. Biz buna qarşı hamılıqla müqavimət göstərməliyik, birgə mübarizə aparmalıyıq. Müsavat Partiyası adından deyə bilərəm ki, biz bu komitənin işində iştirak edirik, partiyanın başqanı İsa Qəmbər, mən və Gülağa Aslanlı bu komitənin üzvüyük. Komitə tərəfindən hansı təkliflər irəli sürüləcəksə, biz o prosesdə iştirak etməyə hazırıq. Biz Cəmil Həsəninin bu komitəyə sədr seçilməsini və siyasi məhbusların siyahısını da dəstəkləyirik".

Xalq Partiyasının qurucusu Pənah Hüseyn sədrlik məsələsində Cəmil Həsəniyə dəstəklədiyini bildirdi: "Leyla xanımın ailə üzvləri də müraciət edib, burada da ümumi bir razılıq var ki, müdafiə komitəsinə Cəmil Həsəni sədr seçilsin. Mən də bu məsələdə Cəmil bə-

lar oturub, küçədəki vətəndaşımız elə də böyük məsuliyyət daşıyır. O bir tikə çörəyini qazanır. Biz isə böyük məsuliyyət götürmüşük üzərimizə. Böyük məsuliyyətdən qaçmağın günahları da böyükdür. Bunu cəmiyyət də bağışlamır, vicdanımız da bağışlamır. Ona görə də, bizi bir araya gətirən hədəflərə o məsuliyyət daşıyan adamlar daha çox istiqamətlənməlidirlər. Bütün narazılıqları, şəxsi münasibətləri bir kənara qoyub, birləşməliyik. Bir olmasaq bizi tək-tək məhv edəcəklər".

AXCP sədri Əli Kərimli çıxışında hökumətin ardıcıl şəkildə hüquq müdafiəçilərini həbs etməsinin səbəbini izah etdi: "Çox sevindirici haldır ki, vahid siyasi məhbus siyahısı ətrafında razılığa gəlinib. Ancaq bu iş hələ bitməyib. Müdafiə işləri ilə bağlı yeni ideyalar olduqca bunu fərdi şəkildə də həyata keçirməyə cəhd etməliyik. Belə səslə-küylü həbslərin ardıcıl şəkildə aparılmasında hakimiyyətin ciddi siyasi niyyətləri var: Azərbaycanda öz avtoritar hakimiyyətini alternatıvsız qoysun, ölkədə vətəndaş cəmiyyəti fəalları və həqiqi hüquq müdafiəçilərini tam sıradan çıxarıb, məhz hökumətyönlü QHT-lər üçün meydanı boşaldıb onları irəli çəksin, Azərbaycanda siyasi proseslərə nəzarəti təmin etsin. Məqsəd elə bir vəziyyət yaratmaqdır ki, nə Azərbaycan cəmiyyəti, nə də beynəlxalq ictimaiyyət 2015-ci ilin parlament seçkilərinə ciddi hazırlaşsın. Bu proses davam edəcək".

Müzakirələrin sonunda həbs olunan hüquq müdafiəçiləri Leyla Yunus, Arif Yunus, Rəsul Cəfərov və İntiqam Əliyevin Müdafiə Komitəsi yaradıldı, yekdil səsvermə ilə Cəmil Həsəni komitənin sədri seçildi. Cəmil Həsəni isə ona yardım edə biləcək bir şəxs kimi hüquqşünas Vidadi Mirkamalı namizədlüyünə irəli sürdü. Son qərar olaraq adı çəkilən ziyalılar müdafiə komitəsinin həmsədri seçildilər.

☐ **Nərgiz LİFTİYEVA**
Fotolar müəllifindir

Atası həbsdəki oğulları ilə görüşüb

Raqif Kərimov övladlarının həbs olunan zaman zorakılığa məruz qaldığını iddia edir; Kərimli qardaşları vicdan məhbusu elan edilib

Hazırda həbsdə olan Fərəc və Sirac Kərimlilərin atası Raqif Kərimov avqustun 18-də nəhayət ki, övladları ilə görüşüb. Görüşdən sonra musavat.com-a açıqlamasında Raqif Kərimov həbs edilərkən övladlarının mənəvi və fiziki işğəncələrə məruz qaldıklarını söyləyib: "Fərəc və Sirac həbs edildikləri anı mənə danışdılar. Onların danışqılarından anladım ki, hələ də ailəmə qarşı təhdid və təhlükələr davam edir. O, həbs edilərkən Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinə aparılıb. Ondan internetdə nə yazmağımı soruşublar. Sirac bildirib ki, internetlə məşğul olmur. Təkidlə sifrə istəyiblər. Ardınca oğluma qarşı işğəncə metodlarından istifadə ediblər. Onu qandılla döyüblər. Sonra Ağdamdan olan, adını xatırlamadığı bir əməkdaş başına yumruqla vurub. Sirac özündən gedib. Bu zaman onun halının pis olduğunu görüb həkim çağırblar. Sirac özü mənə dedi ki, idarənin şöbə müdiri R. Novruzov ondan ifadə almağa çalışıb. Lakin mümkün olmadığını görüb, otaqdan çıxanda əməkdaşlara izahat alınmasını tələb edib. Bundan sonra dillə deyilməyəcək dərəcədə oğluma işğəncələr verilib. Hələ də bədənində verilən işğəncələrin yeri qalır. Qırmızı Xaç Komitəsinin nümayəndələri də işğəncələri qeydə alıblar".

Raqif Kərimov digər həbs edilən oğlu Fərəcin psixoloji təzyiqlərə məruz qaldığını söyləyib: "Fərəc həbs edilən zaman Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinə aparılıb. Ona daha çox psixoloji təzyiqlər ediblər. Eyni qaydada ondan da sifrə soruşublar. O, imtina etdikdə, açıq şəkildə deyiblər ki, əmin uşaqlarını düşünürsən. Hətta bildiriblər ki, ifadə vermənsən, evinizə 15 kiloqram heroin atıb, atanı tutacağıq".

Həbs edilən qardaşların atası artıq hər şey gözələdiklərini söyləyib: "Övladlarının başına gətirilən bu cür münasibətləri görəndən sonra, artıq hər şey gözələyirəm. Deməli, ailəm, qohumlarım hələ də təhlükədədir. Açıq, bunlar üçün çox qorxuram. Hansı dövlət orqanına bununla bağlı şikayət ünvanlayırsam, mənə deyirlər ki, övladların bu işlə məşğul olub. Məhkəmə olmamış kimi sənə ittiham etməyin özü ən böyük səhvdir. Prokurorluğa müraciət etmişəm, hələ də cavab verilməyib".

Raqif Kərimov övladlarının təcridxanada havasızlıqdan əziyyət çəkdiklərini söyləyib: "Təcridxanadakı münasibətdən elə də narazılıqları yoxdur. Amma saxlandıqları otaqda havasızlıqdan əziyyət çəkirlər. Siracın ürəyində problem yaranıb. Görünür, verilən işğəncələrin təsirindəndir".

Qeyd edək ki, Fərəc Kərimli iyulun 23-də həbs edilib. Onun həbsindən bir həftə əvvəl qardaşı Sirac Kərimli həbs edilib. Hər iki qardaşa qarşı Cinayət Məcəlləsinin 234.4.3 maddələri ilə (kütləvi şəkildə narkotik maddələr əldə etmə, saxlama və satma) cinayət işi açılıb. Onları bu maddə üzrə 7 ildən 12 ilə qədər azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir. Fərəc Kərimli Müsavat Gənclər Təşkilatı MTK-nın sədridir. Sosial şəbəkələrdə aktiv fəaliyyəti ilə tanınıb. Yerli və beynəlxalq təşkilatlar qardaşların qanunsuz olaraq, həbs edildiyi barədə dəfələrlə bəyanatlar veriblər. "Amnesty International" beynəlxalq hüquq-müdafiə təşkilatı Fərəc və Sirac Kərimovları "vicdan məhbusu" elan edib.

☐ **Cavansir ABBASLI**

Total nəzarət tutqusu

Xalid KAZIMLI

2007

-ci ildə ölkəmizdə həbs edilən jurnalistlərin sayı 10-a çatmışdı. Dünya üzrə tərtib olunan uyğun cədvəlin ən ön sıralarında Çin, İran, Türkiyə, Rusiya ilə yanaşı ölkəmizin də adı vardı.

Qüdrətli dövlətlərin, beynəlxalq təşkilatların hazırladığı hesabatlarda da Azərbaycanın adı başdan keçirdi və ölkə rəhbərliyi buna görə eynən tənqiddə məruz qalırdı.

Sonradan məhbus jurnalistləri iki bir - üç bir buraxdılar. Amma bu həbslərin ölkə mediasında izi qaldı - 32 sağlam dişinin öndən ikisi-üçü çəkilməmiş adam kimi. Bu gün də milli mediamız güləndə və ağlayanda dişinin mırqları görünür.

O qədər jurnalistin bir neçə ayın içində tutulmasının əsas məqsədi də, belə çıxır ki, elə bu idi: jurnalistika dışız olsun, özünüsənzura rejiminə girsin, redaksiya daxilində toxunulmaz adların siyahısını hazırlasın, dərinliklərə varmasın, qəliz araşdırmalara baş qoşmasın, ordan-burdan yazsın, başını gırləsin.

Hakimiyyət həyata keçirmək istədiyi bu planın böyük hissəsini reallaşdıra bildi. Hazırda jurnalistikamız, etiraf edək ki, bəlli bir çərçivədə fəaliyyət göstərə bilir.

Müxalif qüvvələrin, tənqidçi jurnalistlərin ram olunmasından sonra növbə müstəqil qeyri-hökumət təşkilatlarına da çatıb.

Bu kampaniya da ötən ilin bu vaxtlarından start götürüb. O zamana qədər hamı hesab edirdi ki, aktiv müxalifətçiləri, ipə-sapa yatmayan jurnalistləri tutsalar da, hər halda hüquq müdafiəçilərini tutmazlar. Adları üstlərindədir - hüquq müdafiəçiləridir.

Ancaq həm hüquq müdafiəçisi, həm də tanınmış jurnalist olan Pərviz Həşimli həbs ediləndə, məhkəməsində işgəncələrə, fiziki və psixoloji təzyiqlərə məruz qaldığını ictimailəşdirəndə bu illüziya dağıldı. O da bəlli oldu ki, bu, adı həbslərdən deyil, davamı olacaq.

Ötən ilki seçkidən dərhal sonra seçkilərin monitorinqi ilə məşğul olan QHT-nin rəhbəri Anar Məmmədli və onun yardımçısı Bəşir Süleymanlı həbs olundu. Beləcə, "toxunulmaz sektor"un immuniteti aradan qalxdı.

Bu gün həbsdə artıq xeyli hüquq müdafiəçisi, QHT təmsilçisi var.

Yayılan informasiyaya görə, vətəndaş cəmiyyətinin təxminən 300 nəfər təmsilçisi bu və ya digər şəkildə nəzarət altındadır, istintaqa cəlb edilmək üzrədirlər. Bu kampaniya yuxarıdan gələn əmrə durdurulmasa həbslər davam edəcək.

Məqsəd yenə aydındır: üçüncü sektoru ram etmək, müstəqil QHT-lərin mövcudluğuna son qoymaq, ən azı dişlərini çəkib mırıq qoymaq.

Bunun məhz belə olduğunu bilmək üçün dağa-daşa düşməyə ehtiyac yoxdur. Hədəfdə xaricdən maliyyələşən QHT-lərdir. QHT-lərə Dövlət Yardımı Şurasının xətti ilə maliyyələşən təşkilatlara güldən ağır söz deyən yoxdur. Nə işdirsə, Azərbaycan dövlətindən grant alan QHT-lərin bütün işləri qaydasındadır, hamısı aydan arı, sudan durudur, amma xarici donorların maliyyələşdirdiyi QHT-lərin işində əyintilər, pozuntular var.

Bu, ona görə belədir ki, QHT Şurasının xətti ilə grant alanlar artıq islah olunub, nəzarətə götürüldülər, heç bir problem yarada bilməzlər, amma xaricdən maliyyələşənlər müstəqillik davranışlar sərgiləyir, müxtəlif hesabatlar hazırlayır, siyasi məhbusların siyahısını tərtib edir, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla təmas qururlar və s.

Bu işə hakimiyyəti narahat edir. Qəbristanlıq sükutunun yaradılmaq üzrə olduğu bir ölkədə adda-budda gələn etirazçı səslər boğulmalıdır - plan, məqsəd budur.

Hakimiyyət hesab edir ki, repressiya dalğasına məruz qalan və boğulan QHT-lərdən sonra ölkədə "ictimai-siyasi sabitliyin" bərqərar olması daha sürətli xarakter daşıyacaq. Ondən sonra at arğacı, vur qılıncı, dünya da sənindir, dövrən da.

Bu niyyətin gerçəkləşməsinə mane olan yeganə faktor Azərbaycanın siyasi baxımdan Avropa ailəsinin üzvü olması və Avropa ölkələrinin, beynəlxalq təşkilatlarının bu cür həbsləri, repressiyaları təqdir etməməsidir. Yoxsa Azərbaycanın Özbəkistan və Türkmənistanla çevrilməsinə çox qalmaq.

Yeri gəlmişkən, müxalifət qüvvələrinin son 20 ildə uğur adına qeyd edə bildikləri tək bu idi: "Öz mövcudluğumuzla ölkənin Özbəkistana dönməsinin qarşısını almışıq". Artıq bu nailiyyət də əldən çıxmaq üzrədir.

Avqustun 18-də Bakı Apellyasiya Məhkəməsində Nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun oğlu Anar Məmmədovla "Yeni Müsavat" arasındakı məhkəmə çekişməsi davam etdirilib. Bu dəfə "Yeni Müsavat" qəzetinin Nizami rayon Məhkəməsinin 20 iyun tarixli qərarından şikayətinə baxılıb. Hakim Azad İmanovun sədrliyi ilə keçən prosesdə "Yeni Müsavat"ın nümayəndəsinin iştirakı olmadan şikayət müzakirə edilib və təmin edilməyib.

Qeyd edək ki, əvvəlcədən "Yeni Müsavat"ın nümayəndəsi Vaqif Hüseyn üzrlü səbəbdən məhkəməyə gecikməyi ilə bağlı hakimə ərizə ilə müraciət edib. O, hakimdən xahiş edib ki, proses 1 günlüyə yaxud 1 saatlığa olsa belə, təxirə salınsın. Lakin vəkilin prosesə 10 dəqiqə gecikməsi, hakimin qanunsuz qərarına mane olmayıb. 11-12 dəqiqə çəkən məhkəmə əvvəlki qərarı qüvvədə saxlayıb.

"Yeni Müsavat"ın prosesində müşahidə edən müxbiri olaraq, iştirak etdiyimiz məhkəmədə əvvəlcədən sifarişli qərar olacağını gözləyirdik. Hakim Azad İmanov tələsik qərar çıxarmaq üçün əlindən gələni etdi. Nümayəndəmizin yolda olduğunu və prosesə yetiəcəyini hakimin nəzərinə çatdırısaq da, o, məhkəməni dərhal başladı. Şikayəti belə oxumadı. Tələbkərin nümayəndəsinin çıxışı da çox qısa çəkdi. Cəmi 10 dəqiqə davam edən prosesdən sonra hakim qərar vermək üçün müşavirə otağına yollandığını elan etdi. 1 dəqiqə keçməmiş müşavirə otağından qayıdan Azad İmanov "Yeni Müsavat"ın şikayətinin təmin edilmədiyini bildirdi.

Qəzetin hüquqşünası Vaqif Hüseyn məhkəmə qərarının qanunsuz və əsassız olduğunu bildirib: "Mən 3 gün əvvəl məhkəməyə yazılı şəkildə müraciət edərək xahiş etmişdim ki, şəxsi vacib işimlə bağlı iclası təxirə salsın. Habelə iclası sədrlik edəcək hakim Azad

Anar Məmmədovun "Yeni

Müsavat"la 4 min manat davası

Hakim nümayəndə olmadan qərar çıxardı; qəzetimiz kassasiya şikayəti verəcək

Vaqif Hüseyn

Hüquqşünas Vaqif Hüseyn: "Məhkəmələrin milyardlərin əlində oyuncaq olduğunu görmək Azərbaycan vətəndaşı kimi ürəyimizi ağrıdır"

raciət edərək xahiş etmişdim ki, şəxsi vacib işimlə bağlı iclası təxirə salsın. Habelə iclası sədrlik edəcək hakim Azad

belə tələm-tələsik qərar verməsi bir çox mətləblərdən xəbərdar verir. Biz bundan sonra Ali

Məhkəməyə kassasiya şikayəti ilə müraciət edəcəyik və hüquqlarımızın müdafiəsi uğrunda mübarizəmizi davam etdirəcəyik.

İşin mahiyyətinə gəldikdə isə bugünkü məhkəmə iclası üçün hazırladığım çıxış mətnini əlavə edirəm ki, Azərbaycanda məhkəmələrin qanunla yox, necə qanunun ziddinə işlədiklərinə şahid olsunlar. Məhkəmələrin bəzi milyardlərin əlində oyuncaq olduğunu görmək

Azərbaycan vətəndaşı kimi ürəyimizi ağrıdır. Bircə məqamı əvvəlcədən deyim ki, bizimlə çekişmə aparən Anar Məmmədov istəmişdi, məhkəmə bizim mənafeyimizə uyğun qərar çıxarmışdı. Sonra Anar Məmmədov 5 ay sonra fikrini dəyişdi və yenə eyni hakim İmran Burçayev onun müraciətindən bir gün belə keçməmiş heç bir hal olmadan, hətta tərəfləri məlumatlandırmadan özü - öz qərarını ləğv etdi. Hazırladığım çıxış mətnini də ona görə dərc edirik ki, məhkəmədə iştirakımızın işin ədalətli həlli üçün necə önəmli olduğunu və məhkəmələrin milyardlərin əlində oyuncaq olduğunu hamı görsün. Hər kəs əmin olsun."

□ Cavansir ABBASLI

P.S. Hüquqşünasımız Vaqif Hüseynin hazırladığı məhkəmə çıxışının mətni musavat.com saytında ayrıca dərc olunacaq.

Hakimiyyət müxalifətə adamlar yerləşdirmək istəyir?

Sərdar Cəlalovlu: "Bu dəqiqə müxalifət öz canı ilə əlləşir; həbs olunan insanlara zərbəni elə o cür iddiaları irəli sürənlər vurur"

Vahid siyasi məhbus siyahısının hazırlanması üçün formalaşdırılan İşçi Qrupun təqdim etdiyi 98 nəfərdən ibarət siyahıya imza atılması və Müdafiə Komitəsində təmsil olunmaq məsələsində ikili fikir yaranıb. Bəzi siyasi partiyaların təmsilçiləri iddia edirlər ki, hakimiyyət bir sıra şəxslərin Müdafiə Komitəsinə daxil olmasında və siyahıya imza atmasında maraqlı ola bilər. Məqsəd də həmin şəxslərə müxalifət libası geyindirməkdir ki, gələcək proseslərdə onlardan istifadə etsin. Bu iddiaların müəllifləri hakimiyyətin bu planının baş tutmaması üçün siyahıyı imzalamayı və Müdafiə Komitəsinə üzvlüyü heç də hamı üçün açıq saxlamamağı vacib sayırlar.

ADP sədri Sərdar Cəlalovlu isə "Yeni Müsavat"la açıqlamasında bu cür iddiaların əsassız və həbs olunanlar üçün zərərli olduğunu bildirdi. Onun sözlərinə görə, kimsə müxalifətə keçmək istəyirsə belə, müxalifət bunu alqışlamalıdır: "O iddiaları irəli sürənlərə deyilə bilər ki, bəs sən niyə vaxtilə hökumətə olanlarla işbirliyində idin? Məsələn, onu Əli Kərimli deyirsə, ona da deyilə bilər ki, bəs sən nə əcəb Fərhad Əliyevi müdafiə edirdin? Nə əcəb Əli İnsanovun təşkilatınıza

gəlməsi üçün yalvarırsınız? Əgər kimsə, müxalifətə keçmək istəyirsə, müxalifətə ortaya qoyduğu mövqeni dəstəkləyirsə, onu kənara itələmək yox, alqışlamaq lazımdır. Müxalifətdən isə iqtidara keçmək istəyənlərdən narahat olmamalıyıq. Əslində hakimiyyət müxalifətin sıralarını sıxlaşdırmaq yox, müxalifətdən qopmalar təşkil etməklə sıraları seyrəltmək marağında olur. Bunun özü yuxarıda qeyd olunan iddianın absurd olduğunu ortaya qoyur. Bu qədər qeyri-ciddi iddia

Sərdar Cəlalovlu

olmaz. Kimsə süni şəkildə müxalifət etmək mümkün deyil. Vaxtı ilə Azərbaycanın Avropa Şurasına üzv qəbul olunması üçün Müsavat, AXCP, AMİP və ADP rəhbərləri Azərbaycan hakimiyyəti ilə birgə sənədə imza atdıq. Biz hakimiyyətə keçdik, yoxsa YAP rəhbərliyi müxalifətçi

oldu? İkincisi, hazırda Azərbaycanda siyasi durum, müxalifətin vəziyyəti elədir ki, hakimiyyətin müxalifətin içinə adam daxil edib süni müxalifət yaratmaq ehtiyacı yoxdur. Belə şeylər hakimiyyətin nəyinə lazımdır?! Guya müxalifət bu gün hakimiyyət üçün təhlükə yaradan vəziyyətdədir ki, hakimiyyət o cür planları həyata keçirmək məcburiyyətində qalsın? Bu dəqiqə müxalifət öz canı ilə əlləşir. Kimdir belə müxalifətçilikdən ötrü ölen!"

S.Cəlalovlu düşünür ki, bəzi qüvvələr həbs olunanların müdafiəsini zəiflətmək üçün bu cür iddiaları irəli sürürlər: "Belə iddialar ona görə irəli sürülür ki, bir sıra insanlar müdafiəyə qoşulmasınlar, müdafiə sənədinə imza atmaqdan çəkinməsinlər. Deməli, həbs olunan insanlara zərbəni elə bu cür iddiaları irəli sürənlər vurur".

AXP sədri Pənah Hüseyn isə musavat.com-a müsahibəsində sözügedən iddiaları dediqə qəbul etmədi və deyib ki, bu dediqə qəbul müvəqqətdir ən yaxın zamanda keçəcək: "Mən ziddiyyətləri dərinləşdirmək üçün kəskin ifadələr işlətməkdən çəkinirəm. Hesab edək ki, bu siyasi təcrübəsizlikdən irəli gələn məsələdir. İndi tutaq ki, Qüdrət Həsənzadə və ya Fəzail Ağamalının qəbul olunması üçün müxalifətə imza atsalar, biz deməliyə ki, atmayın, siz müxalifət bərədə rəyi qarışdırmaq istəyirsiniz? Belə cahillik olmaz axı!"

□ Etibar SEYİDAĞA

"Binə"nin sahibi barədə şok xəbər

"Binə" Ticarət Mərkəzinin rəhbəri Kəbirə Məmmədova ilə bağlı sensasion məlumat əldə etmişik. Bu məlumat sırf təsadüf nəticəsində Türkiyədən olan iş adamları tərəfindən verilib. Sən demə, K.Məmmədovanın biznes imperiyasında erməni iş ortağı var imiş. Türk iş adamları əməkdaşımıza deyiblər ki, onlar uzun illər "Sədərək" və "Binə" ticarət mərkəzlərində fəaliyyət göstərən sahibkarlarla biznes tərəfdaşlığı ediblər.

Kəbirə Məmmədovanın erməni

şərikinin olması haqda müdhiş məlumat

Bu əməkdaşlıq nəticəsində ortada qarşılıqlı inam yaranıb və türk iş adamları azərbaycanlı tərəfdaşlarına külli məbləğdə dəyəri olan nisyə mal veriblər. "Sədərək" və "Binə" də baş verən yanğınlardan sonra azərbaycanlı iş adamları Türkiyədən olan biznesmenlərdən götdükləri nisyə malın pulunu ödəməkdən imtina ediblər. Onlar türk adamlarına bildiriblər ki, bu yanğınlarda bütün malları yanıb külə dönüb və buna görə də müflis olublar. Azərbaycanlı iş adamlarının bu hərəkətlərindən şikayətlənən türk biznesmenlər deyiblər ki, onların mal verdikləri adamlardan cəmi bir neçəsi götdüdü malın pulunu ödəyib. Onlardan biri də K.Məmmədovanın erməni şerikidir. Türk iş adamları bu barədə bunları deyiblər: "Azərbaycanda fəaliyyət göstərən onlarla biznesmenə mal vermişdik. "Binə" və "Sədərək"dəki yanğınlardan sonra pulumuzu vermədilər. Dedilər ki, bütün mallarımız yanıb, məhv olmuşuq. Cəmi bir-iki adamdan pulumuzu aldıq. Onlardan biri də "Binə" Ticarət Mərkəzinin sahibi Kəbirə Məmmədovanın erməni şeriki Datodur. Datodan pulumuzu ala bildik".

Türk iş adamlarının sözlərinə görə, Dato K.Məmmədovanın biznes imperiyasının şerikidir və özü də Moskvada fəaliyyət göstərir. Türkiyədən olan

ki haqda araşdırmalarımız davam edir. Qeyd edək ki, son illərdə adıçəkilən ticarət mərkəzlərində bir neçə dəfə güclü yanğın baş verib və xeyli sahibkara böyük ziyan dəyib. Bu yanğınlardan sonra qısaqapanmadan baş verdiyi bildirilsə də,

ortada qəsd ehtimalının olması barədə də məlumatlar var. Bu yanğınlardan sonra xeyli sayda sahibkar müflis oldu, əmlakını, var-dövlətini itirdi.

Hazırda Azərbaycanda ermənilərlə əlaqədə suçlanan bir neçə tanınmış ictimai-siyasi xadim həbsdədir. Bu ilin aprel ayında Türkiyədə saxlanılaraq Azərbaycana deportasiya edilən "Zerkalo" qəzetinin əməkdaşı Rauf Mirqədirov, Sülh və Demokratiya İnstitutunun direktoru Leyla Yunus, onun həyat yoldaşı Arif Yunus məhz ermənilərlə iş birliyində suçlanırlar. Onlar dövlətə xəyanət maddəsilə istintaq olunurlar. Xatırla-

daq ki, R.Mirqədirov aprel ayından, L.Yunus iyulun 30-dan, Arif Yunus isə avqustun 8-dən həbsdədir.

Digər QHT rəhbərləri də "xarici qüvvələrin dəyirmanına su tökməkdə" suçlu bilinərək neçə aydır ki, basqı altındadırlar. Məhz bu arqumentlə xeyli sayda Qeyri-Hökumət Təşkilatının hesabı bağlanıb, bir neçə QHT rəhbəri istintaq altındadır. Belə bir məqamda bu informasiyanın ortaya çıxması düşündürük ki, hüquq-mühafizə orqanlarının diqqətini cəlb edəcək və müvafiq araşdırmalara başlatacaqlar.

Məsələ ilə bağlı K.Məmmədovanı dinləməyə və mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ Teymur HƏSƏNLİ

Müxalifətin növbəti savaşı

Azər RƏŞİDOĞLU

Müxalifət bu dəfə də siyasi məhbus siyahısında ortağ məxrəcə gələ bilmədi. Xatırladaq ki, bir qədər əvvəl indi həbsdə olan hüquq müdafiəçiləri Leyla Yunus və İnsan Hüquqları Klubunun rəhbəri Rəsul Cəfərov, habelə, bir sıra ekspertlər, hüquqçular, vəkillər, hüquq müdafiəçiləri və ictimai şəxslərin daxil olduğu işçi qrupunun iştirakı ilə "Azərbaycanda siyasi məhbusların vahid siyahısı" adlanan hesabat hazırlayıblar.

Siyahıda 98 siyasi və vicdan məhbusunun adı və onların işləri üzrə məlumatlar əks olunub. Hazırda hər iki hüquq müdafiəçisi həbsdədir. Lakin onların hazırlayıb, yaydıqları siyasi məhbus siyahısı müxalif düşərgəni, QHT sektorunu dalğalandırmaqdadır.

Əlbəttə ki, siyahıya kiminsə adının salınması, kiminsə adının orada olmasının məqbul olmadığını dilə gətirmək tamamilə normaldır. Lakin bütün bu kimi hallar diskussiyalarla öz həllini tapmalıdır.

Kənar baxışla görünən budur ki, müxalifətin aparıcı təşkilatları daxili çəkişmələrə başlamaq üçün bəhanə axtarırlar. Siyasi məhbus siyahısı isə növbəti savaş üçün bir bəhanə oldu. Bu istiqamətdə aparılan diskussiyalar bütün əndazəni aşdı. Görünən bu idi ki, tərəflər kompromisə nail olmaq fikrində deyillər. Onlara yeni savaş lazımdır.

Yaranan təəssürat ondan ibarətdir ki, artıq aparıcı müxalifət təşkilatları nəinki bir araya gəlmək istəmirlər, hətta imzalarının eyni sənəddə olmalarını da arzulamırlar. Söhbət heç də siyasi blok formalaşdırmaq cəhdlərindən getmir. Adı bir bəyanata müxalifət imza atarkən orada öz əbədi rəqibinin imzasını görmək belə istəmir. Bu isə ciddi problemdir.

Son günlər ölkədə xeyli dərəcədə ciddi proseslər baş verdi. Leyla Yunus, İntiqam Əliyev və digərlərinin həbsi kifayət edirdi ki, müxalifət fasiləsiz etiraz aksiyalarına başlasın. Müxalifət üçün əks-hücuma keçmək üçün hər cür şərait yaranmışdı. Lakin başları bir-birinə ezelə nümayiş etdirməyə qarşı müxalifətçilər bu barədə düşünmək belə istəmədilər.

İllərin qıvcığı və aqressiyası daxili çəkişmələrdə buxarlanıb, yoxa çıxır. Müxalifət hakimiyyətə qarşı deyil, öz siyasi həmfikirələrinə qarşı savaş açmağın tərəfdarı kimi görünür.

Bütün bunların təsadüfdən, yaxud şüurlu şəkildə həyata keçirilməsinin də bir önəmi yoxdur. Bu savaş protest elektoratının imkanlarının daha da daraldılması ilə sonuclanır.

Hakimiyyət qarşısında ifrat dərəcədə zəif görünən müxalifət bir-birinə qarşı savaşda amansızlıq nümayiş etdirir. Sanki müxalifət hakimiyyətə deyil, bir-birinə güclü olduğunu nümayiş etdirməyi qarşısına məqsəd qoyub. Hamı özünün güclü olmasını sübut etmək istəyir.

Lakin daxili çəkişmələr müxalifəti daha da zəiflədir. Bu savaşda güclü tərəf yoxdur. Əslində, bu çəkişmələr elə zəifliyin nümunəsidir. Bu vəziyyətdə müxalifətin heç bir qanadı güclü görünə bilməz. Güclü olan 20 il öz hakimiyyətini qoruyub saxlamağı bacaran iqtidar düşərgəsidir.

Qarşıdan yeni parlament seçkiləri gəlir. Yeni müxalifət seçki blokunun yaradılacağı real görünür. Lakin heç olmasa mənasız savaşa son qoymaq olardı. Hər iki tərəfdə olan "təsir agentləri" buna imkan vermir, münasibətləri son dərəcə gərginləşdirir və iqtidarın siyasi kursunu radikal şüarı altında həyata keçirirlər. Baş verənlərin mahiyyətini anlamaq da mümkündür. Öncələr də qeyd etmişdik ki, bunun yalnız bir adı var - "çarəsizlikdən doğan aqressiya".

Bu amilin nəticəsində çoxsaylı həbslər də gerçəkləşə bilər. Yeni həbs dalğasının miqyası olduqca böyük ola bilər. Odur ki, 2015-ci ilə qədər daxili savaşlardan qaçmaq lazım gəlir. Əks təqdirdə, ilk hesab sorulacaq düşərgə elə müxalifətin özü ola bilər...

Siyasi məhbuslardan xəbər var

NİDA-çılar apelyasiya məhkəməsinə gözləyir, İlqar Məmmədovun işinə sentyabrın 3-də baxılacaq; Yadigar Sadıqovun isə olduğu həbsxanada dözülməz hava şəraiti hökm sürür "Avqustun 16-da Üzeyir Məmmədli, Şahin Novruzov, Rəşad Həsənovla Bakı İstintaq Təcridxanasında görüşmüşəm. Onların saxlanma şəraiti ilə maraqlanmışam. Hər hansı şikayətləri yoxdur".

Bu sözləri "Yeni Müsavat"a həbsdə olan adıçəkilən NİDA üzvlərinin vəkili Əshabəli Mustafayev məlumat verdi.

Vəkilin sözlərinə görə, apelyasiya məhkəməsinin ilkin baxışından Ali Məhkəməyə şikayət verilib. Ə.Mustafayev apelyasiya şikayətinə nə zaman baxılacağını bilmədiyini dedi. Vəkil Ş.Novruzovun əfv ərizəsi yazmasından sonra azadlığa çıxmaq perspektivi zaman göstərəcəyini açıqladı.

Həbs edilən İlkin Rüstəmzadə ilə Ş.Novruzovun vəkili olan Nemət Kərimli isə bildirdi ki, ötən həftə Rüstəmzadə ilə görüşüb: "Bu həftə hər ikisi ilə görüşəcəm. Hazırda sax-

İlqar Məmmədov

lanma şəraitindən narazılıq etmirlər, valideynləri ilə görüşürlər. Yeganə narazılıq hökmdəndir. Apelyasiya məhkəməsindən isə ədalət gözləmirəm".

REAL sədri İlqar Məmmədovun vəkili Fuad Ağayev bildirdi ki, onunla keçən həftə görüşüb, saxlanma şəraitində hər hansı dəyişiklik müşahidə olunmayıb. Vəkil sentyabrın

Yadigar Sadıqov

3-də Şəki apelyasiya məhkəməsində növbəti prosesi keçiriləcəyini söylədi. Onun sözlərinə görə, məhkəmənin nə qərar verəcəyini indidən proqnozlaşdırmaq olmur.

F.Ağayev REAL sədrinə oxumağa tənqidçi qəzetlərin verilmədiyini də dedi. Müsavat başqanının müşaviri Yadigar Sadıqovdan da xəbər var. Müsavatçının Hüquqlarını Müdafiə

E.Fəttah qəzetlərin abunəsi ilə bağlı problemin də həllini tapdığını qeyd etdi: "Avqustun 3-dən, yəni 14 sayılı CÇM-nə köçürüldükdən sonra Müsavatçıya oxumağa qəzet verilməyib. Artıq məsələ həll olunub. Yadigar bəyin öz əhval-ruhiyyəsi mübarizdir. Ölkədə gedən repressiyaları izləyir, təəssüflənir. Xüsusilə, İntiqam Əliyevin həbsi onu məyus edib".

□ E.SALAMOĞLU

Xristofor Kolumb və Azərbaycan müxalifəti - "TORPAQ!"

Hüseyinbala SƏLİMOV

Siyasetdən yazmaq sözün əsl mənasında əzaba, məşəqqətə çevrilib. Bəli, əvvəllər düşünürdün ki, repnessiya məşim nə qədər cəsarətli olsa da filankəslərə əl uzada bilməz. Amma görürsən ki, yox, bunlar üçün heç bir fərqi yoxdur, məqam seçib istənilən adamı qalaya bilirlər.

Amma yadıma F.Kafkanın bir hekayəsi düşür. İsgəncə məşini haqqında bir hekayə. Onun sonuncu qurbanı elə bu məşini ixtira edən adam olur...

Bununla uzaqgörənlik etmək istəmirəm. Amma hər şeyin bir sonu var. Bir vaxt V.Lenin deyirdi ki, çürüyən kapitalizm sosialist inqilabının ərəfidir. Bu sözləri bir qədər modifikasiya edərək demək olar ki, çürüyən diktatura da böyük siyasi dəyişikliklərin ərəfidir...

Azərbaycandakı diktaturanın çürüməkdə olması, perspektivsizliyi elə də böyük sirr deyil. Ola bilsin, beş il, ya da on il çəkəcək. Amma bunun ardınca olduqca böyük dəyişikliklər baş verəcək...

Burada X. Kolumb haqqında məşhur film yadıma düşür. Artıq gəmidə Kolumbu edam etməyə hazırlaşdılar. Elə bu vaxt dor ağacına dırmaşmış bir dənizçi "Torpaq!" - deyər qışqırmağa başlayır və Kolumb xilas olur...

Bir qədər böyük səslənsə də, biz də neçə illərdir bir dəryada torpaq axtarıq. O, isə görünür. Ona görə də getdikcə bizə inanmayanların, bizdən inciyənlərin və ayrılanların sayı artır. Ona görə ki, torpaq görünür. Amma bu müvəqqətdir - Kolumbun xəritələri, hesablamaları kimi bizim də bu vaxta qədər oxuduğumuz bütün kitablar deyir ki, torpaq mütləq olacaq, biz sahilə çıxacağıq...

İndi isə sadəcə dözmək lazımdır. Başqa bir film də var. Nuhun əhvalatı haqda.

Nuhun gəmisində dəryada bir keyli dolandır. İş o yerə çatır ki, oğlanları da ondan üz döndərir, ona qarşı çıxırlar...

Bütün bunları niyə görə deyirəm? Bilirsiniz, indi az saylı müxalifətlərin ən çox gileyləndiyi məsələ nədir? Onlar deyir ki, bizi qəhrəman kimi qəbul etmir, sayğı göstərmirlər, öz işləridir. Heç olmasa, üz çevirməsinlər...

Amma mən isə deyirəm ki, bu da təbiidir, bir qədər əvvəl Nuhdan, Kolumbdan danışdım axı! Biz indi məhz bu mərhələdəyik. Əvvəlki optimizm və fəallıq daha yoxdur. İndi böyük məyusluq var. İndi biz qınarıq. Amma o vaxt ki, torpaq görünəcək, o vaxt hər şey dəyişəcək...

Demirəm ki, indi bütün bunlara dözmək asandır. Yox, asan deyil, olduqca çətin. Biz insanlardan qəhrəman kimi qarşılanmağı umduğumuz halda əks proses baş verir, insanlar ən yaxşı halda bizə anlaşılmaz adam, lap rusların dediyi kimi, "çudak" kimi baxırlar. Bu, ən yaxşı halda olur. Böyük ekseriyət isə sadəcə bizdən üz döndərir, ilk fürsətdə bizi cəzalandırmağa, edama göndərməyə hazırdılar. Ona görə ki, "torpaq" görünür...

Nəse bu gün yadıma çox şey düşür. Musa peyğəmbər haqqında da çox maraqlı film var. İnsanlar uzun müddət səhranı dolaşır. Orada da bezənlər, Musaya asi olanlar tapılır, çünki yenə də axtarılan torpaq tapılmaz...

Deyəcəksiniz ki, bir bunlara baxın, özlərini Nuhla, Musa ilə, Kolumbla müqayisə edirlər! Amma nə etmək olar? Özü-müzü "Şəhgülüm, Şüngülüm və Məngülüm"dəki canavarla müqayisə edəsi deyilik ki!

Əslində özümüzlə onlara tay tutmur. Allah böyük insanları ona görə xəlq edir ki, kiçik adamlar onlardan ibrət götürsünlər...

Böyük insanlar, onların yaşadıkları çətinliklər, çəkdikləri əzablar kiçik adamlara təsəlli və ümid üçün lazımdır. Yoxsa bütün bunların heç bir mənası olmazdı... Həyat tamam mənasızlaşdı...

Düzdür, ekzistensialistlər həyata və yaşanarlara mənə vermək istəmir. Amma Sizi bir daha onlar yaratmadılar mı, bir daha ona mənə vermədilər mi? Bu, mənim bir az əvvəldə dediklərimlə çox da uyğundur, çünki mən mütləq "torpaq olacaq!" deyirəm. Ona görə ki, ekzistensializm böyük saygı olsa da, mən ekzistensialist deyiləm...

Bəlkə də, ola bilsin ki, o torpağı çox gözləməli olacağıq. Buna da hazır olmaq lazımdır. Məsələn, Musa yəhudiləri axıra qədər apara, İsrail torpaqlarına çıxara bilmədi. Belə də olur. Amma o torpaq tapıldı. Ola bilsin, son nəticədə bizim qazancımız lap sadə olacaq: deyəcəklər ki, filankəslər bunu deyirdi...

Əvvəldə dedim ki, bizi indi anlamayanlar, üz döndərənlər çoxdur. Deyirlər ki, bunlar da siyasətçidir? Heç belə də siyasətçi olar?

Amma biz özümüzlə siyasətçi sanmamışıq, sanmırıq da. Haqq işi uğrunda nəse etməyə çalışmışıq. Məgər bu da cinayətdir?..

İyulun əvvəllərində Kəlbəcər rayonu ərazisində işğalçı ermənilər tərəfindən əsir götürülən kəlbəcərli Dilqəm Əsgərovun, Şahbaz Quliyevin azad olunmasının, qətlə yetirilən Həsən Həsənovun cəsədinin geri alınmasının gecikməsi keçmiş daxili işlər naziri İsgəndər Həmidovun kəskin narazılığına səbəb olub.

Bu barədə fikirlərini "Yeni Məsəvat"la bölüşən İsgəndər Həmidov bildirdi ki, Həsən Həsənovun cəsədinin, Dilqəm Əsgərovun və Şahbaz Quliyevin geri alınması dövlətimiz üçün qurur məsələsidir: "Bunu fəhləsindən ölkə başçısına qədər Azərbaycan vətəndaşları bilməlidir. Təəssüf ki, vaxt uzandıqca sanki Dilləngilin məsələsi arxa plana keçirilir. Buna qətiyyətlə yol vermək olmaz. Məsələ gündəmdən düşməməlidir. Bu yaxınlarda atəşkes pozulması elə bil ki, süni müharibə görüntüsü yaratmaq, gündəmi dəyişmək niyyəti güdüdü".

İ.Həmidov hesab edir ki, Tovuz zonasında ələ keçən bir xəstə erməninin öldürülməsi dövlətin mövqeyinə, Dilləngilin Əsgərovun, Şahbaz Quliyevin azad olunmasına vurulan zərbə olub: "Belə təəssürat yaranır ki, biriləri bunu qəsdən etdilər. Dilləngilin işini bu hərəkətlə ağırlaşdırdılar. Azərbaycanda korupsiyaya, tayfabazlığa qurşanmış bir məmur dəstəsi var. Bu dəstə daha da varlanmaq üçün bütün milli maraqları, dövlət maraqlarını satmağa hazırdır. Bir neçə nəfər Azərbaycan vətəndaşının əsirlikdə qalması, məhv olması bu dəstə üçün heç bir əhəmiyyət kəsb etmir. Onlar Dilləngin kimi, Şahbaz kimi, Həsən kimi oğullarımıza əslində nifrət edirlər".

Sabiq nazir azərbaycanlı əsirlərin geri alınması yolunu da təklif etdi: "Azərbaycanda milyardlara yiyələnmiş məmur-

İsgəndər Həmidovdan girov kəlbəcərli ilə bağlı sərt açıqlama

Sabiq nazir hakimiyyəti tənqid etdi; "200 nəfər fiziki imkanları yüksək olan şəxs versinlər və arxadan kömək gəlsin, Kəlbəcəri azad edim..."

İsgəndər Həmidov

lar var. Əgər həqiqətən də əsirləri və Həsən Həsənovun cəsədini geri almaq istəyirlərsə, pul ayırıb Dağıstanda, Gürcüstanda çəçenlərin, avarların vasitəsilə 10-15 erməninə sərhəddimizdən bəri keçirməyə və onları sərhəd pozucusu kimi tutmağa nail olsunlar. Sonra həmin ermənilər Dilləngilin azad olunması üçün alver predmeti olsun. Belə bir əməliyyatı reallaşdırmaq çətin deyil. Təəssüflər olsun ki, bunu da eləmir. Əksinə, sanki əsirlikdə olan qardaşlarımızı unutmaq, onların məsələsini ictimaiyyətin diqqətindən kənarlaşdırmaq prosesi həyata keçirilir. Dilləngil yenidən əsir götürülən günlərdə cəmiyyətdə ciddi bir hərəkətlənmə müşahidə edilirdi. Hakimiyyət gördü ki, cəmiyyətdə oyanma başlayır,

cəmiyyət tərpənir. Ona görə də dərhal təşəbbüsü ələ aldı və cəmiyyətə "hökumət əsirlərin azad olunması üçün bütün lazımi tədbirləri görür" bəyanatlarını sındırdı ki, hamı sakitləşsin və arxayınlaşsın. İnsanlarda da belə bir rəy yarandı ki, hökumət məşğuldursa azad edəcək. Nə vaxt azad edəcək, azad edəndə artıq gedə olmayacaq ki? Sual budur. Üstündən bu qədər vaxt keçdikdən sonra onları elə vəziyyətdə geri verə bilərlər ki, o adamlar nəinki cəmiyyətə, heç ailələrinə də yaramazlar. Azərbaycan hökuməti bunu gözləyir?!"

İ.Həmidov bəyan etdi ki, Azərbaycan mənasız sülh danışıqlarını dayandırmağa və hərbi əməliyyatlara başlamalıdır: "Qarabağda real müharibəyə başlasaydıq, çoxdan qələbə qazanmışdıq. Sadəcə olaraq hakimiyyət müharibə etmək istəmir. Ona görə ki, həm xaricdən "müharibə olmaz" xəbərdarlığı alırlar, həm də müharibə bunların rahat yaşayışını poza bilər. Müharibə bəyanatlarının da hamısı publikaya hesablanmış bəyanatlardır. Artıq Azərbaycan cəmiyyətində də, Ermənistanda da əminlik yaranmaqdadır belə bəyanatlar elə bəyanat olaraq da qalacaq. Azərbaycan hakimiyyətinin təmsilçiləri tez-tez deyirlər ki, İrəvanı da geri almağa qadirik. İrəvanı sonraya sax-

laya, gəlin görək Qarabağın bir dəne kəndini azad etməsinizmi, edə bilərsinizmi, ümumiyyətlə, azad etmək istəyirsinizmi?! Azərbaycan iqtidarı son vaxtlar dəfələrlə bəyan edib ki, Minsk Qrupunun vasitəçiliyi ilə aparılan sülh danışıqlarının heç bir müsbət nəticəsi yoxdur. Həm bunu etiraf edir, həm də nəticəsiz danışıqları davam etdirirlər".

Keçmiş nazirin qənaətinə, Minsk Qrupunun vasitəçiliyindən imtina olunmalı, sülh danışıqları adı qoyulan tragikomik prosese son qoyulmalı, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün hərbi əməliyyatlara başladığını elan etməlidir: "Bu hüquq Azərbaycanca beynəlxalq konvensiyalar, özünün Konstitusiyası verir. Mən yenə bəyan edirəm ki, Kəlbəcərdə diversiya qrupu və partizan hərəkəti vasitəsilə cəmi 200 nəfərlə istədiyimizə nail olmaq mümkündür. Hətta oradan Laçına keçmək olar. 200 nəfər fiziki imkanları yüksək olan şəxs versinlər və arxadan kömək gəlsin, mən Kəlbəcəri azad edim. Bunu tam səmimiyyətlə deyirəm. Təəssüf ki, bu hökumətin müharibə eləmək fikri yoxdur. Ona görə də mən hesab edirəm ki, Qarabağın azad olunması bu hakimiyyətin dövründə çətin məsələdir".

□ Etibar SEYİDAĞA

Əhməd Oruc AXCP funksionerinin ittihamlarına sərt cavab verdi

"Bunların Azərbaycanın maraqlarına zidd hər hansı bir quruma qoşulmalarını demək təhqirdirmi?"

Məsəvat Partiyasının başqanı İsa Qəmbər avqustun 14-də "Azadlıq" radiosunda "İşdən sonra" verilişinin qonağı olub. Veriliş getdiyi müddətdə canlı efirə qoşulan AXCP Rəyasət Heyətinin üzvü Seymur Həzrinin bəzi partiya rəhbərləri haqqında səsləndirdiyi fikirlər ciddi narazılıq doğurub. O, Ümid Sədri, millət vəkili İqbal Ağazadə və Azadlıq Partiyasının sədri Əhməd Orucun ünvanına sərt ittihamlar səsləndirib.

AXCP üzvünün narazılıq yaradan əsas fikirləri bunlardır: "İsa bəy qeyd etdi ki, müavinini Gülağa Aslanlı və Divan üzvü Tural Abbaslı son həbslərlə bağlı yaradılan Müdafiə Komitəsində iştirak ediblər. Bəs o zaman ikinci Müdafiə Komitəsini yaratmağa nə ehtiyac var idi? İqbal Ağazadə və Əhməd Oruc 2013-cü ildə bizləri təhqir edirdilər. İndi onlarla bir masada oturmaq doğru deyil. AXCP olaraq, yalnız mövqeyi prinsipial olan qüvvələrlə birlikdəyik".

Əhməd Oruc müsəvat.com-a açıqlamasında bərsində səsləndirilən ittihamlara sərt cavab verdi: "Seymur Həzi bildirib ki, guya mən onları

2013-də təhqir etmişəm. Milli Şura məsələsini nəzərdə tutur. Amma mən heç kəsi təhqir etməmişəm. Sadəcə, Milli Şuranı Azərbaycanın maraqlarına zidd olan qurum adlandırmışam. Bu qurumu Rusiyanın projesi ilə yaradıldığını bildirmişəm. Dediklərim doğru çıxdı. Gördünüzü kimi, Rusiya Azərbaycandan külli-miqdarda təzminat aldı. Bunu dünyada bilməyən kimsə yoxdur. Mən dünənə qədər Rusiyayı tənqid edənlərin Milli Şura, "Milyardlar İttifaqı"nda yer almalarını doğru saymadım. Daim fikirlərimin üstündə qaldım. Gördünüzü ki, Milli Şurada Rusiya istədiyinə nail olandan sonra geri çəkildi. Əgər indi də belə bir proje ya-

Əhməd Oruc

ransa, yenə əleyhinə olacam. Bunlar təhqir deyil. Sözləri varsa, gəlsinlər, açıq şəkildə desinlər. Onlar dediklərimlə bağlı ağılları kəsən heç nə tapa bilmirlər. Mənimlə bağlı nəse gündəmə gələndə, dərhal "bizi təhqir etdi" deyirlər. Mən kimi təhqir etmişəm? Bunların Azərbaycanın maraqlarına zidd hər hansı bir quruma qoşulmalarını, Rüstəm müəllimin 5-10 qəpiyinin arxasınca qaçmaları

haqqında fikir səsləndirmək təhqirdirmi? Sadəcə öz fikirlərimi demişəm və bunu əsaslandırmağa çalışmışam. Buna da heç bir arqument gətirə bilməyiblər".

Ə.Oruc bir il əvvəl səsləndirdiyi fikirləri indi cavab verilməsinin gülcünc doğurduğunu da qeyd etdi: "Bunlar fikirlərimə bir ildən sonra bu cür cavab verirlər. Kimisə tənqid etmə belə, bu o demək deyil ki, bizim müdafiə etdiyimiz insanlarla bağlı tədbirə qatılmamalıdır. Bunlar kiminsə müdafiə məsələlərini öz inhisarlarına alırlar. Sağlam düşüncələri, məntiqi tənqidləri olmayan, başını itirmiş insanların yanaşmasıdır. Anormal, məntiqə sığmayan çıxışlar etdiklərinə görə, müxalifət üçün cəmiyyətdə mənfi fikir formalaşdırıb. Xalq yenə hərəkət illərindən gəlmiş insanları, partiyaları vahid qüvvə kimi görürlər. Bunların içərisində kiminsə tənqiddə dözməsin, sağlam olmayan fikir söyləməsi bütövlükdə düşərgəyə ziyandır. Nə iş görürlərsə, görünlər. Görmürlərsə, bizim yığılıb, hansısa bir hüquq müdafiəçisinin hakimiyyətin represiyalarına məruz qalmasını pisləyirsə, onlar niyə narahat olurlar? Onların hansısa bir iş görmələrinə qarşı deyilik. Təəssüf edirəm ki, ağıllı adamların düşüncələrinə zidd olan mövqelərə keçiblər".

□ Cavanşir ABBASLI

Heç əlimə qələm almaq istəmədim... Lakin "Yeni Müsavat" qəzetinə son müsahibəmdən sonra şəxsim barədə yazdıqlarınız bir daha sizlərə elmdən, siyasətdən nələrisə xatırlatmağım vacib olduğu qənaətini yaratdı. Çünki sizlər də vətən övladıdır, mariflənməyə də ən çox ehtiyacı olanlardanınız - xanım-lı, kişili bunu son müsahibəmə münasibətdə göstərdiniz. Müsahibəyə reaksiya barədə lap sonda... İndi isə...

İqbal AĞAZADƏ,
Millət vəkili

Siz marginalsınız...

Təqlidçilər və marginallaşmışlar

Sosial anlamda marginallaşma daha çox mədəniyyətlərdə özünü göstərir. Mədəniyyətlər isə az qala hər gün dəyişir, yeniləşir. Dəyişilməyənlər özünə qapanır, toplumun içərisində öz varlıqlarını pis də olsa köhnələri yaşatmaqla saxlayırlar. Sizlər də öz varlığını marginallaşdırmaq qoruya bilirsiniz, eynən zəncilər Amerikanın şimal bölgələrində özlərini ağdərillikdən ayırdığı kimi, türklər Avropada özlərini dö-nərxanalar, geyim və yemək mədəniyyəti ilə qorumağa çalışdıqları kimi, uzaq ekvator meşələrində yaşayanlar qədim adətlərinə söykənərək mədəniyyətə açılımları kimi. Siyasi proseslərin bütün dövrlərində qışqırmaq, eyni şüarları söyləmək, həmişə düşməni axtarmaq, toplum mədəniyyətinə inteqrasiya etmədən qrup mədəniyyətinin içində marginallaşmaq - bu sizin yaşam tərzinizə çevrilib, sadəcə adın dəyişdirib müasir terminologiyalara uyğunlaşdırmaq cəhdi var içində. Ən pis hərəkatınızı belə demokratikliyin adına yazmaq istəyi isə sadəcə avartürədən başqa bir şey deyil.

Nə qədər qışqırmaq, nə qədər eyni şüarları söyləmək, başınızda dayananları belə eyni şüarla böyütmək olar?!

Bax, bu qrup mədəniyyətinizin toplum mədəniyyətinə üstün tutularaq mühafizəsi və sonda marginallaşmadır.

Öz dəyərlərinizə fanatik bağlılıq dialoqu rədd edər, marginallaşmaya yol açar, ictimai barışa xidmət edən xətt tuta bilməz, nəticədə kişilər. İnanmırsınız? Bu neçə ildə nə qədər kişildiyinizi və bir qrup olaraq kənarada yaşadığınızı fərq etmirsinizmi? Siz siyasi düşərgədə də yalnızlaşmaq yolunu tutmusunuz, heç kimsə ilə sona qə-

dər ola bilmirsiniz, qrup mədəniyyətinin mühafizəkarlığı sizi tətikləyir. Yalnızlıq isə marginallaşmanın ilk şərtidir. Bu qrup refleksi sizi inkarçı edir. Siz siyasətdə belə hər kəsi inkar edirsiniz, şərləyirsiniz, hədyan deyirsiniz, həttə söyüş söyürsünüz, təhqir edirsiniz. Qorxursunuz sanki sizin qrup mədəniyyətini əlinizdən alacaqlar deyər... Eynən qədim dövrlərdə qatərin gəlişinə qarşı çıxanlar kimi. Onlar da xoş məram göstərirdilər - faytonçular ac qalacaq deyər. Siz həm də təqlidçisiniz.

Uşaq babasını, atasını, anasını, təqlid etdiyi kimi siz də hakimiyyəti təqlid edirsiniz. Çünki insan güclü olana heyran olur, ona həsəd aparır, onu təqlid edir. Hakimiyyətin gücü ədalətsizlikdə olduğu kimi siz də ancaq ədalətsizliyi təqlid edə bilərsiniz. Bu gün insanları tutmaq, haqqını əlindən almaq imkanınız məhduddur. Yoxsa daha pis olarsınız. Gücünüz yetən qədər edə bilərsiniz - ancaq sizin olan qəzet səhifəsində söymək, azad olan sosial şəbəkədə təhqir etmək. Daha böyük imkanlar sizi daha zalım edə bilər. Deməyin ki, siz 1992-1993-cü illərdə hakimiyyətdə olaraq söylədiyim kimi olmamısınız.

Cəmiyyət marginallaşan və təqlidçi qrupa qarşı mübarizə aparmayacağına onun böyümək şansları və toplumu özünə oxşatmaq imkanları var. Marginallaşma radikalizmi artırır.

Radikallar və fanatlar...

Radikalizm keçmişdəki hər şeyi dəyişmək kimi bir fəaliyyət deyildir. Təbii, bunun pozitiv tərəfi də var. Lakin siz pozitivi qəbul etməyənlərsiniz. Bir cəmiyyətdə problemlər varsa və o problemlərin həlləməsi üçün məsul olan tərəflər dialoqa gəlməyə savaşa çıxır. Bu gün sizlər və iqtidar dialoqa gəlməyən tərəflərsiniz. Həttə tərəflərdən biri

dialoqa gəlməyə qarşı tərəf ictimai məsuliyyət və maraq məqsədilə sona qədər barışçı olmalıdır ki, cəmiyyətdə iç savaş çıxmasın. Yox hər iki tərəf iddiasından əl çəkmirsə, demək radikallığa bir də fanatizm xəstəliyi qarışdır. Hər ikisi cəmiyyət üçün qorxuludur. Fanatizm kor-koranəlik, itaət, köləlikdir. Onun radikal dəyişikliyə gətirib çir-

xara biləcək mübarizəsi də növbəti köləlik vəd edir - ağaların dəyişəcəyi köləlik. Siz bunumu arzu edirsiniz?!

Çıxışlarınızda müqəddəs dinimizə istinad edirsiniz. Dinimizdə də bu məzhəb ayrıntılarının radikallığı və fanatizmdən doğduğunun fərqi də deyilsinizmi?

Əməvilər Hz Peyğəmbərin nəvələrini din adına şəhid etdilər, İslam aləminin ən böyük iç savaşları həmin dövrdə yaşandı. Radikalizm islamda yerini tapdı, amma şi-əlik də ortaya çıxdı. Əməvilərin radikalizmi İran bölgəsində şiə məzhəbini doğurdu. Əməvi radikalizmi, Hz. Əli məhəbbətinə qarşı Hz. Ömər düşmənliliyi yaratdı. Siz hansı məhəbbətə düşmənliliyi yaratmaq istəyirsiniz?

Adınız eyni olsa da məzhəb və sevgiləriniz, amal və istekləriniz, sədaqət və mübarizəniz heç, həm də heç yaxın gəlmir.

Amma yaratdığınız radikalizm və fanatizm Azərbaycana mütəq və mütəq ziyan vuracaq - onun üçün 60 il gözləməyə də ehtiyac yoxdur.

Radikal və fanatik insanlar öz fikirlərinə güvənmədikləri üçün dialoqdan qorxurlar - eynən sizin kimi, mövcud iqtidar kimi. Sizin qorxu fobiyanız var, siyasətdə alternativlik fobiyanız. Pardon, müxalifətdə alternativlik kimi. Siz heç iqtidar olmaq istəmərsiniz ki... Əsas istəyiniz müxalifətin lideri olmaqdır. Əks təqdirdə, nədən bənşədir hər kəsə bir sırada dayanan, hamıya, sevgi ilə qucaq açan biri olmayasınız ki?!

Müxalifətdə alternativini hər şeyi dəyişmək kimi bir fəaliyyət deyildir. Təbii, bunun pozitiv tərəfi də var. Lakin siz pozitivi qəbul etməyənlərsiniz. Bir cəmiyyətdə problemlər varsa və o problemlərin həlləməsi üçün məsul olan tərəflər dialoqa gəlməyə savaşa çıxır. Bu gün sizlər və iqtidar dialoqa gəlməyən tərəflərsiniz. Həttə tərəflərdən biri

Müxalifətdə alternativini hər şeyi dəyişmək kimi bir fəaliyyət deyildir. Təbii, bunun pozitiv tərəfi də var. Lakin siz pozitivi qəbul etməyənlərsiniz. Bir cəmiyyətdə problemlər varsa və o problemlərin həlləməsi üçün məsul olan tərəflər dialoqa gəlməyə savaşa çıxır. Bu gün sizlər və iqtidar dialoqa gəlməyən tərəflərsiniz. Həttə tərəflərdən biri

Müxalifətdə alternativini hər şeyi dəyişmək kimi bir fəaliyyət deyildir. Təbii, bunun pozitiv tərəfi də var. Lakin siz pozitivi qəbul etməyənlərsiniz. Bir cəmiyyətdə problemlər varsa və o problemlərin həlləməsi üçün məsul olan tərəflər dialoqa gəlməyə savaşa çıxır. Bu gün sizlər və iqtidar dialoqa gəlməyən tərəflərsiniz. Həttə tərəflərdən biri

yacı var. Psixoloq fobiyanı olan bir adamın qorxusunu götürmək üçün nələrdən istifadə edirsə, cəmiyyətdə eyni cür davranmaq lazımdır. Siyasətdən qorxan cəmiyyətin dərmanı dialoq, barış, sülh danışıqlarıdır. Daha qorxunun üstünə qorxu gətirmək deyil.

Siz cəmiyyətdə özünüzün halınızda davranırsınız.

Fobiyalı adamlar hər kəsdən hürkər. İmkan verin, cəmiyyəti müalicə edək.

Dünya iki böyük savaşı gördü və beləcə, savaşın nə qədər pis olduğunu anlayıb, müharibəni öz içərilərindən daha mədəni səviyyəsi aşağı olan coğrafiyalara ötürdü. İndi siz deyən, XXI yüz ildə bunları görə-görə başqaları ilə də yox, özümüz-özümüze savaşa çıxarmalıyıq?

Radikalizm və fanatizm mədəniyyəti sivil insanın daşdığı dəyər deyil. Radikalın hirs və nifrət duyacağı bir düşməne ehtiyacları var. Nə yazıq ki, hirs və nifrətinizin sərf olunacağı ünvan iqtidar ola bilməyəndə sağa-sola saldırsınız. Çünki düşməni olmadan ayaqda qala bilmirsiniz.

Satanistlər...

Şeytanın vəzifəsi insanı Allahdan uzaqlaşdırmaqdır. Şeytan fəlsəfəsinə görə qələbə bənşədir. Satanistlər xoşbəxtliyi bənşədə deyil, qələbədə, mübarizədə axtarırlar. Köhnələr dağıdılmalı, yalnız onların istedikləri qurulmalı, heç kimin dediyi yox, yalnız onların dediyi olmalıdır.

Satanist hərəkatları əsasən toplumda xaos yaradan, mədəniyyəti, dialoqu, barışı rədd edən ideologiyadır. Satanistlər şeytana tapınmanın yolu kimi pişik qurban verməyi seçirlər. Qara və qırmızı rəngi sevir. Ritorikanız qırmızı, içiniz, ruhunuz isə qaradır. Qurban verdikləriniz isə heyf ki, insandır. Bir ətrafınıza baxın. Qurban verdiklərinizdən neçəsi qalıb yanınızda?!

Bir də satanistlər sayğısızlığı, utanmazlığı, hörmətsizliyi təşviq edirlər. Necə də sizin ritorikaya bənşəyir.

Satanizmle mücadilə edilməlidir. Başqasının düşüncə və fikirlərinə hörmət etməyin ancaq özünü gören və ideallaşdıranlar cəmiyyətdə zərər verir.

Sosial şizofreniklər və sosial damğacılar...

Şizofreniya xalq arasında dəlilik kimi bilinən bir xəstəlikdir. Bu xəstəliyin əsas əlamətləri xəstəliyin reallıqdan uzaqlaşaraq gerçəklərlə bağlarının qopmasıdır. Şizofreniklər günəşin onlar üçün doğduğunu - eynən müxalifətinizin sizin adınızla bağlı olduğu kimi, yağışın onun üçün yağdığını - eynən sizdən başqa dürüst müxalifət

olmadığını düşünənlərdir.

Elə düşüncülər ki, onları həmişə təhdid edirlər, məsələ, sizin kimi illərdir sanki hamı sizə qarşı döyüşür, sanki onları həmişə kimlərsə izləyir - eynən sizin kimi, qərar-gahınız, məşinınız, əməkdaşlarınız, üzvləriniz və s.

Şizofreniklər özlərinə bir dünya qururlar və o dünya içərisində qəhrəman, mübariz, həttə əzabkeş, bəzən xoşbəxt kimi yaşayırlar - eynən sizin kimi, sizdən əzabkeşi, sizdən qəhrəmanı, sizdən xoşbəxti yoxdur bu dünyada.

Xeyalla gerçək arasında ki sərhədləri beyin kimyasal hərfərlə yazır. Beyin kimyası pozulan bir insanın beyni zərərli protein yaradır, bu da beynin funksiyasını pozur. Nəticədə beyin qarışar reallıqları görə bilməz, gerçəkləri duya bilməz.

Bu xəstəliyin cəmiyyət acısından baxanda da bəzi özəllikləri var. Bir cəmiyyəti cəmiyyət halında gələcəyə aparan üç nəsnə var; tarixi keçmiş, kimliyi, idealları. Bu üç məsələdə cəmiyyətdə birlik varsa o cəmiyyət qazana-caq. Cəmiyyətin bu 3 məsələdə birliyi onun gələcəyini şəkilləndirən əsas şərtir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə rəvac verirsiniz. (İqtidar haqda çox de-mişəm və yazmışam. Bu sizin üçündür deyər onlara aid hissələri yazmıram) Keçmişimiz haqda siz də iqtidar qədər qələbə bənşəyir. Sizlər və iqtidar bu 3 şərt uğrunda bir araya gəlməməyimiz üçün hər cür fəaliyyətə

Maraqsız Münhauzen

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bizdə gopçuluq artıq milli sənətkarlıq nümunəsinə çevrilir. Bir qohumun 4-cü sinifdə oxuyan uşağı var, təzəlikcə soruşuram ki, yay tətilində hansı kitabı oxuyub, dedi "Baron Münhauzenin macəraları"nı. Dedi heç xoşuma gəlmədi, maraqsız idi. Əlbəttə. Sənin valideynlərinin, müəllimlərinin elədiyi gopların, danışıqları yalanların yanında Münhauzen maraqsız olacaq.

İctimai sektor məhv edilib, QHT-lər dustaq, medianın da başı kəsik. Orta məktəblər və universitetlər sovet dəl-ləxanasını xatırladır - saçı düzəltməyin ancaq bir üsuluna, partiya və dövlətin icazə verdiyi üsula icazə verilir. Ya da ən yaxşı halda səni keçəl eləyib buraxacaqlar. Özün oxuduqların da yadından çıxacaq.

Çox hörmətli saytlardan biri yazmışdı: guya 19-cu əsrdə London və Parisdə camaat kerosin lampası yandıran vaxt Gədəbəy kəndliləri elektrik işığında bərk vurmuş. Əlbəttə. Dünya antropologiyasında hələ də ciddi qəbul edilməyən azixantropun isə 300 min il yaşı vardır. Gəncədə 2557 il qabaq tort bişiriblər, tündirlərin qalıqları hələ durur. Edison da Güney Azərbaycanda doğulmuş türk olmuşdur. Öz əlimizdə deyilmi? İstəsək tarixi ayrı cür yazırıq.

Siz elə bilirsiniz mən zarafat edirəm, ancaq bunların hamısı olubdur. Tarixçi dostlarımızdan biri danışmışdı ki, bir dəfə azərbaycanlı alimi Nyu Yorka elmi konfransa dəvət edibmişlər, kişinin oğlu orda dini vəziyyətimiz haqda qırıldatmalı imiş. Tolerantlıqdan, şeyxin ravvin və keşişlə dostluğundan, Hacı Qamətə Hacı Madərdən-filandan danışandan sonra alimimiz bərk qızıqıb, vəcdə gəlib, bir az da salondaki namərd yankiləri yuxudan oyatmaq üçün deyib: "Sizin xəbəriniz olsun, bizim Azərbaycanda miladdan öncəyə aid xristian abidələri vardır". Bundan sonra həmin alimi sketç oxumaq üçün Las Vegas şəhərinə dəvət ediblər.

Cahil, savadsız, gözübağlı toplumu fırlatmaq çox asandır. Misir Mərdanovu bu səbəbdən 14 il təhsil naziri vəzifəsində saxladılar. Misir müəllim də sağ olsun, villasının və nəvə-nəticələri üçün topladıqlarının haqqını tam verdi. Ölkədə elə bir nəsəl yetişib ki, onu uçan ələmdən tutmuş uçan boşqaba, icra hakiminin mistik gücündən ordumuzdakı sehrli toppuza qədər min cür fırladığa inandırmaq asandır. Təbii, arada axur fasiləsi verib Röya Ayxanı, Nadir Toliki oxutdurmaq şərti ilə.

Məsələn, bu saat camaatın çoxu bilirsiniz nə fikirləşir? Sən demə, bir-iki rayonumuz işğaldan azad edilib, ancaq bunu hələlik camaatdan gizlədirlər! İnanmırsınız, ancaq belədir! Neçə nəfər bunu mənə deyibdir. Ta niyə gizlədirlər, haçana qədər gizlədəcəklər, bunu bilən yoxdur. Elə mənə sualı da bu istiqamətdə verirdilər ki, bəlkə sən bilərsən, oxumuş adamsan, kor "ačkisi" taxırsan, hökumət 2 rayonu aldıqını bizə niyə demir?

Mənim belə situasiyalarda Elçibəyin metoduna əl atmaqdan başqa çarəm qalmır. Deyirəm hər şeyin zamana ehtiyacı vardır. Yəni, gedin qarnınızı qaşayın. Bu hikmətləri siz anlamırsınız. "Onun sirrini mənə də açmadılar" - kitabınızda da belə yazılıb, ta nə istəyirsiniz?

İyulun 11-də Gürcüstan polisi analoqu olmayan çəkiddə - 3 ton heroin tutmuşdu, bunun Azərbaycan sərhədindən keçdiyi açıqlanmışdı. Üstündən 1 ay keçdi, yarıstlar bu mövzuda "mıqq" da eləmədilər. Deyərdin milçək uçub, Borçalıya keçib. Yalnız avqustun 14-də Narkotiklərin Qanunsuz Dövriyyəsi ilə Mübarizə Dövlət Komissiyasından belə gülünc məlumat verildi: "Gürcüstanda külli miqdarda narkotik maddənin saxlanması və Azərbaycan Respublikası ərazisindən tranzit olaraq keçməsi barədə ilkin məlumat üzrə aidiyyəti orqanlar tərəfindən aparılan araşdırmanın nəticələri müzakirə edilib. Araşdırma davam etdirilir. Prezident bu məsələyə gündəlik nəzarət edir". Vəssalam. Bu kitabı da beləcə bağladılar.

Görəsən alınan rayonları kimin villasında gizlədirlər?

Media Hüququ İnstitutunun (MHİ) rəhbəri, hüquq müdafiəçisi Rəşid Hacı MHİ-nin bağlanma təhlükəsi, quruma qarşı aparılan kampaniya, həmkarlarının həbsi ilə bağlı musavat.com-un suallarını cavablandırır.

- MHİ ətrafında ötən həftə mediaya çıxmış qalmaqallı xəbərlər nədən qaynaqlanır?

- Ötən həftənin əvvəlində mətbuatda 97 nəfərlik siyasi məhbus siyahısını bir qrup təşkilatların dəstəklədiyi bildirilən məlumatda MHİ-nin adı yanlış olaraq imzalayanlar sırasında göstərilmişdi. MHİ bu siyahıya imza atmadığını bəyan etdikdən sonra bizə hücumlar başladı. Bəziləri bizə deyirdi ki, hüquq müdafiəçiləri Rəsul Cəfərovun, onun da ardınca İntiqam Əliyevin həbs edilməsindən sonra biz razi olub-olmamaımızdan asılı olmayaraq gerek bu sənədi imzalayaydıq, belə bəyanat verməyəydik. Xədicə İsmayıl isə daha irəli gedərək bizi az qala xəyanətkarlıqda ittiham etməyə başladı. O, təcili olaraq MHİ haqqında həm daxilə, həm də ölkə xaricində gözdənsalma kampaniyası apardı. Bu kampaniya bu gün də davam etməkdədir. MHİ-nin onsuz da sıxışdırıldığı bir dövərdə bu ağır zərbə oldu. Vətəndaş cəmiyyətinin tənqidçi kəsimi üçün ciddi sarsıntıların yaşandığı indiki dövərdə onun ətrafına inamsızlıq və şübhə püskürən bu addımları bəziləri tərəfindən dəstəkləndi təəssüf ki. Bunu anlayışla qarşılasam da, tam yanlış hesab edirəm.

- MHİ siyasi məhbus məsələsiylə məşğul olmuşdumu, hansısa belə sənəd imzalamışdımı?

- MHİ müdafiə etdiyi jurnalistlərin, bloqerlərin işlərində, QHT rəhbərlərinin, NİDA-çı gənclərin işlərində siyasi motivlərin olduğunu, yəni onlara verilən ittihamların həmin şəxslərin ifadə, toplaşma, birləşmə və başqa siyasi hüquqlardan istifadəsi ilə bağlı olduğunu həm məhkəmə şikayətlərində, həm də bəyanatlarında, hesabatlarında hər zaman qabardıb. Amma ümumi siyahıların tərtibində iştirak etməyib və imzalamayıb. Çünki bu bizim işimiz deyildi, biz həmin işlərlə tanış deyildik.

Kimlərin siyasi məhbus sayılıb-sayılmaması barədə qərar vermək, siyahı hazırlamaq zəruri peşəkarlıq və metodologiya, siyasi motivli olduğu güman edilən çoxsaylı işlərin araşdırılmasını və qiymətləndirilməsini və zəruri sübutların toplanmasını tələb edir. Bəzi işlərdə siyasi motiv aşkar seziilir. Bəziləri isə ətraflı əsaslandırılma tələb edir. Belə işi bu sahədə məşğul olan 2-3 təşkilat apara bilər. Başqaları isə bildiyi işlərlə bağlı yardım edə bilər.

Rəsul bəyin hazırladığı siyahı ilə bağlı onunla söhbətlərimiz dəfələrlə olmuşdu. Rəsul bəy əmin idi ki, ədalətlik baxımından bu siyahı siyasi olması güman etməyə azacıq əsas olan şəxsləri də əhatə etməlidir. Mən isə geniş, şübhə doğuran şəxslərin daxil edildiyi siyahını

tənqid edirdim. İsrar edirdim ki, şübhə doğuran işlərin qatıldığı siyahıları AŞPA kimi qurumda iş aparmaq üçün effektiv saymıram. AŞPA hüquq qurumu yox, siyasi qurumdur. Orada siyasi məhbus məsələsinin əleyhinə olan şəxslərin həmin siyahıdan şübhəli görünən 10-15 adamın üzərinə kölgə salan ciddi arqumentlər irəli sürməsi yeter ki, bütün siyahı üzərinə kölgə düşsün. Amnesty Internationalın

sələsinin həlli baxımından yox, ölkənin siyasi yöndən güclənməsi və yaxın zamanlarda üzleşə biləcəyimiz kənar təhdidlərdən daha yaxşı qoruna bilməyimiz baxımından çox faydalı ola bilərdi. Ölkənin belə çətin siyasi və hüquqi problemlərin üstündən uğurla aşmaq gücünü göstərmiş olardı.

- Bir çox jurnalistlər və hüquq müdafiəçiləri MHİ-nin əməkdaşı E. Sadıqovun

rumları tanıyıram ki, orada fərqli siyasi düşüncələri olan şəxslər birlikdə çalışırlar. Belə təşkilatlar üçün bu normal haldır, hətta onların üstünlüyüdür.

- Amma bir qrup şəxslər bunu əsas gətirərək E. Sadıqovun və MHİ-nin xidmətlərindən imtina etdiklərini bəyan ediblər?

- İmtina təşəbbüsünü Xədicə İsmayıl başlayıb. Siyasi

"Media Hüququ İnstitutu donorlarını itirib"

Rəşid Hacı: "MHİ haqqında həm daxilə, həm də ölkə xaricində gözdənsalma kampaniyası aparıldı"

Rəşid Hacı

bu sahədə peşəkarlığına hər yerdə inanırlar. Onların siyahısında təxminən 19-20 şəxs var idi o zaman. Bu siyahıya siyasi motivli olduğuna əmin olduğumuz bir neçə başqa şəxsləri də salmağı və bunun üzərində durmağı tövsiyyə edirdim. Yeri gəlmişkən, indi AŞPA-nın siyasi məhbus probleminə mümkün qədər özünü kənara çəkməyə çalışması, ən azı bu məsələyə baxılmasını uzatması aydın görünür. AŞ Baş Katibinin son həbslərdən sonra verdiyi bəyanat bunu deməyə əsas verir. Hələ iyun ayında görüşümüz zaman T. Yağland siyasi məhbus məsələsinin ölkədaxili dialoq vasitəsilə həllinə üstünlük verdiyini açıq deyirdi. AŞPA-nın üzvü olan neçə-neçə ölkədə (Türkiyə, Rusiya, Gürcüstan, hətta Ukrayna və s.) siyasi məhbus məsələsi ciddi problem kimi durur. İndi Avropa Şurasının daha qorxulu və ağırlı problemləri var. Bu Rusiya problemidir. Belə şəraitdə Avropa Şurasının hökumətlərinin yaxın əməkdaşlığı olmadan siyasi məhbus kimi həssas məsələni həll edə bilməsi yaxın zamanlar üçün çətin görünür, təəssüf. Siyasi məhbus məsələsi ilə bağlı siyahıların və kampaniyaların əhəmiyyətini kiçiltmək istəmirəm. Zənnimcə indiki məqamda ölkədaxili dialoq yoluyla bu problemlərin həllinə köklənək lazımdır. Düşünürəm ki, bunun baş tutması və yaxşı nəticələr verməsi təkcə siyasi məhbus mə-

"Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevi dəstəkləmişəm" deməsindən sonra həm onu və MHİ-ni kəskin tənqid atəsinə tutublar...

- MHİ siyasi qurum deyil, siyasi fəaliyyətlə məşğul olmur. Təşkilatda əməkdaşlıq edən fərqli siyasi qüvvələri dəstəkləmələrinə, bunu açıq və ya gizli ifadə etmələrinə asılı olmayaraq MHİ-də bir işlə, media azadlığı sahəsində problemlərlə, media və jurnalistlərə hüquqi yardımlar etməklə, onları üzleşdirdikləri hüquqi çətinliklərdə müdafiə etməklə məşğul olublar. Elçin Sadıqov peşəsini sevmə, müdafiə etdiyi şəxslərin mənafehlərini onların siyasi baxışlarından, düşüncələrindən və yazdıqlarından asılı olmayaraq bütün enerji və bacarığını həsr etməklə müdafiə edən bir vəkil olub. Onlarla tənqidçi jurnalistlərin işlərini aparıb, Avropa Məhkəməsinə dək. Məsələn, hakimiyyətin əsas tənqidçilərindən olan Qənimət Zahidin vəkilidir və Elçin Sadıqovun şikayəti əsasında Avropa Məhkəməsi onun hüquqlarının pozulmasını tanıyıb. Belə misallar çoxdur. İndi onun belə bəyanatı işlərinin üzərinə nədən kölgə salmalıdır ki? Üstəlik, həm də MHİ-nin də.

Müdafiə etdiyimiz şəxslərin əksəriyyəti hökuməti tənqid edən şəxslər olsa da onlar anlamalıdır ki, MHİ siyasi qurum deyil, ondan siyasi loyallıq tələb etmək düzgün deyil. Ele media, eləcə də vətəndaş qu-

məhbuslar siyahısını imzalamadığımızı deyən kimi bizə bildirmədən dərhal onun işlərini birgə apardığımız partnyorlarımıza yazıb və bildirib ki, MHİ-dən və mənəndən imtina edir. Uzun zamandır biz onu və digər jurnalistləri çətin hüquqi durumlarda müdafiə etməyə çalışmışıq. İstintqlarda, məhkəmələrdə onlarla birgə olmuşuq. Ölkə daxilində edə bilmədiyimizi Avropa Məhkəməsinə çıxarmışıq. Məhz MHİ-nin köməyi ilə həm Xədicə İsmayılın, həm də başqalarının işlərini Avropanın ən tanınmış hüquq şirkətləriylə, vəkilləriylə birlikdə yüksək keyfiyyətlə hazırlamış və aparmışıq. Amma hər kəsin hüququdur ki, istədiyi vəkil seçsin, prosesin istənilən mərhələsində vəkilindən imtina etsin və s. Hər kəsin seçiminə hörmətlə yanaşırıq.

- Donorlarla MHİ arasında əməkdaşlıqda problemlər olduğu barədə xəbərlər nə dərəcədə doğrudur?

- GHT-lərə təzyiqlə ağır nəticələrini MHİ də yaşamaqdadır. MHİ-nin də bank hesabları bağlıdır. Bizim partnyor olduğumuz beynəlxalq və yerli QHT-lərdə ciddi yoxlamalar gedir, bəziləri barədə cinayət işləri var, həbsə atılanlar var. MHİ-nin əvvəllər işlədiyi donordar da artıq Azərbaycanda işləyə bilməyəcəklər. Səbəbləri hər kəsə bellidir. MHİ yeni müqavilələr bağlamaq və işlərini davam etdirmək imkanından məhrum olub. MHİ ətrafında bəzi şəxslərin apardığı zərərli gözdənsalma kampaniyası da onun nüfuzuna ciddi zərər vurub və donorlarla işləmək imkanına ciddi təsir edib.

İndi MHİ-nin işində ciddi problemlər yaranıb. MHİ öz donorlarını itirib və strateji planlarına uyğun fəaliyyətləri, yeni tənqidçi jurnalistlərin və ifadə azadlığından istifadəyə görə hüquqi problemlərlə üzleşən şəxslərin müdafiəsinə maliyyə ayıra bilməyəcək donorlar tanımır. MHİ yalnız qrantlarla maliyyələşdirildiyindən və bu mənbələrdən məhrum olduğundan artıq ofisi saxlamaq və vəkillərin xidmətini ödəmək imkanından məhrumdur. Onun bu sahədəki sonrakı fəaliyyəti mümkünsüzdür.

□ Rəya RƏFİYEVA

Reportyorların Azadlığı və Təhlükəsizliyi İnstitutunun qapadılmasından sonra qurumun rəhbəri Emin Hüseynov faktiki olaraq yoxa çıxıb. Bir müddət yerli mediada E.Hüseynovun ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyində gizlənməsi ilə bağlı xəbər yayılsa da, sonradan səfirlik bəyanat yayaraq RATİ rəhbərinin gizlədilməsi xəbərini təkzib etdi.

Emin Hüseynovun ailə üzvləri və RATİ-nin əməkdaşları da onun harada olmasından xəbərsizdir. Baş Prokurorluğun mətbuat xidməti Emin Hüseynovla bağlı hər hansı məlumata malik deyil. RATİ rəhbərinin yerinin mübham olması mediada onunla bağlı müxtəlif versiyaların gündəmə gəlməsinə səbəb olub. Onlardan biri də Emin Hüseynovun ABŞ səfirliyinin diplomatik nişanlı avtomobilində ölkədən çıxarılmasıdır. İddialara görə, QHT rəhbərinin həbsdən xəbərdar olan səfirlik onu xidməti avtomobilində ölkə sərhədlərindən çıxararaq, Gürcüstana aparıb. Oradan isə Hüseynov Osloya göndərilib. Ancaq bütün bunlar hələlik versiyadır və ortada hər hansı rəsmi məlumat yoxdur.

Ancaq bu günlərdə NATO-nun Bakı İnstitutunun prezidenti Ferrux Məmmədov maraqlı status paylaşdı. Ad çəkilməyə də, statusunda İslam inqilabından sonra Tehrandakı ABŞ səfirliyinin əməkdaşlarının girov götürülməsi əməliyyatı zamanı gizlənməmiş bir neçə amerikalının xilas olunmasından bəhs edən "Arqo" əməliyyatını xatırladı. Sitat: "Dəyərli dostlar. Yəqin ki, "Arqo" filminə baxmısınız. İran İslam İnqilabından sonra Amerika diplomatlarının İrandan necə çıxarılmaları əks olunub həmin filmə. Bu hadisələr reallıqla baş verib və daha sonra film kimi çəkilib. Bu demək olar ki, CIA-nın (Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi) ən uğurlu əməliyyatlarından biridir. Hətta film Oskar mükafatı alıb. 10 ildən sonra Azərbaycanla bağlı belə bir film çəkilsə, heç də təəccüblənməyər".

Qeyd edək ki, F.Məmmədovun məlumatlı şəxs olması və statusunun məhz E.Hüseynovun ABŞ səfirliyində gizlədilməsi iddiaları ilə eyni zamana təsadüf etməsi marağımızı cəlb etdi. Doğrudur, F.Məmmədov statusunda konkret olaraq E.Hüseynovu nəzərdə tutmadığını qeyd etsə də, bunu versiyaları tam olaraq istisna da etmədi. Yalnız onu bildirdi ki, Bakıda bu cür əməliyyatlar olub və bir neçə adam qaçırıb.

Bəs "Arqo" əməliyyatı nə deməkdir? Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, "Arqo əməliyyatı" adlı film bir neçə il əvvəl çəkilib və Oskar mükafatı alıb. Filmin rejissoru tanınmış Hollivud aktyoru Ben Aflek olub. Ancaq film eyni zamanda İran və ABŞ münasibətlərində gərginliyə səbəb olub. İran hökuməti real hadisələr əsasında çəkildiyi iddia olunan filmə xeyli təhriflərin olduğunu bəyan edərək cavab olaraq "Baş Qərargah" adlı film çəkəcəyini bəyan edib.

"Arqo" filminə gəldikdə, hər nə qədər mübahisəli görünə də, indi məlum olur ki, baş verənlərin bir qismi həqiqətdir. Bunun isə filmə haqqında bəhs olunan səfirlikdən qaçan və daha sonra İrandan gizli bir əməliyyatla qaçırılan 6 nəfər amerikalıdan ikisi - ər-arvad Mark və Core Lijeklər BBC-yə danışdı. Filmin ssenarisi isə qıscaq olaraq belədir: 1979-cu il noyabrın 4-də İrandan İslam inqilabından bir neçə ay sonra (Şah əvvəlcə Misirə qaçmışdı, sonradan Amerikaya getdi - K. R.) Şahın Amerikaya qaçması və onun burda müalicə almasına etiraz edən iranlı tələbələr Tehrandakı ABŞ səfirliyinə hücum edir. Səfirlik ələ keçir və 66 nəfər perso-

Bakıda amerikalıların ikinci "Arqo" əməliyyatı - Qaçırılan kimdir?

NATO-nun Bakı İnstitutunun rəhbəri nəyə işarə edirdi; Emin Hüseynov barədə 10 il sonra film çəkiləcəkmi?; Amerika kəşfiyyatının ən uğurlu proseslərindən birinin hekayəti...

nal girov götürülür. Girovlar 444 gün İrandan saxlanıldıqdan sonra azad edilir. Onlardan yalnız 14 nəfər bir qədər tez buraxılır. ABŞ ordusunun girovları azad etmək üçün başladığı əməliyyat isə uğursuzluğa düşür, qum fırtınası nəticəsində desant helikopterlərindən biri və bir təyərə qəzaya uğrayır.

Noyabrın 4-də iranlı tələbələr 13 komandosun qoruduğu səfirliyə hücum edib diplomatları

girov götürəndə 6 nəfər diplomat qaçaraq xilas ola bilər. 6 nəfər səfirlik əməkdaşı, Lijek ailəsi də daxil olmaqla, Kanada səfirinin və İngiltərə səfirinin evlərində gizlənilir. Filmə 6 nəfər birgə olsa da, Lijeklər onların ikiyə bölünərək gizləndiyini qeyd edir.

6 amerikalı Kanada səfirliyinin əməkdaşı Con Şerdounun evində qalsalar da, filmə olduğu kimi daim gizlənməyiblər və həyata çıxıb gezişə biliblər. An-

caq Con Lijek bildirib ki, "Arqo" filmində də olduğu kimi, onları həqiqətdən də Amerika istehsalı olan bir elmi-fantastik filmin çəkilməsi görüntüsü altında qaçırıldığını təsdiqləyib. Ancaq əslində filmə göstərilən kimi elmi-fantastik filmin çəkiliş qrupu kimi qeydiyyata alınan saxta çəkiliş heyəti Tehran küçələrini gəzib dolaşa bilməyib.

6 səfirlik əməkdaşını Tehrandan qaçırmaq üçün CIA-da

qərargah qurulur və hazırlanmış plana əsasən "Arqo" adlı elmi-fantastik filmin çəkilməsi işləri başlayır. Çəkiliş planına əsasən, filmin bəzi hissələri də İran ərazisində lentə alınmalı imiş. Bu əməliyyatın İrandakı işlərini özbək əsilli müsəlman Nəzər təşkil edir. Əməliyyat 11 gün davam edir və "Hollivud"da qurulan saxta "Altıncı studio" "Arqo" filmi çəkmək üçün saxta hazırlıqlara başlayır. Los Anceles şəhərində dərc olunan kino jurnallarda "Arqo" filminin çəkilişlərinin başlaması ilə bağlı elanlar verilir. Daha sonra CIA agentləri kino çəkilişləri adı ilə Tehrana gedərək 6 səfirlik əməkdaşını Tehran Hava Limanı vasitəsilə İrandan çıxarıb və Amerikaya aparırlar.

Əlbəttə, filmə baş verənlərin neçə faizinin həqiqət olduğunu yəqin ki, heç zaman bilməyəcəyik. Ancaq bununla belə, mütəxəssislərə görə, qatılın dramatik elementlərə baxmayaraq həqiqətdən "Arqo" əməliyyatı CIA-nın tarixində ən uğurlu əməliyyatlardan biri hesab olunur. Ən mühümü də odur ki, məhz bu əməliyyat nəticəsində həqiqətdən də ABŞ-ın 6 diplomatı Tehrandan çıxarılib.

□ K.RÖVŞƏNOĞLU

Almaniya kəşfiyyatı 5 ildir Türkiyə iqtidarını niyə dinləyirmiş...

Hökumət buna görə Türkiyə iqtidarından üzr istəməyə hazırlaşır; **Ərəstun Oruçlu:** "Hər bir dövlətin öz maraqları var, hətta strateji müttəfiqlər olsa belə"

Dünyanın nəhəng dövlətləri arasında telefon danışqlarını dinləmə qalmaqalları bitmək bilmir. Bir qədər əvvəl ABŞ Milli Təhlükəsizlik Agentliyinin 35 dünya liderinin telefon danışqlarını dinləməsi haqda xəbərlər yayılmışdı. Britaniyanın "Guardian" qəzeti bu məlumatı MKİ-nin keçmiş əməkdaşı Edvard Snoudenin təqdim etdiyi sənədlərə əsasən yazıb.

Eyni zamanda bu günlərdə məlum olub ki, Hillari Klinton ABŞ dövlət katibi olarkən, Almaniyanın xüsusi xidmətləri onun hökumət təyyarəsində telefon danışqlarını dinləyiblər. O da məlum olub ki, ABŞ-ın hazırkı dövlət katibi Con Kerrinin də telefon danışqları almanlar tərəfindən lentə alınıb. Bundan başqa, Almaniya hökumətinin 2009-cu ildə kəşfiyyat qurumu BND-yə Türkiyədə kəşfiyyat fəaliyyəti, dinləmələr həyata keçirmək üçün təlimat və səlahiyyət verdiyi üzə çıxıb.

"Der Spiegel" jurnalına açıqlama verən Almaniya hökumətinin rəsmiləri gələcək həftənin əvvəlində Türkiyə hökuməti ilə tə-

mas qurulacağını və Almaniya hökumətinin bu olayla bağlı Türkiyədən üzr istəyəcəyini bildiriblər. Ancaq istənilən halda bu məlumatlar dünyanın müttəfiq olan iri ölkələrinin arasında etimad limitinin sıfır vəziyyətində olduğunu, böyük dövlətlərin biri-birini dinlətdiyini, daxili məlumatlarını ələ keçirməyə səy göstərdiyini nümayiş etdirir. Almaniya, ABŞ və Türkiyə NATO-da strateji müttəfiq, bir blokun üzvləri olduqları halda hətta bu ölkələrin belə dinlənməsi təhlükəsizlik və kəşfiyyat sahəsində "içeridə" ciddi mübarizənin getdiyini göstərir.

"Şərq-Qərb" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq

Ərəstun Oruçlu hətta müttəfiq ölkələrin biri birini izləməsinə, dinləməsinə kəşfiyyat praktikasında normal hal hesab edir. Ancaq ekspert bu xəbərlərdə "siyasi yükün" olmasını da istisna etmir: "Nə qədər qanunsuz fəaliyyət olsa da, əslində normal bir praktikadır. Hər bir dövlətin öz maraqları var, hətta strateji müttəfiqlər olsa belə. Bu baxımdan bu praktikanın həyata keçirilməsində qeyri-adi nəşə görmürəm. Mümkündür ki, hansısa məsələləri dəqiqləşdirmək, lazımı məlumatları əldə etmək üçün bu yola əl atılır. Eyni zamanda istisna da eləmirəm ki, bu məlumatların böyük bir hissəsi bir çox hallarda şişirdilir. Çünki Almaniya, ABŞ və bu kimi nəhəng, texnologiyaları inkişaf etmiş ölkələrin rəhbərlərini dinləmək bu dərəcədə asan bir iş olsun. Bir çox hallarda bu cür məlumatlar sensasiya, yaxud da siyasi mesaj xarakteri daşı-

Ərəstun Oruçlu

yır. Ancaq birmənalı istisna etmək də olmaz".

Konkret olaraq alman kəşfiyyatının Türkiyə rəsmilərini dinləməsinə gəlincə, Ə.Oruçlu bu məlumatı inandırıcı sayır. Onun fikrincə, Almaniya hakimiyyəti üçün Türkiyə hökumətinin xüsusən də Almaniyadakı türk icması ilə siyasəti maraq doğurur: "Almani-

ya xarici kəşfiyyatı BND-nin Türkiyə hökumət rəhbərlərini dinləməsi ilə bağlı sızdırılmış məlumatda deyilir ki, Türkiyə hökumətinin Almaniyaadakı Türk icmasının siyasi fəaliyyətinin öyrənilməsi üçün bu həyata keçirilib. Bu ağılabatan görünür və yaxud da bunu kifayət qədər ağılabatan düşünüb. Çünki bildiyimiz kimi Almaniyaadakı türk icması siyasi-şəxsi icmadır, baxmayaraq ki, Almaniya türkclərinin bir çoxu artıq bu ölkədə doğulub böyümüş insanlardan ibarətdir. Ancaq onlar Türkiyə ilə bu və ya digər şəkildə bağlılıqlarını qoruyub saxlayırlar. Müəyyən proseslərdə iştirak edirlər. Təsadüfi deyil ki, prezident seçkilərindən öncə Ərdəğan məhz Almaniya səfər elədi. Bundan başqa Türkiyədə olan siyasi baxışlarına görə qaçan xeyli sayda insan hazırda Almaniya məskunlaşıb. Türkiyə xüsusi xidmət orqanları bu insanları təqib edirlər. Bu mənada Almaniya kəşfiyyatının bu prosesi nəzarətə saxlamaq üçün Ankarada dinləmələr apardığını düşünmək olar".

ABŞ və Almaniya arasında ki qarşılıqlı dinləmə iddialarına gəlincə, Ə.Oruçlu deyir ki, indi artıq tərəflər "dinləmə iddialarına görə bərabər hesabdadırlar". Politoloqa görə, dinləmə iddialarının siyasi-diplomatik böhrana çevrilməsi yalnız bir halda mümkündür ki, tərəflər-

dən birinə qalmaqal yaratmaq lazım olsun: "Amerika və Almaniya qarşılıqlı dinləmə iddialarını ortaya çıxdı və bir növ əvəz-əvəz oldular. Dinləmə iddialarının qalmaqala çevrilməsi mümkündür. Bu cür hadisələr adətən siyasi qalmaqalları yaranması üçün bəhanə kimi istifadə oluna bilər. Əslində isə fakt olaraq hər kəs bilir ki, elektron poçtu, telefon şəbəkələrini, yazışmaları dinləmək, ələ keçirmək mümkündür. İndiki şəraitdə bu az qala siyasətin ayrılmaz bir elementinə çevrilib. Qalmaqal yaratmaq lazım olanda bu cür faktlara istinad edirlər. Sovet dönəmində ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin bir əməkdaşı SSRİ-yə qaçmışdı. Həmin şəxs hərbi dəniz donanmasında çalışmışdı. Həmin şəxs etirafında bildirdi ki, Aralıq dənizində olan Amerika hərbi gəmisində kəşfiyyat-rabitə texnologiyalarının vasitəsilə İsraildə kəşfiyyat aparır, dinləmələr həyata keçirib. Həmin şəxsin dediyinə görə, hətta o öz rəhbərliyinə bu barədə sual verib ki, axı İsrail bizim müttəfiqimizdir, onları niyə dinləyirik. Ona cavab veriblər ki, müttəfiqlik öz yerində, milli maraqlar öz yerində. Yəni artıq bu cür kəşfiyyat fəaliyyətləri bir növ normal atributa çevrilib. Ona görə də güman etmirəm ki, kimsə bunu ciddi qəbul edib qalmaqal yaratsın, ancaq təbii ki, qalmaqal yaratmaq istəyəndə bu kimi "səbəblərdən" istifadə edirlər".

□ KƏNAN

Artıq iki gündür ki, internetdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Gənclər fondunun maliyyə dəstəyi ilə "Addım" GİM ictimai birliyi "Müasir təbliğat" (filmlər) layihəsi çərçivəsində 741 sayılı hərbi birləşmənin komandiri Məhərrəm Seyidovun şücaətli həyat yolu və döyüş qəhrəmanlığına həsr olunmuş "Amasiyadan olan unudulmuş qəhrəman" adlı sənədli film yayılır. İki gün ərzində izlənmə rekorduna çatan film 20 il sonra təsadüf nəticəsində üzə çıxan videokadrlar əsasında çəkilib.

102 erməni öldürən amasiyalı unudulmuş qəhrəman

Komandir Məhərrəm Seyidovun həyatı barədə ibrətəməz faktlar

Filmin əsas məqsədi erməni işğalçılarına qarşı mübarizədə şəhid olmuş Məhərrəm Seyidovun qəhrəmanlıqları kontekstində dünya ictimaiyyətinə Qarabağ münaqişəsi barədə həqiqətləri çatdırmaqdan ibarətdir. Çəkilişlər zamanı İTV və ANS-in youtube sosial şəbəkəsində yerləşən videokadrlardan, həmçinin fotoreportyorların karabakh-doc.azerall.info saytında yerləşən materiallarından da istifadə olunub.

M.Seyidovu tanımayanlar üçün qısa məlumat. 1966-cı ilin 1 mayında Ermənistanın Amasya rayonunun Əzizbəy kəndində anadan olub. Seyidovlar ailəsinin ilk uşağıdır. Kiçik yaşlarından sambo və cüdo ilə məşğul olub. Daha sonra idman üzrə dərəcə alıb, Dövlət Ali Hərbi Siyasi Məktəbdə təhsil alıb, Sovet dövründə ozamanki Sovet İttifaqının müxtəlif bölgələrində qulluq edib. 1987-ci ildə Ukraynada hərbiçilər arasında cüdo üzrə qalib seçilib. 1 yanvar 1988-ci ildə məşhur "Sport" qəzetində də onun barəsində geniş məqalə yazılıb. Məqalədə diqqət çəkən bir cümlə: "Hazırda Seyidovun imkanlarına tay olan idmançı yoxdur".

Qəhrəmanımızın bundan sonrakı həyat yolu da öz ilginclik detalları ilə diqqət çəkir. Sözügedən zaman o, Rusiya ordusunun kadrı zabiti olub. Dağlıq Qarabağda hərbi əməliyyatlar başlanan kimi Rusiyanın Müdafiə Nazirliyinə istefa ilə bağlı müraciət edib. Ondan dərhal sonra Azərbaycana yollanıb və Milli Ordunun sıralarına qoşulub. Rusiyada bütün əmlakını, evini qoyub ölkəyə qayıdan M.Seyidovun tez-tez təkrar etməyi sevdiyi bir fikir varmış: "Məhz belə günlərdə Azərbaycana mənim kimi kadrı zabitlər lazımdır". Azərbaycan bayrağını Şuşada qaldırmaq onun ən böyük arzusu olub. M.Seyidov əmin idi... o gün mütləq gələcək...

Filmə M.Seyidovun əsgəri olmuş Məhərrəm Süleymanov da öz xatirələrini bölüşür. Mərhum komandiri haqqında dedi ki, bu kəlmələr isə yaddaşı ilə qalır: "O bizim təkə komandirimiz yox, həm də qardaşımız idi. Beyləqan, Ağcabədi və Xocalı istiqamətlərdə döyüşlərdə iştirak edib. Əgər mən bu gün sağamsa, ancaq onun sayəsindədir. O, bizim yanımızda olanda heç nədən qorxmur, ancaq irəliyə doğru gedirdik".

Maraqlıdır ki, M.Seyidovu 1994-cü ildə Tərtərdə çəkilən videolar sayəsində aşkar et-

mək və daha sonra onun qəhrəmanlıqlarını ictimaiyyətə tanımaq mümkün olub.

M.Seyidovun döyüş yoldaşı Ağaalı Əmrəhovan dediklərindən: "Gözəl idarəetməsi var idi. Qısa müddət ərzində şəxsi heyətin hörmətini qazanmağı bacarmışdı. Əsgərlərlə yaxşı davranmağı bacardığı üçün onlar da ona qardaş kimi yanaşırdılar".

O, hər zaman döyüşlərdə şəxsən iştirak edirdi, yaxşı döyüş texnikasına malik idi. Hər zaman əsgərləri ilə çiyin-çiyinə vuruşduğu üçün əsgərlərin də qələbəyə inamı çoxalardı.

Ona hər zaman deyirdi ki, komandir şəxsən döyüşlərdə iştirak etməməlidir. Amma onun cavabı belə idi: "Əgər mən orda olmasam, əsgərlər qələbə üçün inamla döyüşməyəcək".

Tez-tez ermənilər rətsiya ilə ona xəbərdarlıq edirdilər. Deyirdilər ki, Məhərrəmi şəxsən tanıyırlar, onun harda doğulması barədə məlumatlıdır və onun başına böyük pul mükafatı qoyublar. Məhərrəm özü isə bu xəbərdarlıqlara həmişə yumorla yanaşırdı. Cavabı isə düşündürücü idi: "Əgər ermənilər mənə bu qədər nifrət edirlərsə deməli, onlara ciddi problem yaratmağı bacarmışam".

Döyüş dostlarından olan Namiq Cəlilovun sözlərinə görə, M.Seyidov əslən Qərbi

Azərbaycandan olduğu üçün erməni dilini də bilir və ermənilərə elə onların öz dilində, rətsiya ilə layiqli cavab vermiş.

Oxucuların nəzərinə çatdırmaq ki, M.Seyidovun qardaşı Həsən Seyidov da onunla eyni vaxtda, amma 10 kilometr aralıda Məhərrəm qardaşının hərbiçisi istəyib. Buna görə də illər öncə qardaşını hərbi məktəbdə oxuması üçün Rusiyaya aparıb.

Qardaşı Həsən Seyidovun dediklərindən: "Məndən hər zaman soruşurlar ki, Məhərrəm sənə üçün kimdir? Mən də deyirəm ki, o mənim üçün həm qardaş, həm ata, həm də döyüş yoldaşı, vətənpərvər olub. O, mənə hərbiçisi kimi görmək istəyirdi. Mühəribə başlayan kimi mən də Rusiyada təhsilimi yarımçıq qoyub Azərbaycana orduya gəldim".

M.Seyidovun Murad və Səməd adlı iki övladı olub. Ataları döyüşə gedəndə Səmədin 5, Muradın isə 2 yaşı olub. Məhz adını çəkdiyimiz videokadrların sayəsində Murad aradan 20 il keçəndən sonra atasını görə bilib. Murad deyir ki, həmin günə qədər atasını görməsə də, kadrları izləyəndən sonra özünə verdiyi sual belə olub: "Mən niyə bu günə qədər bu kadrları görməmişəm?"

Ən böyük arzusu atasını görmək olub: "O kadrları izlə-

yəndə onun necə danışdığını, necə göründüyünü hiss etdim. Mən onu 2 yaşında görmüşəm. Hər zaman düşünmüşəm ki, mənim heç vaxt atam olmayıb. Qardaşım da, özüm də atamdan keçən bəzi cəhətləri kəşf etdik. Videoya baxdığım gecə mən sevindiyimdən yatmamışam. Videonu 5 fevralda gördük. 6 fevralda isə mənim ad günüm idi. Bu, mənim ad günümə ən dəyərli hədiyyə idi. Qabağıma lap qızıl

da töküydülər, mənim üçün heç bir əhəmiyyəti olmazdı. Çünki mən atamı görmüşdüm".

Digər oğlu Səməd Seyidov isə film boyu atasının şəkillərini nümayiş etdirir. Deyir ki, o, bütün şəkillərdə pozitiv olub, gülüb. 21 yaşlı Murad İB Gənclər Məclisinin spikeri olub. Gənclər Məclisinin tədbirlərindən birində çıxış edən Murad orada atasından danışır: "Mən atamı 1994-cü ildə itirmi-

şəm. Həmişə fəxr etmişəm ki, atam şəhiddir".

Elə həmin tədbirdə onları bu günlərə çatdıran anasına, M.Seyidovun arxasında dayanan, onu güclü edən qadına təşəkkür edir. Çıxışın sonunda oğlunun yanına gələn anasının qucaqlaşır. Amma film boyu bu fədakar qadının hər hansı çıxışı yoxdur, sadəcə ailəvi çəkilən foto-larda görmək mümkündür.

Və qəhrəman komandir üçün yolun sonu... Əsgərləri, döyüş yoldaşları bu günü xatırlayır, onun son sözlərini unutmur...

Qardaşı H.Seyidov: "Mən bir şeyi unuda bilmirəm. Biz axırıncı dəfə sağollaşanda o, mənə dedi ki, Həsən, mən sənə fəxr edirəm. Əgər sən ölsən, mən ağlamayacağam. Əksinə, fəxr ederəm. Amma sənəndə də xahişim var ki, mən də ölsəm, sən ağlama. Fəxr elə ki, qardaşın bu torpaq uğrunda şəhid olub".

M.Seyidovun döyüş yoldaşı Namiq Cəlilov isə deyir ki, onun ölümü barədə 1994-cü il mayın 1-də, axşam saatlarında xəbər tutublar: "Dərhal da onun meyitinin tapılması üçün axtarış qrupu təşkil edildi. Mayın 3-də onun qanaxma nəticəsində dünyasını dəyişməsinə əsgərlərdən biri aşkar etdi. İki gün sonra Şəhidlər Xiyabanında dəfn edildi".

Və yadda qalan sitatlardan biri... M.Seyidovun digər qardaşına onun ölüm xəbərini əsgərləri məhz belə verib: "Bizim atamız ölüb..."

1999-cu ilin mayında Sahil qəsəbəsində onun adına olan küçədə büstü də ucaldılıb.

Film M.Seyidovun əsgərlərinə dedi ki, o, bütün şəkillərdə pozitiv olub, gülüb. 21 yaşlı Murad İB Gənclər Məclisinin spikeri olub. Gənclər Məclisinin tədbirlərindən birində çıxış edən Murad orada atasından danışır: "Mən atamı 1994-cü ildə itirmi-

□ Hazırladı: Səvinc TELMANQIZI

Sərhəd kəndlərində sakitlikdir

Cəbhə xəttində iyulun 31-də başlayan və bir neçə gün davam edən atışmadan artıq 18 gün ötür. Həmin günlərdə 15-dən çox əsgərimiz şəhid oldu, vətəndaşlarımız ciddi narahatlıq yaşadılar.

Bəs cəbhədə hazırkı durum necədir? Sərhəd kəndlərindən məlumat verən yerli sakinlər son günlərdə atışmanın pozulmadığını, həyatın öz axarına düşdüyünü deyirlər.

Sabiq komandir, Əlibəyli kənd sakini Etibar Əmiraslanov kənddəki son durumla bağlı bunları dedi:

"Tamam sakitlikdir. Elə bil qurbağa gölünə daş atmısan. Sanki 10 gün qabakı atışma heç olmayıb".

Buradaca nəzərinə çatdırmaq ki, Əlibəyli kəndi Tov-

zun düşmənin postu ilə üz bəz müvqədə yerləşir. Lakin buna rəğmən Əlibəylinin sərhəd kəndi statusu yoxdur, yerli sakinlərdən qaz, su, işıq pulu alınır.

Ağdam rayonunun Səfərlə qəsəbəsi sakini Sevidik Məmmədov da son 3-4 gün ərzində

heç bir atışmanın olmadığını bildirdi.

Bölgə müxbirimiz Hikmət Carçılı Orhun da Qazaxın Quşçu Ayırım, Məzəm, Bala Cəfərli kimi sərhəd kəndlərində sakitlik olduğunu, son günlərdə atışmanın pozulmadığını bildirdi.

□ Fəridə ABDİYEVA

Nüfuzlu şirkət dörd hərflik sözün güdazına getdi

Paytaxtda fəaliyyət göstərən iri dükanlardan "Coca-Cola" firmasının içkiləri yığışdırılır. Bu barədə musavat.com-a paytaxt sakinləri məlumat veriblər. Bildirilir ki, "Coca-Cola", "Fanta" və sair içkilər kütləvi şəkildə satışdan çıxarılıb: "Bir neçə marketdə axtardım, tapmadım. Alıcılar sadəcə bildirirlər ki, artıq dükanda bu məhsullar satılmır. Ancaq səbəkə göstərmirlər".

lər. Hətta boykot kampaniyası bələdiyyələr səviyyəsinə qaldırılıb. Azərbaycanda isə indiyədək "Coca-Cola"-nı açıq boykota rast gəlinməse də, sosial şəbəkələrdə bu məhsulları boykot çağırışı edilib.

Ancaq bildirilir ki, "Coca-Cola"-nın məhsullarının iri marketlər şəbəkəsindən çıxarılmasının bu kampaniya ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Redaksiyanı bilgiləndirən mənbə iddia edir ki, "Coca-Cola" ilə bağlı baş verənlər siyasi sanksiyadır.

Bu sanksiyanın mahiyyətinə keçməzdən önce bir xatırlatmaya ehtiyac var.

Bir müddət əvvəl "Coca-Cola" şirkəti Azərbaycanda fəaliyyətə başlamasının 20 illiyi ilə bağlı PR kampaniyası başladı. Həmin

dan məsələ ciddiləşdi. "NIDA"lı "Coca-Cola" məhsullarının gerçək olduğu bilindi. Bu sözlətlər ortaya çıxan vaxtlar Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Fazil Talıblı "Yeni Müsavat"a açıqlama verdi. O, "Coca-Cola" qabları üstündə adların yazılması ilə bağlı araşdırma apardığını bildirmişdi. F. Talıblı NIDA Vətəndaş Hərəkatının qabları üzərində yazılmasına da münasibət bildirmişdi: "Bu haqda məlumatı mətbuatdan, sosial şəbəkələrdən əldə etmişik.

Ümumiyyətlə bu məsələləri öz səlahiyyətimiz çərçivəsində araşdırmışıq. Qüvvədə olan qanunvericiliyin tələblərinin hansı səviyyədə pozulması ilə bağlı da bəzi araşdırmalarımız olub".

xanizm necədir və hansısa sözü hansı şərtlərlə içkinin qabına yazılır. Ancaq bizim təşkilatda bununla bağlı hər hansı müzakirə və qərar olmayıb. Bəlkə də bu, kiçik şəxsi təşəbbüsü olub, amma mən bundan xəbərsizəm".

İyun ayında şirkətin məhsullarının üzərinə "NIDA" sözünü yazması geniş müzakirələrə səbəb olandan sonra şirkət açıqlama verərək baş verənləri təkbiz edib. Mətbuata açıqlamasında şirkət bildirib ki, "Coca-Cola" siyasetə heç vaxt qatılmayıb və onlarda bu adda məhsul istehsal edilməyib.

Bundan sonra isə bildirilirdi ki, ölkədə fəaliyyət göstərən bir neçə böyük marketlər şəbəkəsi "Coca-Cola" ilə əməkdaşlığa son qoyub və şirkətə məxsus məhsul-

"Coca-Cola"nın nidasası qoyuldu!

Azərbaycanda Amerikanın məşhur firmasının içkilərinin satışı qadağan edilir; Bakıdakı iri marketlərin vitrinlərindən "Coca-Cola", "Fanta", "Sprite" yığışdırılır, onların əvəzinə "Pepsi" məhsulları satılır; prosesin arxasında "NIDA"nın olduğu deyilir

"Coca-Cola" firmasının məhsullarının əsasən iri marketlərdə "Grand", "Neptun" kimi ticarət obyektlərində satışına qadağa qoyulduğu deyilir.

Əməkdaşımız paytaxtdakı iri marketlərdən bir neçəsinə baş çəkib və vəziyyətlə maraqlanıb. Əməkdaşımız "Grand" marketlər şəbəkəsinə aid mağazaların vitrinində "Coca-Cola"-nın bir dəne də içkisini tapa bilməyib. Satıcılarla söhbətəşən əməkdaşımız bunun dəqiq səbəbini öyrənməyib. Satıcılar bildiriblər ki, hə-

min içkilərin satışdan çıxarılması iki gün əvvəldən başlanıb. Həmin içkilərin yerinə isə vitrinlərə "Pepsi" içkiləri düzülüb.

"Bizim Market" mağazalar şəbəkəsində isə "Coca-Cola"-lar satışdan çıxarılmısa da, satıcı deyib ki, bu günə planlaşdırılır. Artıq həmin vitrinə "Pepsi" içkisi düzüləcəyini deyən satıcının sözlərinə görə, bu qərarın səbəbini bilmirlər. "Neptun" mağazalar şəbəkəsində də oxşar vəziyyətdir.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl bir neçə ölkədə "Coca-Co-

la"-dan imtina barədə çağırışlar səslənmişdi. İsrailin Fələstində törətdiyi qətləmlərə və bombardmanlara ən sətir etiraz edən ölkələrdən biri olan Türkiyədə keçirilən çeşidli etiraz aksiyalarından biri də məhz İsrail məhsullarının boykotu ilə bağlı idi. Nəticədə Türkiyədə bir çox marketlər İsrailə məxsus malları, o cümlədən "Coca-Cola" firmasının içkilərini satmaqdan imtina etmişdilər.

Türkiyədə sırası vətəndaşlar da "Coca-Cola", "Fanta", "Sprite" içkilərini açıq şəkildə boykot edib-

kampaniyanın şərtlərinə görə, firma öz məhsullarının üstünə insan adları, həmçinin müraciət formaları yazır. Bu kampaniya bir neçə aydır ki, davam edir. Kampaniya müştərilərdə maraq və rəğbət oyatmaq üçün aparılan xüsusi bir PR-dır. Amma bu "piar" "Coca-Cola" üçün xiyarın əyri bitirdi. Belə ki, kampaniyanın ən şiddətli dönməndə üstündə "NIDA" sözü yazılmış "Coca-Cola" içkisinin satışa çıxarıldığı haqda mətbuatda xəbər yayıldı. İlk vaxtlar bunun bir zarafat olduğu deyilsə də sonra-

F. Talıblı "Yeni Müsavat"a onu da bildirmişdi ki, şirkət öz məhsullarının üzərində "NIDA" sözünün yazılmasını təkbiz edib.

Amma necə deyirlər, ox yaydan çıxmışdı. Həmin vaxt bezi media quruluşları Amerikaya bağlı "Coca-Cola" firmasının Azərbaycanda rəngli inqilabları təbliğ etdiyi haqda ortaya iddia atmışdı. Məlumatla görə isə, şirkət istehsal etdiyi məhsulun üzərinə "NIDA" yazmaq qərarını hərəkat üzvləri tərəfindən edilən təklifdən sonra verib.

"NIDA" Vətəndaş Hərəkatının İdarə Heyətinin üzvü Turqut Qəmbər isə musavat.com-a açıqlamasında bildirdi ki, içkinin qabının üzərində "NIDA" sözünün yazılması təşkilatın təklifi və qərarı deyildi: "Bilmirəm, bu şirkətdə me-

lan satmaqdan imtina edib. Şirkət isə həmin marketlər şəbəkələri ilə danışıqlara başlamaq məcburiyyətində qalıb. Məlumatla görə, danışıqlar üçün şirkətin mərkəzi ofisinin nümayəndəsi də Azərbaycana gəlib.

"Coca-Cola" Azərbaycan isə baş verənləri "qara piar" adlandıraraq vəziyyətdən çıxmağa çalışıb və bildirilib ki, bu cür xəbərlərin şirkətə rəqib olan digər istehsalçılar tərəfindən həyata keçirilə bilməyib.

Hazırda isə görünən odur ki, şirkətin rəsmilərinin ölkədə aparılan danışıqlar uğursuz olub və sanksiya ilə üzləşiblər.

Mövzunu diqqətdə saxlayacağıq.

□ RÖYA RƏFİYEVA
Fotolar müəllifindir

"Sovetski" də söküntü işləri sürətlənib

Murtuza Muxtarov və Çingiz Mustafayev ünvanında onlarla ev uçurulub, kvadratı 1500 manatla razılaşmayanlar çoxdur, Abid Şərifov isə qiymət dəyişməyəcək dedi; müğənni Eyyub Yaqubovdan da açıqlama gəldi

Bakının "Sovetski" məhəlləsində iki küçədə köçəkək və sökhəksök başlanıb. Məlumatla görə, Murtuza Muxtarov və Çingiz Mustafayev küçələrində onlarla ev boşaldılıb, mülk sahibləri mənzilin kvadratına 1500 manatdan təzminat alaraq evlərini tərk etməkdədirlər.

Xəbərdə deyilir ki, qarşıdakı günlərdə bu iki küçədəki evlərin bir çoxu söküləcək. Hazırda hansı ev sahibi çıxıbsa həmin mənzillər uçurulub. Bu məlumatı yerində araşdırıb, "Sovetski" camaatından son vəziyyəti öyrənə bildik.

Məlum oldu ki, bu iki küçədəki söküntülər vətəndaşlar evlərini tərk edən kimi həyata keçirilib. M. Muxtarov və Ç. Mustafayev ünvanlarında tək-tük də olsa evlər uçurulub. Bu o adamlardır ki, mənzilin kvadratına 1500 manat kompensasiya ilə razılaşıblar.

Amma çoxluq hələ ki, hökumətin bu təklifi ilə barışmayıb. Bununla belə, sözügedən küçələrdə söküntünün miqyası getdikcə genişlənməkdədir. Küçə boyunca məhəllə adamları arasında bu məsələ ətrafında danışıqlar gedir. Görünən odur ki, insanlar köçüb getmək fikrindədirlər.

Onların sözlərinə görə, aşağı

kvadratlı mənzil sahiblərinə güzəşt vəd edilərsə də, elə bir nəticəsi olmadı. Məhəllədə keçirilən mitinqlərdəki tələblər yerinə yetirilmədi, baş nazirin müavini Abid Şərifovun verdiyi vədlər quru söz olaraq qaldı.

"Birlik olmadı. Camaatı aldatdılar. Həmiyə vəd verdilər. Əvvəldən bilirdi ki, yalan danışıqlar, vaxt aparılır. İndi də yaxşı variant tapıblar. Sovetskini başdan-başa sökmürlər. Qorxurlar ki, camaat ayağa qalxar. Ona görə də hissə-hissə, küçə-küçə sökürlər.

Ayda 20-30 ailə burdan gətirə, ilə gör nə qədər edir. Martdan bu yana camaata quru vədlər verdilər, axırda belə sakitlik yarandı. Bir qəpik də pul artırmadılar"-deyə M. Əliyev küçəsinin sakinini Kamil Nərimanov deyir.

K. Nərimanovun qonşusu Fikrət Qasımov da söhbətə qoşularaq deyir ki, növbə ilə söküntü iş-

ləri davam edəcək. Həmsöhbətimiz sökülən evləri göstərərək danışıq ki, bu hələ bütün camaatın razılaşması anlamına gəlməz:

"Kimisi fikirləşir xeyri yoxdur, pulumu alım çıxım. Amma camaatın əksəriyyəti gözleyir ki, görək hökumət nə qərar verəcək. Hələ Maliyyə Nazirliyi, Nazirlər Kabineti və Yasamal rayon icra hakimiyyəti kompensasiya məsələsinə yenidən baxır.

Əhali də təşkilat komitəsi adından təkliflər verib. Abid Şərifov da efiyə çıxıb söz verdi ki, bir adamın razılıq olmadan heç bir ev sökülə bilməz. Yəni, zorakılıq edilməyəcək. Camaat da bundan sonra arxayınlaşıb oturdu.

Əvvəl bir həyəcən vardı. Camaat elə bildi ki, bir ayın içində bütün məhəlləni sökəcəklər, çıxıb mitinq elədilər. Gördülər Abid müəllim deyir heç kəs evindən çıxarılmayacaq, hamı sakitləşdi. Bir yandan da səsini çıxaranı tuturdular. Qəzetlər də yazır ki, niyə Sovetski sakitləşdi?! Əşi nə edək çıxacaq qışqıraq düzələcək? Onsuzda istediklərini edirlər".

"Bakının "Sovetski" məhəlləsində evlərini müəyyən edilmiş şərtlərlə satmağa razılaşan 1600-dən çox əmlak sahibinin bank hesabına vəsait köçürüldü. Daşınmaz əmlak obyektlərində inventarlaşma işlərinin aparılması bir ay-ay yarıma başa çatacaq".

Bunu avqustun 18-də APA ttp://apa.az/-ya açıqlamasında baş nazirin müavini Abid Şərifov söyləyib.

A. Şərifov deyir ki, "Sovetski" məhəlləsində sahəsi kiçik olan evlərlə bağlı məsələyə də inventarlaşma başa çatandan sonra baxılacaq: "Biz sahəsi kiçik olan evlərə toxunmur. Inventarlaşma prosesi başa çatandan sonra sahəsi kiçik olan evlərlə bağlı təklif hazırlanacaq. Eyni zamanda evinin sahəsindən asılı olmayaraq, köçmək istəməyənlərin evlərinə də toxunulmur. Kim istəyir, qalıb yaşaya bilər".

Köçürülmə işləri yalnız könüllülük əsasında, hər kvadratmetr sahəyə 1500 manat verilməsi ilə aparıldığını xatırladan A. Şərifov qiymət məsələsinə yenidən baxıl-

mayacağını da vurğulayıb.

Əməkdar artist Eyyub Yaqubov da "Sovetski" adlanan əraziyə qoşulmuş mahnı oxuyub. Müğənni-bəstəkar Elçin İmanovla birlikdə həmin nəğməyə video-çarx hazırlayan E. Yaqubov yeni ifasından bəhs edib:

"Sovetski"-nin təmtəraqı sö-

külməsi ərəfəsində bu mahnını Allah Elçin qardaşımıza ilham etdi. Doğrudan da, bəstədə deyildiyi kimi, bu "Sovetski" "vid-fasonu" olsa da, "yevropeyski" ürkələrdə yaşayacaq. Eşq olsun, bütün köhnə "Sovetski" adamlarına".

□ E. SALAMOĞLU
Fotolar müəllifindir

Bir neçə gün əvvəl Bakıda bir ailənin iki üzvünün intiharına görə ailə başçısı həbs edilib. Hüquq-mühafizə orqanlarından musavat.com-a verilən xəbərə görə, Yasamal rayonunda ana və qızın intiharı ilə bağlı istintaq davam etdirilir. Bu istintaqın nəticəsi olaraq ailənin başçısı Asəf Fərzəliyev həbs edilib. Qeyd edək ki, hadisə baş verən gün Asəf Fərzəliyev Yasamal rayonu 29-cu polis bölməsində və Yasamal Rayon Prokurorluğunda dindirilərək, sərbəst buraxılmışdı.

Daha sonra isə o, yenidən saxlanılıb. Onun arvadının və qızının ölümündə təqsirli bilinməsi istisna deyil.

Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl Yeni Yasamal 2, ev 10 ünvanında 1968-ci il təvəllüdü Kifayət Vəli qızı Abbasova və onun qızı, 1997-ci il təvəllüdü Yeganə Asəf qızı Fərzəliyeva yaşadığı binanın 9-cu mərtəbəsindən özlərini ataraq intihar ediblər. Onların intihar etməsinin səbəbləri hələlik məlum deyil. Polisdən bildirilib ki, iki üzvü intihar edən ailənin bir neçə gün əvvəl 14 yaşlı qızları itkin düşüb.

Rəsmi qurumlarla məlumat dəqiqləşdirmək istəsək də, qeyri-müəyyənlik yarandı. Belə ki, KİV-də geniş müzakirələrə səbəb olan xəbərə Bakı Şəhər Prokurorluğu münasibət bildirib. Lent.az-ın xəbərinə görə, Bakı şəhər prokurorunun ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə köməkçisi Günel Əkbərova bildirib ki, bir neçə gün əvvəl baş vermiş olaya görə, Asəf Fərzəliyevin həbs edilməsi xəbəri həqiqəti əks etdirmir: "Həmin faktı görə Yasamal Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 125-ci (özünü öldürmə həddinə çatdırma) maddəsi ilə iş başlanılıb və iş üzrə zəruri istintaq tədbirləri davam etdirilir. Cinayət işi ilə əlaqədar intihar etmiş Kifayət Abbasovanın həyat yoldaşı və Aytac Fərzəliyevanın atası olan Asəf Fərzəliyevin həbs edilməsi xəbəri isə həqiqəti əks etdirmir". O həmçinin qeyd edib ki, faktla bağlı hələ ki heç kəs həbs edilməyib.

Respublika Prokurorluğundan isə musavat.com-a bildirildi ki, Bakı Şəhər Prokurorluğunun yaydığı məlumat həmçinin onların mövqeyini əks etdirir: "Bu məlumatlar eyni mənbədən verilir və idarə olunur". Yasamal Rayon Polis İdarəsindən isə bildirildi ki, atanın həbs edilməsi barədə onlarda heç bir məlumat yoxdur: "Biz bundan xəbərsizik, yaxşısı budur DİN-in mətbuat xidmətinə müraciət edin". 29-cu polis bölməsindən isə bildirilib ki, ata Asəf Fərzəliyev bir neçə gün əvvəl şübhəli şəxs qismində saxlanılıb: "Ata saxlanılıb və hazırda iş bizdən alınıb". DİN-dən isə gün ərzində suala cavab almaq mümkün olmadı.

İntihar edən ailənin, qızın yaxınları, həmçinin evdən qaçan kiçik qızı taniyanlar isə musavat.com-un əməkdaşı ilə söhbət zamanı bildiriblər ki, faciə yaşanan ailədə illərdir ki, faciəvi durum yaşanır. "Ailədə illərdir ki, gərgin

Bakıda ana və qızın intiharında ailə başçısı suçlanılır

Yaxınları da iki nəfərin ölümündə Asəf Fərzəliyevi ittiham edir, həmçinin qohumlarının da bu işdə əli olması istisna deyil

mühit vardı. Ata, əmilər həmin qızlara zülm edirdilər. Problemi oğlanın anası da gərginləşdirirdi. Uşaqlar aşağı sınıflardan məktəbdən çıxarılmışdı və ata onların oxumasına icazə vermirdi. Üç il əvvəl ata boşanaraq başqa qadınla evlənmək üçün bir müddət evdən də getmişdi. Sonra qayıdı və üç otaqlı evdə onlarla yaşamağa başladı. Bundan sonra ananın və qızların həyatı daha da işgəncəli oldu", - deyə adının çəkilməsini istəməyən ailə yaxınlarından biri bildirir. **Onun sözlərinə görə, ailədə daim mübahisə və münaqişə olması barədə intihar edən qız onlara danışıb:** "Bizə danışdırdı. Evdən qaçan qız da hərdən deyirdi baş verənləri. Ata işləmədi. Ailə onlara köçkün kimi verilən çörək pulu ilə güclə dolanırdı. Həmçinin evdən qaçan qız yaxınlıqdakı kafedə səhər tezdən gecəyə kimi qab yuyurdu. Həmin pulu da ata onların əlindən alıb içkiyə verirdi. Qızlar deyirdilər ki, ataları hər gün onları və analarını döyür. Hətta əmilər də qızlara qarşı kobud davranırdılar, işgəncə verirdilər. ata boşandıqı halda, mənzillərdən birini zəbt edib orada yaşayırdı, həm də həmin ailənin, qızlara dövlət tərəfindən verilən müavinətin hesabına yaşayırdı". Ailəni taniyanlar bildirirlər ki, evdən qaçan qız

hərdən onlara hər şeydən tədiyini deyirdi: "Deydi ki, o, bezdiyini və evdən qaçmaq istəyirdi".

evdən getmə, anası və bacısı

Bilal (ad şərtidir) həmişə bu dəvalarda kənardan izləyici olub,

hətta atasının hərəkətlərini müdafiə edib. Onun istintaqa çağırılıb dindirilməsi bir çox məsələlərin üstünə açar bilər. Həmçinin Asəfin ona yaxın qardaşı var. Onların əksəriyyəti ailəsinə qarşılıq və ailədəki qadınlara zülm edirdilər. Həmin kişilərin bu faciədə nə dərəcədə rolu olub, bunu aydınlaşdırmaq lazımdır".

Yaxınları son olaraq bildiriblər ki, evdən qaçanın əksər qohumları da baş verən hadisənin intihar olduğuna inanmırlar: "Onlar əmindirlər ki, bu, evdəki kişilər tərəfindən, konkret olaraq Asəf tərəfindən törədilib, Bilal isə bu olayın ən azı şahididir". Həmçinin bildirilir ki, bir neçə gündür ailə başçısı həbs edilsə də, bunun mətbuata açıqlanmaması sual doğurur: "Asəfin qardaşları imkanlı adamlardır. Sadəcə qardaşlarının içki düşkünü olması münasibətində bir qədər soyuqluq yaradıb. Buna baxmayaraq, onlar qardaşlarının günahsızlığını sübut etmək üçün istintaqla işbirliyinə getməkdə maraqlıdır. Yəqin buna görə rəsmi qurumlar hələ ki susur və Asəfin tutulduğunu açıqlamır. Mətbuatın, qəzetlərin vəziyyəti diqqətdə saxlaması durumu bir az qəlizləşdirsə də, qardaşları Asəfin həbsdən buraxılmasına çalışırlar. Onlar həmçinin itkin düşmüş qızı axtarırlar. Çox güman ki, qız tapılsa, vəziyyəti yaxşı olmayacaq. Ondan həm də atanın həbsdən çıxarılması üçün qorxuzaraq fikir alıb istintaqı istədikləri səmtə yönəldəcəklər".

Faciəvi şəkildə dağılan ailənin yaxınları mətbuatdan məsələni diqqətdə saxlamağı xahiş edirlər: "Həm qadın, həm də qızları çox yaxşı, ləyaqətli, dürüst, əzabkeş insanlar idilər. Kişinin ailəsi onların bütün həyatını məhv etdi. İndi heç olmasa, o bir qızın həyatını sönməyə qoymayın, yazıqdır"...

□ Rəy RƏFİYEVA

Cinayətdə adı hallanan "City Hospital"ın rəhbərinin oğlu həbs edilib

Zərəçəkmişlərin qardaşı istintaqın gedişindən razıdır; Bayram Qorçuyev barışıq təklif edir

"Yeni Müsavat" qəzetinin 14 avqust 2014-cü il tarixli sayında "City Hospital"ın direktoru Bayram Qorçuyevin oğlu Cavidan Qorçuyevin başçılıq etdiyi idmançılardan ibarət "qoçu" dəstəsinin Azər və Aslan Cəfərov qardaşlarını, eləcə də onların qonşusu Telman Nuriyevi bıçaqlamaları ilə bağlı məlumat vermişdik. Hadisə 6 avqust tarixində baş versə də, cinayətdə adı hallanan şəxslərin heç biri məsuliyyətə cəlb olunmamışdı.

Qəzetimizdə gedən "City Hospital" rəhbərinə və oğluna qarşı tükürpədicə iddialar" başlıqlı yazıdan sonra Cavidan Qorçuyev həbs olunub. Bu barədə musavat.com-a zərəçəkmişlərin qardaşı Samir Cəfərov məlumat verib. O bildirib ki, hazırda istintaq istədikləri şəkildə aparılır: "Yeni Müsavat" rəhbərliyinə bizə kömək etdiklərinə görə, öz dərin tə-

şəkkürümü bildirirəm. Məhz sizin yazıdan bir gün sonra qardaşlarımla bıçaqlanmasına birbaşa rəhbərlik edən Cavidan Qorçuyev həbs olundu. Müstəntiqin özü bu barədə bizə zəng vurdu. İndi bizdən möhlət istəyiblər ki, digər işlərə qatılmaq da həbs ediləcək. Bayram Qorçuyev tərəf bizimlə anlaşmaq, üzr istəmək üçün danışıqlar aparmaq istəyir. Biz digər iştirakçıların da həbs edilməsini tələb edirik".

Samir Cəfərov qardaşlarının səhhətinin yaxşılaşdığını da qeyd edib: "Hər gün qardaşlarımla həkimə aparıram. Günübegün səhhətləri yaxşılaşır. Barışıq barədə ümumiyyətlə, düşünmürük. Cinayətkarların hamısı tutulmalıdır. Qoy aydınlaşsın ki, nə üçün belə cinayət ediblər. Düzgün hesabatlarını dövlət qarşısında verməlidirlər. Yalnız bundan sonra ola bilsin ki, müəyyən qədər onları bağışlayaq. Amma hələ ki belə bir fikrimiz yoxdur".

Xatırladaq ki, hadisə 6 avqust tarixində paytaxtın Xətai rayonunun Nəsrəddin Tusi küçəsində baş vermişdi. Bayram Qorçuyevlə rəhbərlik etdiyi xəstəxanada həkim işləyən Aslan Cəfərov arasında baş verən münaqişə zəminində işə qarışan Cavidan Qorçuyev yaxın idmançı dostları ilə qardaşlarla görüş təyin etmişdi. Görüş zamanı Azər və Aslan Cəfərov qardaşları və onların qonşusu Telman Nuriyev bıçaqlanmışdı.

□ Cavanshir ABBASLI

Diyarbəkirdə türk əsgərini şəhid edən PKK terrorçusuna abidə ucaldılması qardaş ölkənin gündəmini qarışdırıb. 1984-cü il avqustun 15-də Erüh və Şəndinli kəndlərinə hücum edərək 1 əsgəri şəhid edən PKK-lı Mahsun Korkmazın heykəli ötən gün böyük törənlə açılıb. Heykəl Diyarbəkirdə "Harun PKK şəhidliyi" kimi tanınan ərazidədir. Heykəlin açılışında Türkiyə Böyük Millət Məclisinin HDP-dən olan üzvü Nursel Aydoğan, DBP həmsədrləri Emine Ayna, Kamuran Yüksek də qatılıb.

30 ildə minlərlə türk əsgərini, minlərlə dinc sakini qətlə yetirən terrorçuya Türkiyə torpaqlarında heykəl ucaldılması ölkə müxalifətinin ciddi təpkilərinə səbəb olub. MHP lideri Dövlət Bahçeli bu haqda yazılı açıqlamasında 10 avqust prezident seçkisində Ərdoğan verilən hər səsini PKK-ya getdiyini deyib: "Diyarbəkirdə PKK terrorçusunun heykəlinin seçkidən sonra açılması təəccüblü görünməməlidir. Terrorçuya heykəl qoymaqla türk millətinə məzar qazır. Ərdoğan verilən səsə PKK-ya getdi, terror yuvası Qəndilin cəsaretini artırdı. Bu heykəlin terrorçulara ümid verdiyi üzəri örtülməyəcək bir gerçəkdir. 10 avqustda Ərdoğan gülərək İmralı canisi (PKK lideri Abdullah Öcalan nəzərdə tutulur) gülümsəyib, Bərzani həyəcanlanıb, körpələri güllələyənlər sevinclərində göylərə uçub. Bu alçaq yanaşma, yürk millətinə meydan oxuma əziz şəhidlərimizin sümüklərini sızlatmaqdadır. Türkiyənin milli, mənəvi, tarixi haqlarına çox açıq, çox kirli bir hücumdur".

Devlet Bahçeli bildirib ki, vicdani olan heç bir vətəndaş bu siyasəti qəbul etməyəcək. Bahçeli bildirib ki, bu məsələdə məsuliyyət baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın üzərinə düşür: "Türkiyəni parçalamaq istəyən bölcü lobbinin demokra-

tiya maskası taxaraq legitimlik qazanması qısa zamanda yaşanacaq fəlakətlərin xəbərcisidir. Dünyanın heç bir qürurlu, milli, mədəni ölkəsində hökumətlər terrorçuları himayə etməz, öne çıxarmaz, qatillərə heykəl ucaldılmaz. Bunları nəzərə alaraq bildirim ki, Ərdoğanın "yeni Türkiyə"si iflasın özüdür. Lövhələrdən "Türkiyə Cümhuriyyəti" ifadəsini silən, türklüyə düşmən kəsilən, milliyətçiliyi söküb atmağa çalışan Ərdoğan və onun şər komandası PKK-ya bayram təşkil etməklə türk millətini içərisindən çürütməkdədir. Uduzan Türkiyədir, əzilən, əziyyət gören, etnik kimliyi xaincə dağıdılmaq istəyən əziz türk millətidir. Diyarbəkirdə terrorçi heykəli ucaldanlar şəhid qanlarının hesabını verməmə, Ərdoğan və Öcalan xəyanəti haqq etdiyi təkini görməmə, milliyətçi-ülküçü hərəkətlərə rahat yuxu haramdır. Unutmayın ki, bu gün PKK terrorçularının heykəli qoyulursa, sabah vətən bölünəcək, bayraq enəcək, dövlət çökəcək, millətin isə məzarı qazılacaq".

Müxalifət AKP-dən bu məsələ ilə bağlı açıqlama tələb etsə də iqtidar partiyası ısrarla susmaqdadır.

Seçkidən sonra Türkiyə müxalifətinin yenidən şəkillənəcəyi ilə bağlı proqnozlar doğrultmaya başlayıb. Ana müxalifət

Türkiyədə PKK terrorçusuna qoyulan heykəl söküləcək

Diyarbəkirdə türk əsgərini şəhid edən PKK terrorçusuna abidə ucaldılması qardaş ölkənin gündəmini qarışdırıb; Devlet Bahçeli: "Terrorçuya heykəl qoyanlar türk millətinə qəbir qazır"; CHP fəvqəladə qurultaya hazırlaşır

Cümhuriyyət Xalq Partiyasından qrup başqan vəkil Mühərrem İnce avqustun 18-də başqan vəkilliyindən istefa etdiyini və sentyabrın 5-6-da keçiriləcək fəvqəladə qurultayda partiya sədrliyinə namizəd olacağını deyib.

Yada salaq ki, Türkiyənin ana müxalifət partiyasından seçkidən dərhal sonra Kemal Kılıçdaroğluna istefa çağırışları

səslənib. Partiya lideri bu haqda açıqlamasında bildirib ki, istefasını tələb edən fəvqəladə qurultay keçirmək üçün yetərli qədər səs toplayıb partiya rəhbərliyinə təqdim edə bilsələr, fəvqəladə qurultay keçirilməsinə hazırdır. Bu açıqlamadan 3 gün sonra partiyanın yetərli sayda üzvünün müraciəti əsasında CHP İdarə Heyəti məsələni müzakirəyə çıxarıb və

sentyabrın 5-6-da fəvqəladə qurultay çağırılıb.

Mühərrem İnce Türkiyənin bugünkü durumu ilə bağlı fikirlərini səsləndirərkən toplumun bilərəkdən qarşı-qarşıya qoyulmasının ciddi fəlakətlərə yol açacağından narahatlığını ifadə edib: "Ölkə zehni olaraq bölünüb. Toplum milli, dini zəmində qarşıdurma sürüklənir. İnsanlarımız bir-birinə düşmən kəsilir. Ancaq CHP Türkiyə üçün son dərəcə önəmli bir məqamda prezident seçkisində vətəndaşı seçkiyə gətirərək ölkənin heyətini dəyişəcək qərarlar verməyə razı sala bilmədi. Biz partiyanın başarısızlığı haqqında danışıq deyil ki, bu işdə AK-nin əli var. Bəs partiya sədrliyi iqtidarın qarşısına ehtiyac olan namizədlə çıxmadığı üçün AKP-nin maraqlarını qoruyubmadımı?"

Bu arada bəlli olub ki, CHP başqanlığına iddialılar sırasında partiya sədrindən istefa tələb edən fraksiyanın sədri Emine Ülker Tarhan və Muharrem İnce ilə yanaşı Türkiyə Vəkillər Kollegiyasının sədri Metin Feyzioğlu da var. Metin Feyzioğlu Türkiyə telekanallarından birinə bu haqda danışarkən deyib ki, partiya içərisində başqanlığı ilə bağlı müzakirələri davam etdirir.

Axşam saatlarında məlumat yayıldı ki, Türkiyənin Diyarbəkir məhkəməsi PKK-nın ilk silahlı hücumunu ehtiva edən və bir əsgəri öldürən Mahsum Korkmaz adlı PKK-çıya qoyulan heykəlin sökülməsinə qərar verib.

Axar.az xəbər verir ki, PKK-nın silahlı mübarizəyə başladığı 15 avqust 1984-ci ilin 30-cu ildönümü münasibəti ilə ucaldılan heykəlin sökülməsi təhlükəsizlik qüvvələrinə tapşırılıb. Hadisə ilə əlaqədar qarşıdurma yaranması üçün bölgəyə əlavə silahlı qruplar göndəriləcəyi istisna edilmir.

□ **Aygün MURADXANLI**

Dünyanın sonu 2880-ci ilə qaldı?

Bu günə qədərki qiyamət versiyaları və yalanları...

ABŞ-dan olan alimlər nəhəng bir asteroidin insanlığın sonu olacağını bildirib. Fərziyyəyə görə, 1 kilometr ölçüsündə olan nəhəng cisim 16 Mart 2880-ci ildə Yerə dəyəcək və nəticədə nəhəng sunamilər meydana gələcək. Bu isə bəşəriyyətin yox olmasına gətirib çıxaracaq. Elmi adının "Asteroid 1950 DA" olduğu bildirilən asteroidin sürətlə ətrafında dönərək Yer kürəsinə yaxınlaşdığı ifadə edilib.

Yer kürəsi ilə 61 min kilometr sürətlə toqquşması gözlənilən asteroidin dəhşətli partlamaya gücü meydana gətirəcəyi ehtimal edilir.

Biz isə xatırladaq ki, dünyanın hər il dağılacığı ilə bağlı müxtəlif nəzəriyyələr olur. Hər dəfə bir görücü ya astronom göy üzündə baş verən hadisələrdən dolayı Yer kürəsində dəyişikliklər olacağı və dağılacığı ilə bağlı fərqli-fərqli məlumatlar yayır.

Kembrid astrofiziki, doktor Albert Şervinski «dünyanın sonu haqda yeni nəzəriyyə irəli sürüb». Onun qənaətinə, 2014-cü ilin yayında Günəş sisteminə turşulu bulud yayılacaq. O, əmindir ki, bu dağıntı Yerə doğru hərəkət edəcək və 2014-cü ilin yayında bizim planetlə toqquşacaq. A.Şervinski-

nin fikrincə, bundan sonra Yer üzündə bütün canlı həlak olacaq.

Xatırladaq ki, dünyanın axırının gəlməsi barədə yeni-yeni fikirlər söyləməklə bəziləri gündəmdə qalmağa çalışır. Sonuncu dəfə 2012-ci il dekabrın 21-də Yerdə həyatın başa çatacağı haqda proqnozlar verilmişdi. Həmin proqnozdan bir ildən artıq vaxt keçir. Belə nəzəriyyələr hər il milyonlarla insana psixoloji təsir göstərir.

Bolqar baxıcı Vanqa nəne dünyanın sonunu 3797-ci il olduğunu bildirirdi. İndiyə qədər dünyanın dağılacığı ilə bağlı müxtəlif illərdə fərqli proqnozlar verilib. Bunlardan bəzilərinə nəzərdən keçirək:

Amerika meteoroloqu Albert Portun hesablamalarına görə, 6 planetin paradi, Günəşdə partlayışlar və Yer in yanması nəticəsində dünyanın sonunun yetişməsi tarixi - 1919-cı il 17 dekabr;

Amerikalı keşiş Çarlz Lonqun vəhyinə əsasən, Yer in yanması və dünyanın axırı - 1945-ci il 21 sentyabr, saat 5.33;

Amerikalı həkim, təmasşunas Çarlz Lauqhedin öncəgörmələrinə əsasən güclü zəlzələlər və daşqınlar nəticəsində dünyanın sonunun yetişməsi tarixi - 1954-ci il 20 dekabr;

"Həqiqi Dünya Amerika Kristian Kilsəsi"nin hesablamalarına əsasən, dünyanın sonu -

1970-ci il 31 dekabr, saat 24.00;

ABŞ dağlarında sığınacaq yaratmış Leland Censen və Çarlz Heynqin bəhai təriqətinə görə nüvə müharibəsi nəticəsində dünyanın sonu - 1980-ci il 29 aprel;

Amerika öngörücüsü Şeldon Nidlin proqnozlarına görə yadplanetlərin və mələklərin kütləvi şəkildə gəlməsi ilə Yer üzünün yanb külə çevrilməsi ilə dünyanın sonu - 1996-cı il 17 dekabr;

Çili astronomu Karlos Munyen Ferraronun hesablamalarına görə Bernar-1 planetinin Günəş sisteminin keçməsi nəticəsində dünyada həyatın sonu - 1998-2001-ci il;

Bəzi amerikalı astronomların hesablamalarına görə, Yer in və Günəş sisteminin qara dəliyə sovrulması nəticəsində dünyanın sonu - 2001, 11 avqust;

Piter Lorinin yozumuna görə, Nostradamusun senturiyasında dünyanın sonu ilə bağlı tarix. Armageddon (xeyirlə şər arasında son döyüşün olacağı İsraildəki (Fələstindəki) dağ) - 2009-cı il;

Mayya təqvim, Dalay Lamanın nəzəriyyəsinə görə dünyanın sonu - 2012-ci il, 21 dekabr.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Qarabağ qaziləri etiraz aksiyası keçirdilər

İcra Hakimiyyəti sağlamlığını Vətən uğrunda itirənlərə 2 sot torpağı da çox görür...

Avqustun 18-də Qarabağ qaziləri Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin qarşısında aksiya keçiriblər. Aksiyaya səbəb onlara Bahar qəsəbəsinin yanında verilən torpaqdan istifadə etmələrinə icazə verilməməsidir.

Bu haqda "Yeni

Müsavət"ə məlumat verən Qarabağ qazisi Loğman Paşayev sonadək mübarizə aparacağını dedi: "Biz Suraxanı-Hövşan yolunun yanındakı Bahar qəsəbəsində torpaq almışdıq. 3,8 hektar olan bu torpağın sənədlərini də hazırlamışdıq. Qarabağ Əlilləri Cəmiyyətinin nizamnaməsinə görə, bu yeri istifadə edə bilmədikdə həmin yeri cəmiyyətin üzvləri arasında bölmək olar. Cəmiyyətimizin sədri də bu torpağı bərabər qaydada üzvlər arasında bölüb. Nədənə Rayon İcra Hakimiyyəti ilə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin arasında böyük bir mübahisə olub. Bunu bizdən gizlədirlər. Ona görə də bizim məsələni bir-birlərinin üstünə atırlar. İkisi də deyir ki, həlləliq veririk, nə istəyirsinizsə tiki. Amma əslində icazə vermirlər. Biz də Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə, Prezident Aparatına müraciət edib etirazımızı bildirmişdik. Bu etirazımızın üstündən 1 il yarım keçməsinə baxmayaraq müsbət bir nəticə əldə edə bilməmişik. 186 nəfər Qarabağ əlili qalıb torpaqsız".

Loğman Paşayev icra başçısı İlqar Abbasovun aksiya nəticəsində onları nəhayət ki, qəbul etdiyini, ancaq müsbət bir cavab vermədiyini bildirdi: "İcra başçısı bizi başından etmək üçün dedi ki, gedin Nazirlər Kabinetindən yenidən sənəd alın. Halbuki bizim sənədimiz var. Sənədi yenidən dəyişdirmək bizim üçün mümkün olan bir şey deyil. Sadəcə, olaraq bizim sənədimizə yazılıb ki, torpaq daimi istifadə edilməlidir. Suraxanı rayonunda çoxlu sayda qeyri-qanuni tikililər var. Onlar rüşvət veriblər deyə, İcra Hakimiyyəti səsini çıxartmışdır. Biz Qarabağ əlillərinə "rüşvət verin" deyə bilmədikləri üçün beləcə get-gələ salırlar. Mən əli arabasındayam. Bu vətən üçün sağlamlığımı qoymuşam. Ancaq vətənin torpağında mənə 1 qarış vermirlər. Haqqım olduğu halda iki sot torpaqda mənə nəşə tikməyə icazə vermirlərsə, bu necə ədalətdir?! Biz haqqımızı alanadək mübarizəmizi davam etdirəcəyik".

□ **Günəl MANAFLI**

Beynəlxalq Təhsil Mərkəzi

Biz sizi Ukraynanın, Belorusun, Rusiyanın və Gürcüstanın dövlət universitetlərində bakalavr və magistr dərəcələri üzrə əyani, qiyabi və ikinci ali təhsil almağa dəvət edirik.

- < Kiyev Dövlət Texniki Universiteti
- < Kompüter mühəndisliyi. Hüquq. İqtisadiyyat.
- < Kremenchuk Dövlət Universiteti
- < Psixologiya. Jurnalistika. Hüquq. Filologiya
- < Kiyev Dövlət Dəniz Akademiyası
- < Gəmi sürmə. Dəniz və çay nəqliyyatı. Hüquq
- < Tbilisi Dövlət Tibb Universiteti
- < Müalicə işi. Stomatologiya. Əczaçılıq. Pediatria
- < Minsk Dövlət Universiteti
- < Beynəlxalq Münasibətlər. İqtisadiyyat. Jurnalistika
- < Qrodno Dövlət Universiteti
- < Hüquq. İqtisadiyyat. Pedaqoqika. Tərcüməçilik
- < Volqoqrad Dövlət Aqrar Universiteti.
- < Aqronom. Yerölçmə və Kadastr. Elektrik təchizatı.

Bizim bu ölkələrin yuxarıda adları sadalanan və bu siyahıda adları olmayan bir çox digər dövlət universitetləri ilə əməkdaşlıq və təmsilçilik haqqında rəsmi müqavilələrimiz var. Diqqət! Bəzi ixtisaslar üzrə pulsuz təhsil almaq şansınız var!

Ünvan: Bakı ş. Məmmədov k. 13A Nərimanov m-su
 Tel: (050) 3319999; (077)3319999; (055)2522525;
 (012)4379980

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Ertos" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gözləmədən - lateks hələ qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

Elan
 Bakının Türkan qəsəbəsində dənizdən 600-700 metr aralı, sahəsi 20 sot olan bağ satılır. Bağın ordiri, 82 metr dərinlikdən çıxan şirin suyu, hasar və darvazası, meyvə ağacları, 1 otaq və mətbəxdən ibarət kiçik tikilisi var. Qaz və telefon xətti yaxınlıqdan keçir. Qiyməti razılaşma yolu ilə.
 Əlaqə tel: 070-611-64-15

Kişilər!!!

Xəstəliklərdən əzab çəkən adamlar üçün! Diqqət! İsrail təbabəti tətbiq edilir! Axırıncı şans!!!
 Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyə və Siz aşağıda göstərilən xəstəliklərdən həmişəlik qurtarmaq istəyirsinizsə, onda yaxşı insanlara, keyfiyyətli, qısa müddətdə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meylin və erektsiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə dəyişmənin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün dəyişməsi birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Qadınlarda uşaqlıq borularının keçməməzliyi
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi və sızanaqlar
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın azalması

Həkim qəbulu və həkimə zəng etmək saat 11.00-dan sonra
 Tel: (012) 437-88-05; (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com "doktor Vaiz Səmədov".

"Ağac soyqırımı"na görə şok cərimə...

Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfat Birliyi ağacların kəsilməsi faktı üzrə cərimə edilib. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (ETSN) mətbuat xidmətindən Trend-ə verilən məlumata görə, nazirliyin Dövlət Ekspertiza İdarəsinə 11 iyul 2014-cü il tarixində "Bakı Abadlıq Xidməti" MMC tərəfindən Nəsimi rayonu, 20 Yanvar küçəsi, 22B və Asəf Məhərrəmov küçəsi, 2/51 ünvanlarında abadlıq işlərinin aparılması məqsədilə ərazidə təhlükə yaranan ağacları müvafiq rəyini bildirməsi üçün müraciət edilib.

Dövlət Ekspertiza İdarəsi tərəfindən həmin ərazidəki iri gövdəli ağacların budanmasına rəy verilib. Lakin 12 avqust 2014-cü il tarixində Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə həmin ünvanda ağacların qanunsuz olaraq kəsilməsi barədə şikayət ərizəsi daxil olub. Şikayət nazirliyin əməkdaşları və IDEA kampaniyasının nümayəndəsinin iştirakı ilə yerində araşdırılıb.

Araşdırma zamanı sözügedən ünvanda nazirliyin Dövlət Ekspertiza İdarəsinin rəyinə əməl olunmadan ümumilikdə 5 ədəd ağacın Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfat Birliyi tərəfindən kəsilməsi faktı aşkar olunub. Faktla bağlı Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfat Birliyi İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 92.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq hüquqi şəxs qismində 40 min manat məbləğində cərimə edilib.

Hazırda ərazidəki digər ağaclar ETSN-in aidiyyəti qurumlarının əməkdaşları tərəfindən nəzarətə götürülüb.

Tətbiq edilmiş cərimənin ödənilməsi üçün müvafiq tədbirlər görülür.

Qeyd edək ki, sözügedən "ağac soyqırımı" ilə bağlı məlumatı "Qafqazinfo"ya Bakı şəhər sakini Samirə Əliyeva lentə alaraq göndərmişdi. Yayıdığımız bu xəbərdən sonra Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva Bakının Nəsimi rayonu ərazisində nadir ağacların kəsilməsinə kəskin reaksiya verdi.

Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın göstərişi ilə Fondun əməkdaşları Nəsimi rayonu 20 Yanvar küçəsində ağacların kəsildiyi ərazidə olublar. Artıq qeyd olunan ünvanda ağacların kəsilməsi prosesi dayandırılıb. Dövlət nümayəndələri də ərazidə olublar. Hadisə ilə bağlı ciddi araşdırma başlanılıb.

Dairəvi yolda dəhşətli qəza

Dairəvi İşlər Nazirliyi (DİN) ötən gecə Bakıda baş verən ağır yol qəzası ilə bağlı məlumat yayıb. APA-nın nazirliyin saytına istinadən verdiyi məlumata görə, avqustun 18-də saat 01:00 radələrində Yasamal rayonu Yeni Dairəvi yolda Tural İbrahimovun və Rusiya Federasiyası vətəndaşı Azər Ələkbərovun idarə etdikləri "Mercedes" markalı avtomobillər toqquşub.

T. İbrahimovun sərnişinlərindən Sumqayıt şəhər sakini Fatma Dünyamaliyeva hadisə yerində ölüb, özü və digər sərnişinləri - arvadı Alidə, azyaşlı oğlu Namiq, Mehdiabad qəsəbə sakinləri Kəmalə Qasimova və azyaşlı Xədicə Qasimova, habelə A. Ələkbərovun sərnişinləri - Bakı şəhər sakini Aybeniz Ələkbərova, Goranboy rayon sakinləri Nərimin Məmmədova və bacısı Nigar xəstəxanaya yerləşdiriliblər. Tural İbrahimov orada ölüb, Aybeniz Ələkbərovaya, Nərimin Məmmədovaya və bacısı Nigara ilkin tibbi yardım göstərilib.

Faktla bağlı Yasamal Rayon Polis İdarəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

Elan
 Təcili olaraq, başqa ölkəyə köçməyimiz səbəbinə görə, Qəbələdə 60 sot ərazisi olan, dağın lap etəyində yerləşən, suyu, işığı, qazı, meyvə verən şabalıd, qoz, fındıq, qızıl əhmədi alması və s. meyvə ağacları olan gözəl bir bağ təcili olaraq, çox münasib qiymətə satılır. Ciddi fikri olmayanlar zəng vurmasınlar.
 Tel: (050) 371-01-60; (070) 335-90-15

Səfərbərlik xidməti məmuru bıçaqlandı

Ağdamda məcburi köçkünlər üçün salınmış Dördyol qəsəbəsində bıçaqlanma hadisəsi baş verib. APA-nın Qarabağ bürosunun xəbərinə görə, Ağdam rayon sakini, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti Ağdam rayon şöbəsinin əməkdaşı Əliyev Füzuli Veyis oğlu 6 bıçaq çararası ilə Ağdam Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına çatdırılıb. Cərrahi müdaxilə ilə onun həyatını xilas etmək mümkün olub.

F. Əliyevin keçmiş qudaları ilə aralarında yaranmış münaqişə nəticəsində bıçaqlandığı bildirilir.

Faktla bağlı Tərtər Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Kriminal avtoritet "AF Hotel"-də gənci öldürdü

Avqustun 16-da Bakıda diskotekada qətlə bitən davanın təfərrüatı məlumi olub. Vesti.az xəbər verir ki, istintaq nəticəsində məlumi olub ki, dava qız üstündə düşüb. Davada öldürülən Böyükəgə Əliyev "AF Hotel"-də diskotekada tanınmadığı qıza sataşdı.

Bunu gören qızın sevgilisi Xəyal isə tanışi İbrahimə zəng edib və B. Əliyevi davaya çağırıb.

Xəyalın tanışi, əvvəllər xuliqanlığa görə məhkum olunmuş İbrahimin soyadı istintaqın marağından gizli saxlanılır. Onu da qeyd edək ki, İbrahim kriminal aləmdə avtoritet kimi tanınır. Xəyal da məhz buna görə kömək üçün İbrahimə müraciət edib.

Faktla bağlı cinayət işi açılarsa da, qətdə şübhəli bilinən şəxs hələ tutulmayıb.

Qeyd edək ki, İbrahim həbsdən çıxandan sonra Sumqayıtda qohumugildə yaşayır. Heç yerdə işləmir. Onun Binəqədidə gizləndiyi ehtimal edilir (Lent.az).

Gözdən əlili qatar vurdu

Kürdəmir sakinini qatar vurub. APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, hadisə Bakı-Qazax dəmiryol xəttinin Kürdəmir rayonundan keçən hissəsində qeydə alınıb. Rayonun Xırdapay kənd sakini, 1962-ci il təvəllüdü gözdən əlil Ağaməmməd Ağa oğlu Məmmədov dəmiryol xəttindən keçərkən onu qatar vurub.

Hadisə yerində bir qolunu itirən A. Məmmədov təcili Kürdəmir Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Xəstəxanadan APA-ya verilən məlumata görə yaralıya ilkin yardım göstərilib, lakin vəziyyəti ağır olduğundan Bakıya göndərilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Oğuz sakini göldə batıb

Oğuz rayon sakini göldə batıb. Rayon Polis Şöbəsinə APA-ya verilən məlumata görə, hadisə Oğuzun Xaçmaz kəndində baş verib. Kənd sakini Ağadadaş Mürsəlzadə yaşadığı kəndin ərazisindəki göldə çimərəkən boğularaq ölüb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Narkotik alveri edən

keçmiş məhkum tutuldu

Astara rayonunda narkotik alverçisi həbs edilib. Bu barədə Teleqraf.com-a Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Məlumatla görə, Astara rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Ərcivan qəsəbə sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Bəhrüz Əliyev tutulub. Bəhrüz Əliyevdən 9,54 qram, evinə baxış zamanı 20,29 qram mariyuana və ona məxsus səhədən isə kultivasiya yolu ilə yetişdirdiyi 101 ədəd çətənə kolu aşkar edilərək götürülüb.

İstirahət günləri baş verən

qəzalarda 8 nəfər ölüb

İstirahət günləri respublikanın avtomobil yollarında 15 yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Bu barədə teleqraf.com-a Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Məlumatla görə, baş verən yol qəzaları zamanı 8 nəfər ölüb, 26 nəfər yaralanıb.

Dyləncali, sürətli, asan!

Speak English

Klassik metodlardan fərqli olaraq, Siz passiv deyil, aktiv dinləyicisiniz!

Kursumuzun sizə vəd etdiyi bacarıqlar:

- ✓ İlk dərindən son dərəcə qədər ingiliscə danışmaq!
- ✓ Sözləri azarlamaqla əvəz onları istifadə edərkən öyrənmək!
- ✓ Danışaraq sürətli qrammatika bilgisi əldə etmək!
- ✓ Əla tələffüz və güvənli danışmaq
- ✓ Real ingiliscə söhbət

BOJNUS english

EXPLOSION

dərsləri kursumuzun təcrübəli müəllimləri HƏR GÜN ötürürlər!

Bakı şəhəri, Bünyat Sərdarov küç. 2, ev 2,
 (012) 492 61 75; (051) 433 46 87; (070) 806 56 63
 (İçəri Şəhər metrosu, İran səfirliyinin yanı)

Azərbaycanda susuzluq fəlakəti yaşanır. Bunu bölgələrdən gələn xəbərlər, əməkdaşlarımızın müşahidə və məlumatları da sübut edir. Bir müddət öncə qəzətimizin əməkdaşı Yardımlı rayonunda olarkən sakinlərin su qıtlığından nə qədər əziyyət çəkdiyinin şəxsən şahidi olub.

Düzdür, rayonun 20-yə yaxın kəndinin su ilə təmin olunması üçün Haçayurd adlanan ərazidə artıq xeyli müddətdir işlər görülür. Artıq su kəmərinin xeyli hissəsi çəkilib və bir neçə kənd su ilə təmin edilib. Ancaq insanlar suyun qıtlaşması səbəbindən problemin tam həll olunacağına inanmırlar. Gerçəklik budur ki, rayonda çeşmələr quruyub. Yerli icra hakimiyyəti bəzi kəndlərdə artezian quyularını qazdırmaqla fəlakətin miqyasını nisbətən azalda bilsə də, hələ görülməli çox işlər var. Yaşlı sakinlər deyir ki, qışda normadan az qarın yağması, yayın isə quraqlıq şəraitdə keçməsi su mənbələrinin qurumasına gətirib çıxarıb. Odur ki, əksər kəndlilər artezian suyunu pulla almağa vadar olurlar. **Maşını 40-60 manat dəyərində olan suyu almağa isə hər kəsin imkanı çatmır.** Kəndlərin qazlaşdırılması işində fasilə yarandığından meşələrin qırılması da su mənbələrinin qurumasında öz sözünü deyir. Quraqlıq səbəbindən Viləş çayının suyu kəskin şəkildə azalıb, mənbəyini dağlardan götürən bəzi çaylar isə tamamilə quruyub. Belə vəziyyətdə mal-qaranın suvarılmasında baxımından da fəlakətli vəziyyət hökm sürür. Hətta bu səbəbdən sakinlərin bəziləri heyvanlarının susuzluqdan məhv olmaması üçün yaylaqlara üz tutublar. Quraqlıq kənd təsərrüfatına da ciddi ziyan vurub, bostanlar məhv olub.

Bu günlərdə Azərbaycanın şimal-qərb regionuna gedən iqtisadi ekspert Qubad İbadov da özünün facebook səhifəsində susuzluq fəlakətindən yazıb: "Bu bölgədə hər tərəf - meşələr,

dağlar, yamaclar, susuzluqdan yanır. Kəhrizlər quruyub, artezianlarda suyun təzyiqi aşağı düşüb, çaylarda sular azalıb, bir sözlə su çatışmazlığı bu bölgənin əsas probleminə çevrilib. Yerli əhali və mütəxəssislər bunu Oğuz-Qəbələ və Bakı su kəmərinin fəsadı kimi izah edirlər. Əgər belədirsə onda heyif 1 milyard dollarlıq neft puluna..."

Lerik rayonunun Cəngəmiran kənd sakini Müşfiq Qafarovun İnfom.az-a bildirdiyinə görə yaşadığı kəndin içməli və texniki su problemi var: "Artıq 3 ilə yaxındır ki, biz bu çətinliklə üz-üzəyik. Yaşadığımız kənd rayon mərkəzinin 1 km-liyində yerləşir. Mərkəzdə su var, bizdə isə yox. Kənddə 200-dən çox təsərrüfat mövcuddur. Əhali öz tələbatını ödəmək üçün suyu atla, eşşəklə 15 km. uzaqdan yəni, Zavand kəndindən keçən çaydan gətirir". M.Qafarov onu da bildirir ki, bu vaxta qədər kənd əhalisi su ehtiyacını həyətəni sahələrində qazılan quyulardan ödəyirmiş, lakin bu quyular bulaqlarla birləşib, xeyli vaxtdır ki, quruyub. Dəfələrlə rayon rəhbərliyinə edilən müraciətlər isə cavabsız qalıb". **Kənd bələdiyyəsinin sədri Güləddin Şahverənov** da faktı təsdiqləyib. Bildirib ki, havalının quraqlıq keçməsi onları mövcud vəziyyətlə qarşı-qarşıya qoyub və problem təkcə onlarda deyil, Lerikin əksər kəndlərində vəziyyət eynidir". Kənd sakinlərindən aldığımız məlumata görə, vəziyyətdən çıxış yolları var, lakin problemi həll etmək istəyən yoxdur. Belə ki, bəzi imkanlı şəxslər şəxsi həyətəni sahələrində artezian

Azərbaycanda su fəlakəti yaşanır

BMT-nin susuzluqla bağlı xəbərdarlığı doğrulur; ölkədə vəziyyət çox ciddidir

quyuları vurdurub, yerin 50-70 metr dərinliyindən su çıxaraq istifadə edirlər. Belə quyuların hər metri 50 manata xüsusi aqreçat maşınlarıyla qazılır. Beləcə bir quyunun qazılıb istifadəyə verilməsi təxminən 4000-5000 manata başa gəlir. Kənd əhalisinin isə buna imkanı çatmır. Üstəlik, yerqazan aqreçat da tapmaq çətinidir. Kəndlilər buna görə də problemi öz çözlərinə həll edə bilmirlər. Rayon rəhbərliyi isə məsələnin həllinə biganə yanaşır. Hazırda imkanı olanlar 3 ton yarım qazılma maşınına 30 manat

verib suyu pulla alırlar. Olmayanlar da at-eşşəklə bir təhər güzəranlarını keçirirlər. Bir sözlə, Cəngəmiran kəndinin ümidi Allaha qalıb".

Cəbhə bölgəsində yerləşən kəndlərin də içməli su problemi ilə tez-tez üzlaşması və bu cür məsələlərin 20 ildən çoxdur ki, çözülməməsi son illərin ən aktual problemlərindən birinə çevrilib. **Xalq.az xəbər verir ki, içməli su problemi ilə üzlaşan yaşayış massivlərindən biri də Tərtər rayonu**dur. Bu rayonun bir çox kəndlərində su mənbələri həddən artıq çirklənib. Belə ki, he-

edilmişdi. Bildirilirdi ki, hazırda **Qafqazda və Mərkəzi Asiyada** bərpa olunan su resursları azalır və bu da regionu su qıtlığı ilə təhdid edir. Hesabatda xəbərdarlıq edilsə ki, Cənubi Qafqazda və Mərkəzi Asiyada bərpa olunan su resursları azalmaqdadır. Regionda su sərfiyyatı 50 faiz təşkil edir. Bu isə böhranlı həddə yaxındır. Əgər mövcud su resurslarının 60 faizi həcmində su sərf olunursa o zaman fiziki olaraq su qıtlığı yaranır, insanların həyatı, ətraf mühit üçün təhdid meydana çıxır. Hesabat müəllifləri ehtiyat edirlər ki, region ölkələri əhalinin içməli su ilə təminatının genişləndirilməsi vəzifəsini həll edə bilməyəcəklər. Bundan əlavə region ölkələri quruda və suda təbii mühafizə zonalarının yaradılması, təbii resursların qorunması məsələsini həll etmək gücündə deyillər.

Hələlik bölgə əhalisi həsrətə və yağışların düşməsinə gözləməkdədir. Vəziyyətdən çıxış yolu axtarmaq üçün müvafiq qurumların mütəxəssislər göndərək bölgələrdəki durumu ciddi şəkildə araşdırmasına, heç olmasa yeni artezian quyularının qazılması üçün hərəkətə keçməsinə ehtiyac var. Kəsəsi, qarşıda 1-2 ay ərzində əhalini krizisdən çıxartmaq üçün addımlar atılmalıdır.

□ Cavid TURAN

Zəhərli qarpızı necə tanıyaq?

Adil Qeybullayev: "Zəhərlənmə zamanı ev şəraitində çoxlu maye qəbul etmək lazımdır"

Yayın bu isti günlərində bostan bitkilərinə tələbat artır. Qarpız mövsümü bostan bitkisi olaraq bizim süfrələrin əvəzəlməz giləmeyvəsi sayılır. Yayın "simvol"larından olan qarpızın vətəni Cənubi Afrika hesab olunur. Bu günə kimi də qarpız orda yabanı şəkildə yetişir. Hələ qədim Misirdə insanlar qarpızın bir "mədəniyyət" olduğunu bilib onu yüksək qiymətləndirirdilər.

Qərbi Avropaya isə qarpız xristian yürüşləri zamanı gətirilib. Rusiyaya gəldikdə, bu məhsul orada yalnız 17-ci əsrdə peyda olub. Azərbaycanda da qarpız kifayət qədər sevilir. Ancaq son günlər qarpız və yemişdən zəhərlənmə hallarının artması, hətta bir müddət əvvəl bir gənc qızın qarpız zəhərlənməsindən həyatını itirməsi insanlarda narahatçılıq yaradıb. Biz də paytaxt sakinlərinin daha çox üz tutduğu bazarlardan birinə Yaşıl bazara baş çəkib həm qarpız satışını müşahidə etdik, həm də satıcılardan zəhərli qarpız tanımağın yollarını öyrəndik. Bazara ayaq basar-basmaz qarpız satıcılarının "gəl ay müştəri, bal kimi qarpızdan qalmaq", "şipşirin Sabirabad qarpızına gəl" deyərək müştəri səsilməsi ilə qarşılaşdıq. Məsələn yük yerinə qarpız yığıb özünə müştəri səsleyen satıcıya yaxın-

laşıb öncə qarpızın qiymətini soruşduq. Kilosunun 20 qəpiyə olduğunu deyən satıcı Emin Əzizov qarpızını tərifləməyə başladı: "Bacı, bu Sabirabad qarpızıdır. Özüm yetişdirmişəm, özüm də gətirib satıram. Alsanız peşmənd olmasızın".

Hər gün səhər saat 7-dən axşam 8-9-a kimi qarpız satdığını deyən Emindən zəhərli qarpız necə tanımağın mümkün olduğunu soruşduq: "Mən artıq 6-7 ildir ki, bu işlə məşğulam. Müştərilər qarpız alarkən onun saplağına fikir verməlidir. Əgər qarpızın saplağı tünd yaşıl rəngdədirsə, deməli qarpız təzədir. Təzə qarpız tanımağın başqa bir yolu isə, onu kəsdirdikdən sonra qarpızın içini baxmaq olar".

Elə bu vaxt bir alıcı gəlib bir qarpız çəkdi. Daha sonra isə təzəliyinə əmin olmaq üçün onu

kəsməsini xahiş edir. Satıcı qarpızı kəsir. Ancaq qarpız satıcının dediyi kimi bıçaq vuran kimi yarılmır və beləcə alıcı ilə satıcı arasında mübahisə başlayır. Alıcı qarpızın içini ağ olduğunu desə də, satıcı ısrarla qarpızın təzə və dadlı olduğunu deyir. Nəhayət ki, satıcı Emin alıcını başqa qarpız verməklə razı salır.

Növbəti söhbətləşdiyimiz qarpız satıcısı Fikrət Quliyev isə deyir ki, hər dəfə müştərinin istəyinə görə qarpız kəsmək olmaz: "Elə qarpız olur ki, onun içi tam qırmızı olmur. Bu o demək deyil ki, o qarpız zəhərli və ya köhnədir. İçəyi ağ qarpızlar qırmızı qarpızdan da dadlı olur. Qarpızın təzə olduğunu ona çirtma vurmaqla da yoxlamaq olar. Çirtma vuranda səs çıxarsa, deməli, o, səni öldürməyəcək. Keyfiyyətli qarpız bütöv, zədəsiz və quru saplaqlı olmalıdır. Üzerindəki sarı ləkələr imkan daxilində az olmalıdır".

Qarpız alıcılarına da yaxınlaşaraq onların fikrini öyrəndik. Qarpız almaqda tərəddüd edən Xatirə xanım deyir ki, artıq bir dəfə qarpızdan zəhərlənib: "Bir

ay əvvəl qarpızdan allergiya oldum. Həkimə getdim dedi ki, zəhərlənmişəm. Qarpız yeməyi çox sevirem. İndi yenə almaq istəyirəm. Amma qorxuram ki, yenə zəhərlənəm".

Digər alıcı Səməra Məmmədova deyir ki, hər il qarpız mürrəbəsi bişirir: "Mənim 45 yaşım var. Bu yaşım kimi qarpızdan zəhərləndiyimi xatırlamıram. Mən hər yay bunun mürrəbəsinə də bişirirəm. Ailəmə bunu sevir".

Maraqlıdır, qarpız yetişdirilməsində hansı səhvə yol verilir ki, qarpız zəhərli olur.

Qarpızdan zəhərləndikdə nə etməliyik?

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev zəhərlənmə zamanı ev şəraitində çoxlu maye qəbul etməyin vacib olduğunu dedi: "Ümumiyyətlə meyvə tərəvəzlərin istifadəsi yaxşıdır ki, hər fəsilə uyğun olsun. Yetiştirilməsi üçün süni şəraitdən, maddələrdən istifadə olunan meyvə, tərəvəzlər təbii ki, orqanizmə təhlükə törədir. Nəzərə almaq lazımdır ki, bunların yetişdirilməsi və zərərli həşəratlardan qorunması üçün müəyyən zərərverici maddələrdən istifadə olunur. Tərkibində çoxlu su toplayan meyvələr, məsələn qarpız, pomidor və digərləri həmin zərərli

gübrələri və yaxud da həşəratlar əleyhinə istifadə edilən maddələrin inqidentlərini özündə toplayır və son nəticə olaraq bunlar orqanizmə düşdükdə təsir göstərir. Hesab edirəm ki, vaxtından əvvəl süni surətdə yetişdirilmiş meyvə-tərəvəzin istifadəsi məsləhət deyil. Xüsusilə də qadınlar, uşaqlar və yaşlılar bundan uzaq olmalıdır. Bəzən bu hallarda zəhərlənmə halını müəyyənləşdirmək olmur. Zəhərlənmə baş ver-

diyi vaxt ilk yardım zərərverici amilin orqanizmə sonrakı təsirlərini aradan qaldırılmalıdır. Zəhərlənmə hansı meyvə-tərəvəzdən baş veribsə onun sonrakı qəbulu dayandırılmalıdır. Həmin vaxt ev şəraitində çoxlu maye qəbul etmək lazımdır. Daha sonra dərhal həkim çağırılmalı və ixtisaslaşdırılmış tibbi yardım göstərilməlidir".

□ Günel MANAFLI
Fotolar müəllifindir

MUSAVAT

Son səhifə

N 207 (5916) 19 avqust 2014

Yumurtanın xeyri və ziyanı...

Toyuq yumurtası daim çox xeyirli qida məhsulu sayılıb. Lakin müasir dövrün insanları xolestərinin ziyanı haqda fikirləşdiyindən yumurtanın ziyanlı tərəflərinin daha çox olduğunu düşünməyə başlayıblar. Bununla da, yumurtanın gündəlik istifadəsinin ziyanlı olduğu fikri irəli sürülür. Bu düşüncələri nəzərə alıb, yumurtanın xeyri və ziyanını tərəziyə qoyub, hansı variantın daha həqiqi olduğunu anlamağa çalışsaq. Mənfəi arqumentlərdən birincisi yumurta sarısınada tərkibində olan xolestərinin. Məhz buna görə sağlam həyat sürən insanların çoxu yumurtadan imtina edib. Yalnız bir çox alimlərin iddiasına görə, gündə 1 yumurta yemək normaldır və bu miqdarda olan xolestərin orqanizmə ziyanlı sayılır.

Yumurta müxtəlif xeyirli komponentlərlə də zəngindir: zülal, vitamin, minerallar və antioksidantlar. 1 yumurta gündəlik zülal normasının 12%-14% təşkil edir və tərkibinə həmçinin amin turşuları da aiddir. Vitaminlərə gəldikdə isə, A, D, E, B3, B12, fol turşusu və xolin aiddir. Tərkibində həmçinin yod, sink, kalsium, maqnezium, dəmir və fosfor kimi mineral və mikroelementlər də var. Toyuq yumurtasının tərkibində həmçinin selen antioksidantı da var. Bundan belə bəlli olur ki, yumurta yeməklə biz, ürək-damar sistemi xəstəlikləri və qadınlarda döş xərçənginin yaranma təhlükəsini azaltmış oluruq. Toyuq yumurtasında olan maddələr həmçinin saçların qorunması, dərinin qidalandırılması, kəpək və qırıqlarla mübarizə aparılması, diş və sümük toxumasının bərkidilməsinə xeyirdir. Bundan əlavə isə görmə qabiliyyətinə yaxşı təsir göstərir.

Pişikdən inanılmaz addım

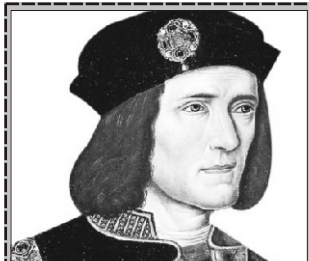
Amerikada evinin yataq otağında yatmağa hazırlaşan ailə birdən-birə əsəbiləşən pişiyin hücumuna məruz qalıb. Otaqdan çıxıb bilməyən qadın polisələrə zəng edərək pişiyin hücumundan qorunmasını istəyib. Kaliforniya ştatında yaşayan ana və qızın köməyinə gələn polisələr çətinliklə də olsa pişiyi sakitləşdirə biliblər. Cuppy adlı pişik yataq otağında hücum etdiyi ana və qızın əl-ayağını yalayıb. Evin və pişiyin sahibi olan qadın onu illərdir bəslədiyini, ilk dəfə belə bir hadisə ilə üzləşdiyini deyib.

Ötən il də Amerikada yaşayan Lux adlı pişik onu saxlayan ailənin üzvlərinə hücum edərək yeni doğulmuş körpəni ağır yaralamışdı.

Ürək üçün "Ağıllı geyim" yaradıldı

Ispaniyanın "Nuubo" şirkəti İspaniyada və Avropanın digər şəhərlərində geyimə tətbiq edilmiş ürək fəaliyyətinə nəzarət sisteminin satışına başlayıb. Milli.az-ın icnews-a istinadən verdiyi məlumata əsasən, şirkətin əsas məhsulu ürək fəaliyyətinin monitorinqi üçün "nECG" platformasıdır. Platforma üç elementdən ibarətdir: "nECG Shirt". EKQ signallarını oxuyan "BlendFix" toxuma malları elektrodları ilə təchiz edilmiş "nECG" futbolkası; "nECG Minder". "nECG Shirt" köməyi ilə məlumatı qeydiyyatı alan simsiz qəbuledici. "nECG Suite". "nECG Minder" tərəfindən ötürülmüş məlumatları emal edən təhlil və vizualizasiya proqramı, həmçinin hesabatları generasiya edir və geniş təhlil aparır. Şirkət öz platformasını tibb aləti kimi təqdim etmək niyyətində deyil, onun məqsədi özünənəzarət üçün məlumatın əldə edilməsi vasitəsi yaratmaqdır.

Kral su yerinə şərab içirmiş

Ötən il Leichesterdə bir maşın dayanacağında aparılan qazıntı işləri zamanı İngiltərənin əfsanəvi kralı III Riçardın cəsədinin qalıqları tapılmışdı. Cəsəd üzərində aparılan araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, Riçard onurğa əyriyyə xəstəliyindən əziyyət çəkirmiş. Üstəlik kral qeyri-adi həyat tərzi ilə də hər kəsdən fərqlənirmiş. Belə ki, Riçard 1483-cü ildə taxta çıxdıqdan sonra hər gün təxminən 3 litr şərab içir və ekzotik quşların əti ilə qidalanırmış. Kralın sümükləri və dişləri üzərində araşdırma aparılan həkimlər onun çox zəngin bir yemək menyüsü ilə qidalandığını, tez-tez quşu və durna əti yediğini deyiblər. İngiltərədə su qaynaqları təmiz olmadığı zamanlarda insanlar su yerinə pivə içirmiş. Həmin dövrlərdə Riçard da su yerinə şərab içərək susuzluğunu yatırırmış.

QOÇ - Olduqca müəmmal gündür. Ətrafınızda cərəyan edən proseslərdən baş çıxara bilməyəcəksiniz. Bu səbəbdən də hər hansı addımı atmadan qabaq ehtiyat tədbirlərinizi artırmalısınız.

Qoroskop (19 avqust) **Səbuhi Rəhimli**

BUĞA - Böyük dəyişikliklər astanasındasınız. Ulduzlar sürpriz dolu məqamlar yaşayacağınıza imkan verəcək. Amma belə anlarda kiməsə yalan satmaq, hiyləgərlik etmək yolverilməzdir.

ƏKİZLƏR - Neçə gündən bəri başladığınız işgüzar fəaliyyətinizi bu təqvimdə də davam etdirməlisiniz. İşlə bağlı qarşınızı kəsən bütün maneələri dəf etməyə çalışın. Kənar təsirlərə aludə olmayın.

XƏRÇƏNG - Aktiv gündür. Nəzərdə tutduğunuz planların əksəriyyətini reallaşdırmağa bələdçisiniz. Tərəddüd etdiyiniz məsələlərdə mütləq məsləhət alın. Nahar ərəfəsindən sonra sevindirici hadisələr gözlənilir.

ŞİR - Maliyyə məsələləri ilə bağlı əlverişli gün olsa da, çox güman ki, mübahisəsiz keçinməyəcəksiniz. Ədalətli qərarlara hörmətlə yanaşın. Nahardan sonra səfərə çıxmağa dəyər.

QIZ - Həddindən ziyadə uğurlu gündür. Ovqatınız xoş, maddi durumunuz isə qənaətbəxş olacaqdır. Odur ki, bu istiqamətdə aktivliyinizi artırmalısınız. Ailə problemlərinə biganə yaşamağın.

TƏRƏZİ - Şəxsi büdcənizdə irəliləyişə nail olmaq üçün gözəl şanslarınız var. Uzun müddət ala bilmədiyiniz borclarınızı və ya haqqınızı almaqda ulduzlar sizə kömək göstərəcək. Axşamı evdə keçirin.

ƏQRƏB - Göy qübbəsinin qənaətlərinə görə, yavaş-yavaş həyatın nəbzini tutmağa başlamısınız. Daxili sarsıntılarınız da səngiməkdədir. Gününüzü daha maraqlı etmək üçün qonaq getməyə çalışın.

OXATAN - Maraqlı hadisələrlə rastlaşacağınız gözlənilir. Hətta könüləçan əhatədə də iştirak edə bilərsiniz. Yeni iş üslubuna keçmək barədə tərəfdaşlarınızla bir daha götür-qoy edin.

OĞLAQ - Müəyyən məziyyətlərinə görə uğurlu gün hesab etmək olar. Ailə-sevgi münasibətlərindən tutmuş iş prinsipinə qədər rastlaşdığınız olaylar yalnız xeyirli olacaqdır. Özünüzü bədbinləşdirməyin.

SUTÖKƏN - Ümumi əhvalınız qənaətbəxş olsa da, iş yerində çətinliyiniz gözlənilir. Bu səbəbdən üzərinizə düşən vəzifələrin məsuliyyətini hiss etməlisiniz. Axşam uzaq yola çıxmağa dəyər.

BALİQLAR - Son vaxtlar özünü zəiflətdiyiniz heç də ulduzların xoşuna gəlmir. Çünki bu kimi hallar insanın ümidini qırır. Nahardan sonra qonaq gedin ki, fikriniz dağılsın. Pul da gözlənilir.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

38 milyon dollara "Ferrari"

ABŞ-da təşkil olunan hərəcəda nadir idman avtomobili rekord qiymətə alıcı tapıb. Bu, indiyə qədər, üstəlik qəzaya uğramış bir avtomobil üçün ödənilən ən yüksək məbləğ olub. Həyəcanlı hərəcə, ABŞ-ın Kaliforniya ştatında təşkil edilib. Adı açıqlanmayan alıcı, hərəcəda telefon vasitəsilə iştirak edərək İtaliya istehsalı olan avtomobil vergiləri də daxil olmaqla, 38 milyon dollar ödəyib. Bu məbləğ keçən il İngiltərədə satılan avtomobil üçün ödənilən 30 milyon dollarlıq rekordu qırıb. Dünyadakı 39 nadir minik vasitəsindən biri olan həmin avtomobildən xizək sürmə üzrə olimpia çempionu Fransalı Henri Oreille də istifadə edib. Oreille 1962-ci ildə bu avtomobillə qəzaya düşərək dünyasını dəyişib.

Səhifəni hazırladı: ŞAHNAZ

Təsisçi: Rəuf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.700

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.